

YENİ ÇAĞ

- Elli yıllık kardeş birliği. **N. V. Podgorni'nin** yazı kurulumuzun sorularına cevapları
- **Verner Lamberts:** Parti ve yığınlar
- **K. Alba, A. Masyagin:** Viyetnam devrimi üstün gelecek
- **V. Gerns, R. Staygervald:** Anti-monopolist demokrasi ve sosyalizm mücadelesi
- **Ezekias Papayoanu:** Kıbrıs egemenliği
- **Karl-Heinz Nötzel:** Antlaşmaların imzalanması ve daha sonraki ödevler
- **A. B.** Avrupa genel konferansına doğru
- **Yan Prajski:** Moskova görüşmelerinin önemi
- **A. Rodrigues:** İktidarı elde etme mücadelesi biçimleri

Özel sayfalar

- Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Yakub Demir yoldaşın Prag'ta, SSCB'nin 50. kuruluş yıldönümü dolayısıyla uluslararası konferansta yaptığı konuşma

7(97)
Temmuz
1972

BARIŞ VE SOSYALİZM PROBLEMLERİ

Bu sayıdaki imzalardan bazılarının kimlikleri:

Nikolay Viktoroviç Podgorni

SBKP Politbüro üyesi ve SSCB Yüksek Şurası Prezidyumu Başkanı

Verner Lamberts

Alman Sosyalist Birlik Partisi Politbüro üyesi ve Merkez Komitesi Sekreteri

Ezekias Papayoanu

Kıbrıs İlerici Emekçiler Partisi (AKEL) nin Genel Sekreteri

Karl-Heinz Nötzel

Alman Komünist Partisi Yürütme Kurulu üyesi

Vili Gerns

Alman Komünist Partisi Yürütme Kurulu üyesi

Robert Ştaygervald

Alman Komünist Partisi Sekreteri

YENİ ÇAĞ

7 (97)
Temmuz
1972

Komünist ve işçi partilerinin teori ve enformasyon dergisi

Komünist ve işçi partilerinin teori ve enformasyon dergisi

Hayat, dünya komünist hareketini daima önemi çok büyük teorik ve politik problemlerle karşı karşıya getirmektedir. Bu problemler, çağdaş toplumsal gelişme yasallıklarının gerçek bilimsel tahliline, komünistlerin ve emekçi yığınlarının sosyalizmi ve komünizmi kurma, burjuva düzenine ve emperyalizmin ezgisine karşı giriştikleri devrimci mücadele pratiğinin genelleştirilmesine dayanılarak çözülmektedir. Her partinin tecrübesi tüm hareketimizin ortak edimidir.

Bu yıl Sovyet halkı, bütün ilerici insanlık, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin 50. kuruluş yıldönümünü kutlamaktadır. Sovyet devletinin tarihi, uluslararası komünist hareketi için, sosyalizm ve komünizm uğrunda, yeryüzünde insanın insan tarafından sömürülmesine son verme uğrunda, bütün ulusların ve halk gruplarının hak eşitliği, dostluğu ve özgür gelişmeleri uğrunda mücadelede esinleyici bir örnektir. Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesinin SSCB'nin 50. kuruluş yıldönümü dolayısıyla yayınladığı kararname okuyucular arasında büyük bir ilgi uyandırmıştır. Bu kararnamede Sovyet halklarının geçtiği tarihi yolun ve SBKP'nin ulusal sorunlarla ilgili politikasının karakteristik yönleri belirtilmektedir.

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi, yazı kurulumuzun sorularına SSCB Yüksek Sovyeti Prezidyumu Başkanı'nın verdiği açığıdaki cevaplarla, sosyalist ülkelerin, uluslararası komünist ve işçi hareketinin yetkilileriyle çağdaş devrimci sürecin en önemli teorik ve pratik sorunları üzerinde konuşmalar serisinden yazıların yayımlanmasına başlamış olmaktadır.

Elli yıllık kardeş Birliği

*SBKP MK Politbürosu üyesi, SSCB Yüksek Sovyeti Prezidyumu Başkanı
N. V. Podgorni'nin yazı kurulumuzun sorularına cevapları*

Soru: Konuşmamıza başlarken, izin verin de, sayın Nikolay Viktoroviç, ilkönce, bilindiği üzere 1922 yılında, yani Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nden beş yıl sonra meydana getirilen Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin kuruluşu ile ilgili bazı sorunlara değinmenizi rica edeyim. Size göre, çok uluslu Sovyetler Birliği devletin kuruluşu tarihinin başlıca aşamaları hangileridir?

Cevap: Her şeyden önce, SSCB'nin kuruluşunun, memleketimizin bütün uluslarına mensup emekçilerin, iç karşı-devrimcilere ve emperyalist müdahalecilere karşı Oktobr'un büyük kazanımlarını savunmak üzere, sömürücü düzenin tamamen ortadan kaldırılması için, toplumun yeniden, sosyalistçe örgütlenmesi için elbirliğiyle yürüttükleri devrimci savaşın yasal bir sonucu olduğunu belirtmek isterim. Devrimin, kazanımları savunma, sömürücü düzeni yoketme ve toplumu sosyalistçe yeniden örgütleme gibi sorunlarının çözümü, Rusya proletaryasının bütün ulusal birliklerinin kesinlikle birleştirmesini gerektiriyordu.

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi, kapitalistlerin ve pomeşçiklerin egemenliğine son verip proletarya diktatörlüğünü kurarak, memleketimizin bütün uluslarının ve halk gruplarının sosyal ve ulusal ezgiden azat sosyalist toplumda verimli bir işbirliği yapabilmeleri için gerekli koşulları yarattı. Sovyet egemenliğinin daha ilk dokümanlarında – Rusya Halklarının Hakları Deklârasyonu, Emekçilerin ve Sömürülen Halkın Hakları Deklârasyonu, Rusya Federatif Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin ilk anayasası ve diğer Sovyet cumhuriyetleri anayasaları –, halkların eşitlik ve egemenliği, kendi kaderlerine buyruk olma hakları, ulusal imtiyazların ve sınırlamaların kaldırılması, bütün ulusların ve halk gruplarının özgür gelişmeleri gibi Leninci ulusal politika prensipleri yasama yoluyla kabul ve tastik edildi.

Memleketimiz halkları, Oktobr Devrimi sayesinde, reel olarak, ulusal erkinlik ve kendi kaderline buyruklu haklarını elde ettiler. Partimiz, halkların ulusal kölelikten kurtulmalarında ve onların çıkarlarına uygun Sovyet ulusal devlet örgütü biçimleri bulunmasında, ulusların gerçekten eşit haklı ve gönüllü olarak sosyalist toplum kuruculuğunda birleşmelerinin çözümleyici koşullarından birini görüyordu. Oktobr zaferinden sonra, eski Rus İmparatorluğu topraklarında müstakil Sovyet cumhuriyetleri kuruldu. Çarlığın yüzyıllar boyunca birbirine düşürmeye çalıştığı halklar arasında karşılıklı güven duyguları ve kardeşçe dostluk, iç ve dış sınıf düşmanıyla çarpışmalarda, Vatandaş Harbinin ateşleri içinde, emperyalist müdahale-

cilere karşı savaşta, harbin sebep olduğu yıkımı gidermeye ve sosyalist ekonominin temellerini kurmaya yönelik çalışmalar içinde günden güne artıyor ve sağlamlaşıyor, bütün Sovyet cumhuriyetleri emekçilerinin birleşme arzuları gittikçe güçleniyordu.

Vatandaş Harbi ve emperyalist müdahale yıllarında, Sovyet cumhuriyetlerinin askeri-politik birliği meydana geldi. Barış dönemi kuruculuğuna geçilmesiyle, cumhuriyetler arasındaki ilişkiler, ekonomik sorunların çözümü, dış politikalarının koordinasyonu, her birinin savunma kabiliyetinin artması süreci içinde gittikçe daha fazla sağlamlaşıyordu. Memleketimiz halklarının enternasyonalist ilişkileri bu temel üzerinde gelişiyor ve çok uluslu tek sosyalist devlette birleşmelerine elverişli, koşullar yaratılıyordu.

Bu ilerici süreçte kendine özgü güçlükler de vardı. Bu güçlükler, çarlığın ve kapitalizmin mirası olan ekonomik ve kültürel gerilikten, karşı-devrimin Sovyet egemenliğine karşı yürüttüğü savaşta bir zamanki ulusal düşmanlıkların kalıntılarından da yararlanma yeltenişlerinden ileri geliyordu. Burjuva milliyetçiliğine ve büyük devlet şovinizmine karşı, partinin kendi içindeki milliyetçi sapmalara karşı sistemli bir mücadele gerekiyordu. Bütün bu engeller ve güçlükler, birleşme fikrinin işçi sınıfını ve en geniş emekçi çevrelerini, yani sosyalist cumhuriyetlerin kapitalist kuşatması koşullarına karşı ancak sınıksız birlik olarak ve bu kardeşçe birliğe dayanarak direnebileceklerini ve sosyalizmi kurabileceklerini anlayan güçleri sarmış olması sayesinde aşılabildi ve giderilebildi.

Birleşik tek devlet kurma hareketi gerçekten bütün halkı kapsayan bir karakter taşıyordu. SSCB'nin kurulması, bütün uluslar işçi sınıfının ve emekçilerinin devrimci yaratıcılığının eseri idi. Bu eser, memleketimizde, kuruluşu ile proletarya enternasyonalizmi prensiplerine dayanan ve ulus mensubiyetlerine bakılmaksızın bütün cumhuriyetlerin komünistlerini çatısı altında toplıyan Leninci Komünist Partisinin yönetmenliği altında meydana getirildi. Sovyet cumhuriyetlerinin birleştirilmesi teklifleri, Sovyetlerin il, ilçe, bucak kongrelerinde ve emekçilerin toplantılarında geniş ölçüde görüldü. Bütün cumhuriyetlerin Sovyet kongreleri, eşit haklı ve egemen cumhuriyetlerin gönüllü olarak birleşmeleri temeli üzerinde bir sosyalist federasyonun yaratılması hakkındaki Leninci fikri oybirliğiyle kabul ederek SSCB'nin kurulmasına karar verdiler.

30 Aralık 1922'de toplanan Sovyetlerin I. Genel Kongresi, Komünist Partisinin ulusal politikasının başarısını, memleketimiz halklarının birleşme hareketinin zaferini yansıtan gerçek bir tören oldu. Kongrenin hazırlığına ve oturumlar boyunca bütün çalışmalarına hep Lenin'in birleşik Sovyet devleti yaratılması fikri hâkimdi. Kongre, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin kurulması Deklârasyon ve Antlaşma'sını hazırladı ve kabul etti. Bu iki belge, daha sonra, ilk Birlik Anayasası'na, SSCB'nin 1924 Anayasası'na temel oldu ve bütünleşti. İyi hatırlıyorum ki, 1922 yılında

kurulan Birlik'te dört Sovyet cumhuriyeti, yani Rusya Federasyonu, Ukrayna, Belarusya ve (Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan'dan oluşan) Transkafkas Federasyonu yer alıyorlardı.

Doğal olarak, bizimki gibi çok uluslu büyük bir memlekette, ulusal-devlet kuruluşu hayli karmaşık bir süreçtir. Böyle bir sürecin tamamlanması uzun zamana ve büyük çabalara muhtaçtır. V. İ. Lenin, cumhuriyetlerin birleşme hareketinden, hepsini toplayacak birliğin oluşmasından söz ederken şunları belirtiyordu: «Böyle bir birlik bir çırpıda meydana getirilemez; bunun en büyük bir sabır ve dikkatle hazırlanması gerekir ...» (Bütün eserleri, c. 40, s. 43). Ekim Devrimi'nden SSCB'nin kurulmasına kadar beş yıl geçmiş olması, partimizin muazzam hazırlık çalışmaları yürüttüğüne, devlet kuruluşunun prensip bakımından yeni biçimini, yani eşit haklı üyelerinin gönüllü birliği temeline dayanan sosyalist federasyonunu, kısa bir tarihsel süre içinde bulup işliyerek realize edebilen proletarya diktatörlüğünün ve Sovyet düzeninin büyük yaratıcı gücüne tanıklık etmektedir.

Memleketimiz uluslarının ve halk gruplarının en etraflı biçimde gelişmelerini güvence altına alan başarılı sosyalizm kuruculuğu, Sovyet Federatif Devleti'nin daha fazla geliştirilmesine ve yetkinleştirilmesine temel oldu. 1924 yılında Türkmenistan ve Özbekistan, 1929'da Tacikistan Sovyet Sosyalist Birlik Cumhuriyetleri kuruldu. 1936 yılında yeni SSCB Anayasası kabul edildi. SSCB'nde sosyalizmin zaferini yasama yoluya onaylayan bu anayasanın kabul edilmesiyle birlikte, Kazahistan ve Kırgızistan Özerk Cumhuriyetleri artık Birlik Cumhuriyetleri olarak ilân edildiler; daha önce Transkafkas Sovyet Sosyalist Federasyonu'na dahil bulunan Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan da SSCB'nin doğrudan doğruya üyeleri oldular. 1940 yılında Letonya, Litvanya ve Estonya emekçileri, Sovyet devlet sistemine mensubiyet ve bağlılıklarını tekrar belirterek, halklarının serbest iradesiyle Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'ne girdiler. Aynı yıl içinde, Moldavya halkının birleşmesi sonucunda, Moldavya Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti de Birlik Cumhuriyeti haline geldi. Bir yandan, özerk kalan cumhuriyetlerin, özerk yörelerin ve ulusal illerin gelişmeleri süreci de devam ettirildi. Bugün SSCB, 20 özerk cumhuriyeti, 8 özerk yöreyi ve 10 ulusal ili kapsıyan 15 Birlik Cumhuriyeti'nden oluşmaktadır. Böylece oluşan Birliğimiz, elele vermiş halkların canlı ve dinamik devlet biçimidir.

Sorunuza cevap olarak 50 yıl önceki olaylara değinirken, SSCB'nin kurulması yolunun, sadece bizim tarihimizin belirli bir aşamasının özelliklerini yansıtmakla kalmadığını da belirtmek gerektiği kanısındayım. Bolşevik Partisinin ve emekçi yığınlarının Sovyetler Birliğini yaratma mücadelesi boyunca, aynı zamanda Marksist-Leninist proletarya devrimci teorisinin, V. İ. Lenin'in ulusal sorun öğretisinin en önemli fikirleri de pratik olarak hayata geçiriliyordu.

Komünistler, her zaman, ulusların hak eşitliğini ve özgür gelişmelerini, onların birleşmeleri ve aralarında işbirliği yapmaları için, sömürücü düzene karşı başarıyla mücadele etmeleri için, sosyalizm ve komünizm için kesin şart saymışlardır ve bugün de bu kanıdadırlar.

Soru: Siz Sovyetler Birliğinin prensip bakımından yeni devlet kuruluşu biçimi olduğunu söylediniz. Bu düşüncenin daha da açıklanması için, Sovyet Sosyalist Federasyonunun en ayrımlı çizgilerini de karakterize edebilir misiniz?

Cevap: Bilindiği gibi, dünyada epeyce federatif devlet kuruluşu vardır. Ama, doğal olarak, federasyondan federasyona da fark vardır. Marksist-Leninist bilime göre, ulusal ayırımın, halkların hak eşitsizliğinin kökleri eni-sonu sınıfsal çelişkilerde ve sosyal eşitsizliktedir. Bundan ötürü, federasyonu, onun sosyal-sınıfsal özlüğünün tahliline dayanarak değerlendirmeliyiz.

Partimiz Merkez Komitesinin SSCB'nin 50. kuruluş yıldönümüyle ilgili kararnamesinde şöyle deniliyor: «Ulusal eşitliği ilân eden, fakat hiçbir zaman gerçekleştirmeyen burjuva biçimsel demokrasisinden farklı olarak, sosyalist demokrasi halklara eşit haklar ve olanaklar sağlamakta, ulusal problemlerin çeşitli milliyetlere mensup emekçilerin temel çıkarları gözönünde tutularak çözülmesi için gerekli koşulları yaratmaktadır.» Bu tutumun, bizim Sovyet sosyalist federasyonumuzun ayırtedici çizgilerini açıkla-lıkla belirlediği kanısındayım.

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği, ekonomileri sosyalist mülkiyet ve sosyalist iktisat sistemi temeline dayanan cumhuriyetleri bir araya getirmektedir. Bunların sosyal yapıları birdir. Bu sosyal yapı, komünist ideal birliğiyle kaynaşmış işçi sınıfından, kolhozcu köylülerden ve emekçi aydınlardan oluşur. Bundan ötürü, bizde sınıfsal ve dolayısıyla ulusal uzlaşmaz çelişkiler için sosyal-ekonomik ortam yoktur.

Sovyet sosyalist federasyonu'nun en önemli özelliği, SSCB'nin, emekçi milletvekilleri sovyetleri politik temeli üzerinde doğmuş ve gelişmekte olmasıdır. Sovyetlerin ardıcıl demokratizmi, emekçi halkın bütün çevrelerine yakınlık ve açıklığı, bu örgütlerin, çeşitli uluslara mensup milyonları aşan emekçi yığınlarını işçi sınıfının ve onun öncüsü Komünist Partisinin etrafında birleştirmesine ve devlet yönetimine geniş ölçüde katılmalarını sağlamasına imkân vermektedir.

Şunu da önemle belirtmeliyiz ki, Sovyet federasyonu, kendi kaderlerine buyruk olma hakkını realize etmiş, eşit haklı ve egemen ulusal sosyalist cumhuriyetlerin tek kardeş ailesinde gönüllü olarak birleşmiş bulunan halkların serbestçe ve en geniş ölçüde belirttikleri iradeleri temeli üzerinde kurulmuştur. Proletarya enternasyonalizmi ve demokratik santralizm

prensiplerine göre kurulmuş olan çok uluslu devletimiz, bütün Sovyetler Birliği halklarının genel çıkarları ile her birinin ulusal çıkarlarının en iyi bağdaşımını, merkezi yönetimle, toplumsal hayatın bütün alanlarında federasyon üyelerinin geniş yaratıcı inisiyatifi ve erkinliğini, aralarındaki dostluk ve işbirliğinin her bakımdan güçlendirilmesini öngören ortak politikanın bağdaşımını sağlamaktadır.

SSCB halkları arasındaki kardeşlik ve dostluk, bu halkların devamlı olarak yardımlaşmaları, Sovyet devletimizin ekonomik, politik gücü ve savunma kabiliyeti her Birlik Cumhuriyetinin egemenliğinin reel temelidir. Bu egemenlik, cumhuriyetlerin, devlet ve iktisat kuruculuğunu ve sosyal-kültürel kuruculuğu kendi başlarına yönetmeleri, kendi halk ekonomisi plân ve bütçelerini hazırlayıp kabul etmeleri gibi haklarını garantileyen anayasal hükümlerle de sağlanmaktadır. Her Birlik Cumhuriyetinin kendi anayasası, yasama meclisi ve kendi devlet egemenliği organları vardır. Birlik Cumhuriyetinin toprak ve sınır durumu kendi rızası olmadıkça değiştirilemez; her cumhuriyet federasyondan serbestçe çıkma hakkını korur. Bu suretle, Birlik Cumhuriyeti, devlet egemenliğini, Birlik Anayasası'nın Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği yetkilerine bıraktığı sorunlar dışında, başlıbaşına uygular.

Sovyet birlik devletinin gelişmesinde ve yetkinleşmesinde, toplumumuzun yönetici gücü olan Sovyetler Birliği Komünist Partisi başlıca rolü oynar. Marksist-Leninist teoriyi kılavuz edinen bu parti, çok uluslu Sovyet devletinin bütün kollarının irade ve eylemlerinin birliğini sağlar, kardeş halklar arasındaki birliğin yıkılmazlık dayanağı olur. Partinin Sovyet toplumundaki önderlik ve yetiştiricilik rolü anlaşılmadıkça, Sovyet federasyonunun karakterini de, onun eylem mekanizmasını da anlamak olanaksızdır.

Partimiz ve Sovyet devleti, cumhuriyetlerin eşit haklı olduklarının yalnızca buyruqlarla saptanması ve ilâniyle yetinmemekle tarihsel bir hizmette bulunmuşlardır. Bu hak eşitliğini canlı bir gerçeklik haline getirmek için, cumhuriyetlere eylemde eşitlik sağlayabilmek için, ekonomik gelişme düzeylerinde, okur-yazarlık oranında, belirli cumhuriyetler halklarının çağdaş maddi ve mânevi kültür nimetlerine erebilme derecelerinde yüzyılların katmerleştirdiği ayrımları gidermek için gerçekten büyük çabalar harcanmıştır. Bu sorun, cumhuriyetler arasında kardeşçe işbirliği temeli üzerinde, memleketin geçmişte geri kalmış bölgelerinin halklarına diğer bütün halklar ve özellikle Rus halkı tarafından yapılan çıkar gözetmez yardımlara dayanılarak, her cumhuriyetin kendi emekçileri tarafından çözülmüştür. Ve biz bu yöndeki çalışmalarımızın sonuçlarıyla haklı olarak övünebiliriz. Bu hususta, eski Rus İmparatorluğunun en geri kalmış bucaklarından biri olan Kırgızistan'ı örnek vermek yeterlidir. Bugün Kırgızistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti, gelişmiş bir endüstriye, yüksek vasıflı işçi

sınıfı kadrolarına, büyük sayıda bilimsel-teknik ve yaratıcı aydınlar ordusuna sahiptir ve cumhuriyetin kendi ulusal Bilimler Akademisi vardır.

SBKP'nin, XXIV. Kongre direktiflerinde, bu direktiflere dayanılarak çıkarılan ve SSCB halk ekonomisinin 1971–75 yılları gelişmesini öngören «Beşyillik Devlet Plânı Kanunu»nda ifadesini bulan ekonomi politikası bütün Birlik Cumhuriyetlerini iktisaden daha fazla ilerletme amacına yöneliktir. Bu politika gereğince, öyle bir üretim güçleri dağılımı, sanayi ve köy ekonomisi üretimi artış tempolarında öyle bir orantı öngörülmektedir ki, bunlar cumhuriyetlerin ekonomik gelişme düzeylerinin giderek daha çok yaklaştırılmasına yardım edecektir. Örneğin, Dokuzuncu Beşyillik Plân, sanayi üretiminin Türkmenistan Cumhuriyetinde % 64, Moldavya'da % 62, Kazakistan'da % 59 oranında arttırılmasını öngörmektedir. Sanayi üretiminde SSCB ölçüsünde öngörülen ortalama artış düzeyi % 47'dir.

SBKP'nin çalışmalarının halklar arasında dostluk ve işbirliğini güçlendirmekle ilgili diğer önemli bir yönü de, bütün emekçilerin Sovyet yurt-severliği ruhunda, sosyalist anayurtlarıyla, Sovyet halkının büyük başarılarıyla kıvanç duyma ruhunda, enternasyonalizm, bütün uluslara ve halk gruplarına saygı, milliyetçilik, şovinizm ve milli kapanıklık belirtilerine tahammülsüzlük ruhunda eğitilmesidir.

İşte SBKP, böylelikle, bir devlet kuruluş biçimi olarak Sovyet federasyonu'nun, yani SSCB'nin bütün uluslarının ve halk gruplarının gerçek eşitlik ve kardeşçe işbirliği timsali olan bu kuruluşun en enerjik çimide işlemesini sağlamaktadır.

Soru: Burjuva devletbilimi uzmanları zamanımızda bir federalizm bunalımından söz edip duruyor ve Sovyetler Birliğinin de bunun dışında kalamıyacağını iddia ediyorlar. Sovyetler Birliğindeki durumun böyle bir iddiaya temel olabilecek yanları var mıdır?

Cevap: İlk sorularınıza verdiğim cevapların, Sovyet federasizminin «bunalım» gibi uydurmaları önemli derecede yalanladığını sanıyorum. Komünizm kuruculuğunda, halklar arasında dostluğu güçlendirmede, bütün Sovyet cumhuriyetlerinin halk ekonomisini ve kültürünü geliştirmedeki büyük başarılar, bizim federatif devletimizin yaşama kabiliyetinin ve yapıcı gücünün en iyi kanıtıdır. Bu hususta, memlekette elde edilen ulusal gelirin harp öncesi 1940 yılına kıyasla dokuz defadan fazla artmış olduğunu hatırlatmak yeterlidir. Fakat bu soruyu biraz daha geniş ölçüde cevaplandırmamız herhalde faydalı olacaktır.

«Federalizm bunalımı» lâflarının kökü eninde sonunda şuna bağlıdır: Üretim güçleri çağdaş gelişmesinin bütün federatif devlet ölçüsünde üretim yoğunlaşmasına ve kompleks işletmeciliğe doğru objektif bir eğilim göstermesi, bu federasyon devlet-tekel kapitalizmi koşullarında, daha zayıf ulusların ezilmeleri ve ayırımı tabi tutulmaları, daha az gelişmiş

bölgelerin sömürülmesi suretiyle gerçekleştirildikçe, federasyonun merkezi ile üyeleri arasında kaçınılmaz çelişkiler doğuran bir ortam yaratmaktadır. Fakat burjuva ideologları, bu olguyu mekanik olarak, Sovyet federasyonunun ilkesel özelliklerini, politik ve ekonomik temellerini de tamamen hiçe sayarak, Sovyetler Birliğine maalemtene kalkışıyorlar Oysa emekçilerin tam egemenliğine, sosyalist ekonomi sistemine dayanan Sovyet federalizmi, yukarıda da belirttiğimiz üzere, demokratik santralizm, Birlik Cumhuriyetlerinin egemenliği ve hak eşitliği, ekonomik ve sosyal-kültürel kuruculuk sorunlarında onların erkinlik ve inisiyatif sahibi olmaları gibi temel kaynakların organik olarak birleştirilmesini sağlamaktadır. Sovyet sosyalist federasyonunda iç ilişkilerin özü, merkez ile çevrenin birbirlerine karşı konulması değil, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin çıkarları, yani bu Birlik Cumhuriyetlerinin ortak çıkarları ile her cumhuriyetin çıkarlarının en mükül biçimde bağdaştırılmasıdır. SSCB'nde üretimin yoğunlaştırılması, üretimde ihtisaslaşma ve kooperatifleşme, birbirlerine karşılıklı biçimde bağlı olan, cumhuriyetlerin ekonomilerini kapsıyan ve tek devlet plânı gereğince gelişen halk iktisat kompleksi sıfatıyla bütün Birlik ekonomisinin gelişmesini teminat altına almış bulunmaktadır. Bu gelişme bütün ülkenin, ayrıca da her Birlik Cumhuriyetinin çıkarlarına uygundur.

SSCB Yüksek Sovyeti'nde, Yüksek Sovyet Prezidyumu'nda ve aynı zamanda diğer Birlik organlarında, bütün somut problemler, tüm Birliğin çıkarları ile ayrı ayrı cumhuriyetlerin çıkarlarının bağdaştırılması temeli üzerinde çözülüyor. En iyi çözümlerin aranıp bulunması bazan hiç de kolay olmuyor. En isabetli kararlara varılmasında, devletimizin federatif karakteri gözönünde tutularak kurulmuş olan Birlik organları sisteminin büyük yardımı vardır. Memleketin en yüksek temsil organı – SSCB Yüksek Sovyeti –, eşit haklara sahip iki meclisten, yani Birlik Sovyeti ile Milliyetler Sovyeti'nden oluşmaktadır. Bu tür kuruluş, kanunların, halk ekonomisi plânlarının, devlet bütçesinin kabul edilmesinde ve diğer kararların alınmasında, bütün memleket halklarının ortak çıkarları ile cumhuriyetlerin ve öteki ulusal-devlet kurumlarının özgül çıkarlarının – her birinin ulusal ve yensel özellikleri gözönünde bulundurularak – başarıyla bağdaştırılmasına imkân vermektedir. Milliyetler Sovyeti'nde, her cumhuriyet, toprak büyüklüğüne ve nüfus sayısına bakılmaksızın, eşit kemsil hakkını kullanarak 32 milletvekili bulundurur; bu mecliste bütün özerk cumhuriyetler, özerk yöreler ve ulusal iller de temsil edilirler. SSCB Anayasası gereğince, Birlik Cumhuriyetlerine diğer SSCB devlet organlarında da temsil hakkı sağlanır. Bu cümleden olarak, SSCB Yüksek Sovyeti Prezidyumu başkan yardımcılığına her Birlik Cumhuriyetinden birer temsilci seçilir; SSCB hükümeti kadrosunda Birlik Cumhuriyetleri Bakanlar Kurulu, başkanları, SSCB Yüksek Mahkemesi kadrosunda da Birlik Cumhuriyetleri Yüksek Mahkemeleri başkanları görev alırlar. Doğal olarak, SSCB Yüksek

sek Sovyeti'nde ve Birlik Sovyeti ile Milliyetler Sovyeti'nin daimi komişyonlarında yapılan halk ekonomisi plânları ve bütçe görüşmelerinde sık sık tartışmalı sorunlar ve görüş farkları ortaya çıkabilir. Ve şüphesiz ki, bunlar büyük bir dikkatle incelenip görüşülür ve ensonunda bütün Sovyet halklarının çıkarlarına en uygun kararlara varılır.

Sovyet federasyonunun her gelişme aşamasında, somut koşullara ve komünizm kuruculuğu ödevlerine bağlı olarak, Birlik ile cumhuriyetler arasında yetki dağılımı en mâkul biçimde belirlenmektedir. Yasama eyleminde, cumhuriyetin ulusal ve diğer özelliklerini yansıtan kendi kanunları ile, tüm federasyon çapında aynı şekilde çözüm gerektiren sorunlarla ilgili olarak alınan Birlik merkezsiz kararlarının bağdaşımı sağlanmaktadır. Bu bağdaşım, özellikle, Birliğin ve cumhuriyetlerin ortak yetkileri çerçevesine giren sorunların çözümünde en parlak biçimde kendini göstermektedir. Örneğin, devlet ya da iktisat hayatının şu veya bu alanında yasama esaslarının SSCB Yüksek Sovyeti tarafından belirlenmesi, cumhuriyetler tarafından, tüm Birlik için geçerli olan bu esasları somutlaştıracak ve geliştirecek kendine özgü kanunlar ve yönetmelikler hazırlanıp kabul edilmesini gerektirir. Netekim, son yıllarda, Birlik Cumhuriyetlerinde yeni medeni kanunlar, ceza ve yargılama usulü kanunları, iş kanunları, nikâh ve aile kanunları, sağlık kanunları, toprak kanunları çıkarılmıştır. Her Birlik Cumhuriyeti, Sovyet federasyonunun eşit haklı bir üyesi olarak, Sovyetler Birliğinin iç ve dış politikasının belirlenmesine fiilen katılmaktadır.

Bugünkü koşullarda Sovyet federasyonu komünizm kuruculuğu sorunlarının çözümünde önemli bir rol oynamaktadır. SBKP Programı'nda, Sovyet birlik devletinin her bakımdan güçlendirilmesi, SSCB halklarının ulusal ve devletsel örgüt biçimlerinden tamamiyle faydalanılması ve bunların yetkinleştirilmesi gereği önemle belirtilmektedir.

Soru: Bilindiği gibi, SSCB'nin ekonomik, sosyal-politik, bilimsel-teknik, kültürel ilerlemesi, gelişmiş sosyalist toplumun lanmıştır. Bu toplumda, Sizin de en inandırıcı biçimde belirttiğiniz gibi, tam ulusal hak eşitliği de sağlanmış bulunmaktadır. O halde, bu koşullarda artık ulusal sorun diye bir şey kalmakta mıdır?

Cevap: Memleketimizde geleneksel olarak «ulusal sorun» kavramıyla bağlanan problemlerin çözümü, yani ulusal ezgiye son verilmesi, ulusal hak eşitliğinin hayata geçirilmesi gibi problemler elbette artık tarihe malolmuştur. Rus veya Leton, Gürcü veya Ukraynalı, Kazah veya Moldavyalı, Yahudi veya Yakut'lu her Sovyet yurttaş, öğrenimde, emekte, sosyal yardımlardan yararlanmada, devlet hizmetinde görev almada, üretim, bilim ve sanatta gücünü ve kabiliyetlerini göstermede aynı hak ve olanaklara sahiptir. Günlük yaşantıda, insanlar arasındaki ilişkilerde ulus men-subiyeti artık geçmişteki anlamını kaybetmiştir. Bu bakımdan ve bu anlamda, memleketimizde ulusal sorunun çözülmüş bulunduğunu söyleyebil-

riz. Fakat uluslar arasındaki ilişkilerin yetkinleştirilmesiyle, şu veya bu ulusun ya da halk gruplarının özgül çıkarları ve özellikleriyle ilgili problemler gelişmiş sosyalist toplumda da gündemde kalmaktadır ve milliyetler varoldukça da herhalde gündemde kalacaktır. Bundan ötürü, galiba SSCB'nde ulusal ilişkilerin özgüllüğünden söz etmek daha doğru olacaktır.

Partimiz, şimdi içinde bulunduğumuz aşamada da, ulusal olanla enternasyonal olanı doğru biçimde bağdaştırmaya çalışarak, ulusal özelliklere dikkat etmek gerektiği kanısındadır. L. İ. Brejnev yoldaş SBKP XXIV. Kongresinde şunları söyledi: «Parti, sosyalist ulusların gelişmesini ve tedrican birbirlerine yaklaşmalarını öngören Leninci politik hattı sistemli biçimde izliyerek, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliğini bundan böyle de güçlendirecektir.»

Ulusların gelişmeleri ve yaklaşmaları dediğimiz ikili sürecinin yasal ve objektif bir karakteri vardır. Bir yandan SBKP ve Sovyet devleti de bütün çalışmalarıyla bu sürecin daha fazla gelişmesine yardım etmektedirler. Netekim, ulusal politikamızın bununla ilgili dalından, yani cumhuriyetlerin ekonomi ve kültür düzeylerini yavaş yavaş eşitleme ve yükseltme, Sovyet birlik devletini, SSCB halklarının ulusal devlet örgütü biçimlerini geliştirme ve yetkinleştirme görüşünden daha önce bahsetmiştim. Memleketimiz halkları arasındaki dostluğu güçlendirme ve yetkinleştirme sorunu daima SBKP'nin dikkat merkezinde yer almaktadır. Sovyet insanların enternasyonalist kardeşlik birliğine yönelik her türlü milliyetçilik depresmesi parti tarafından kesin bir direnişle karşılanmaktadır.

Şimdi maddi ve mânevi değerler değiş-tokuşu süreçlerinde daha güçlü bir akış görülmekte, cumhuriyetler arasında ahali göçleri artmakta, işçi, bilim adamı ve yaratıcı aydın kadroları değişimi daimi bir hal almaktadır. Ve bugün, her cumhuriyetin ahali si artık çok uluslu bir kolektiftir. Bununla ilgili olarak, uluslar arasında temas aracı sıfatıyla bir ortak dil ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. SSCB'nin bütün ulusları ve halk grupları böyle bir temas aracı olarak, gönüllü bir oybirliğiyle Rus dilini seçmişlerdir. Biz bu hususta bundan böyle de tam gönüllülük prensipine göre hareket etmeyi ödevimiz sayıyor, aynı zamanda SSCB'nin bütün uluslarının ve halk gruplarının dillerinin geliştirilmesine ciddi bir ilgi gösteriyoruz. Bu cümleden olarak, ulusal kültürlerin gelişmesi için, bunların karşılıklı olarak zenginleşmelerini, yakınlaşmalarını kolaylaştıracak, kültürün enternasyonalist çizgilerinin iyice biçimlenmesine elverecek koşulları yaratarak etraflı biçimde yardım ediyoruz.

Memleketimizde, yeni tarihsel insan topluluğu olarak Sovyet halkı biçimlenip oluşmaktadır. Bu topluluk, ekonomik, sosyal-politik, kültürel hayatın birliği, Marksist-Leninist ideoloji birliği, bütün emekçilerin çıkarlarının, partimizin ve işçi sınıfının komünist ideallerinin birliği temeli üze-

rinde meydana gelmiştir. Sovyet halkı soyut bir kavram değildir. Memleketimizde, ulusların birbirlerine yaklaşımlarını sağlama, emekte, törede ve insanların mânevi kişiliklerinde kendini gösteren ortak enternasyonalist çizgileri işleme ilerici süreçleri gerçekleştirilmektedir.

İşte ülkemizde sosyalizmin üstün gelmesinin, partimizin ardıcıl enternasyonalist politikasının sonuçları bunlardır. Bugün SSCB'nde ulusal ilişkiler sorunu bu biçimde ele alınmakta ve böylece çözülmektedir.

Soru: Ulusal sorunla ilgili Leninci fikirler ve bunların SBKP'nin pratik eyleminde tecessüm etmesi zamanımız koşulları içinde dünya işçi ve komünist hareketi için büyük bir önem taşımaktadır. Sömürgeciliğin boyunduruğundan kurtulan halklar, ulusal devletler kurmak gibi karmaşık ödevlerle yüzyüze gelmişlerdir. Bazı gelişmiş burjuva devletlerinde ulus ve ırk çelişkileri yeniden keskinleşmiştir. Birçok burjuva ideologu, bu durumdan çok uzaklara varan sonuçlar çıkararak şimdi «milliyetçilik yüzyılı»nı yaşamakta olduğumuzu, milliyetçilik eğilimlerinin bütün dünyayı kaplıyacağını ve bütün çok uluslu devletleri kaçınılmaz olarak bunalmalara sürükliyerek onların çöküp dağılmalarına sebep olacağını iddia etmektedirler. Siz bu gibi öngörülere ne dersiniz?

Cevap: Son yirmi-otuz yıldır, karşılıklı ulusal ilişkiler problemlerinin, dünyanın birçok memleketleri anlam ve önem kazandığı söz götürmez. Bu ilişkilerin gayet ciddi uluslararası anlaşmazlıklara yol açan bir ortam yarattığı haller vardır. Irkçılık ve şovinizm belirtileri, dünya kamuoyunda haklı bir endişe uyandırmakta ve kesin bir karşıkoyma hareketi gerektirmektedir. Ve netekim, ırkçılık ve şovinizm belirtileri her yerde devrimci ve ilerici güçlerin direnişiyle karşılaşmaktadır.

Bugün ortaya çıkmakta olan ulusal problemlerin ve anlaşmazlıkların birbirinden farklı bir karakteri vardır ve bunları değerlendirmede aynı ölçüyle hareket etmek doğru olmaz. Ulusal problemlerin ele alınmasında sınıfsal yaklaşım Marksist-Leninist teorisinin değişmez bir talebidir. Komünistler, örneğin ezen ve ezilen ulusun milliyetçilikleri arasında titiz bir ayırım yapmaktadırlar. Hattâ kurtuluş hareketlerinin milliyetçiliği söz konusu olduğu zaman bile, Marksist-Leninistler bunun hem demokratik ve ilerici yanını görmekte, hem de bunda belirli koşullarda gerici elemanların belirmesi olanağını hesaba katmaktadırlar. Partimiz ulusal problemleri işte bu açıdan ve bu tutumla ele almaktadır.

Yarım yüzyıllık çok uluslu Sovyet devleti tecrübesinin başlıca uluslararası önemi, ulusal sorunun çözümünde ayrıntıları ve biçimleriyle aynen taklide değer tam ve değişmez örnekler vermesinde değil, bizim tecrübemizin sınıfsal kriteriyumlarla yoklanmış ve yönü belirlenmiş bir ulusal politikanın doğruluk ve etkinliğinin canlı tanığı yerini tutmasındadır. Çünkü memleketimizde yerleşik halkların gönüllü birleşmelerine ve ara-

larındaki sağlam dostluğa, onların ortak devrimci savaşları, toplumun sosyalist temeller üzerinde ardıcıl olarak yeniden kurulması sürecinde ulaşıldığı bir gerçektir. Bizim çok uluslu devlet tecrübemizin evrensel-tarihi önemi, ulusal sorunun ardıcıl ve etraflı çözümünün ancak sosyalizmde mümkün olduğu gerçeğinin pratik hayatta doğrulanmasındadır.

Zamanızında bazan «milliyetçiliğin patlaması» adını verdikleri olgunun da sosyal-sınıfsal açıdan ele alınması gereklidir. Tekellerin ve emperyalist burjuvazinin egemenliği, kaçınılmaz olarak, halkların sömürgecilik ve yeni-sömürgecilikle ezilmeleri, ulusal azınlıkların baskı altında alınıp ayırma tabi tutulmaları politikasını doğurmaktadır. Bir yandan da anti-emperyalist ulusal-kurtuluş savaşının şiddeti artmakta, ulusların ve ırkların hak eşitliğini amaçlayan demokratik hareketler gelişmektedir. Bir başka deyişle, ulusal çelişkilerin keskinleşmesi, kapitalizmin derinleşmekte olan genel bunalımının karakteristik çizgilerinden biridir.

Kısacası, bugün uluslararası ilişkilerde görmekte olduğumuz karmaşıklık eğiliminin gelişmesini besliyen ortamı kapitalist sistem yaratmaktadır. Bu eğilimi universal-evrensel karakterli görmek ve göstermek gerçekleri zorlamak olur. Emperyalist propagandanın, Sovyetler Birliğinde mevcut olmayan «merkezkaç milliyetçi akımlar» keşfetme, şu veya bu halkın ulusal çıkarlarının çiğnendiği vb. gibi asılsız iddialar ortaya atma denemeleri herkesçe bilinmektedir. Bu gibi iddialar Sovyetler Birliğindeki gerçekliğe, bizim çok uluslu gelişme tecrübemize taban tabana zıttır. Hiç şüphe yok ki, gelecek, ulusların ve halkların gerçek hak eşitliğini, aralarındaki dostluk ve kardeşliği yıkılmazlığını ancak sosyalizmin garantilediğini, bu esas hükmü, herhalde yeni bir kuvvetle ve defalarca doğruluyacaktır.

Soru: Enternasyonalizm prensiplerinin, Sovyetler Birliğinin gerek iç, gerekse dış politikasının temellerinden biri olduğu gayet iyi bilinmektedir. Ulusal ve enternasyonal hedeflerin ve çıkarların SSCB dış politikasında bağdaştırılması problemi dergimizin okuyucularını geniş ölçüde ilgilendirmektedir. SBKP'nin ve Sovyet devletinin bu sorunla ilgili tutumlarını da lütfen karakterize eder misiniz?

Cevap: Hemen belirtelim ki, SSCB'nin dış politika çıkarları, dünya sosyalizminin, uluslararası komünist ve işçi hareketinin ve ulusal-kurtuluş hareketinin esas çıkarlarına tamamiyle uygundur. SBKP'nin ve Sovyet devletinin izledikleri dış politikanın ana hedefleri, her şeyden önce, diğer sosyalist ülkelerle birlikte, sosyalizm ve komünizm kuruculuğuna elverişli uluslararası koşulları yaratmak, sosyalist ülkeler ailesinin sıkı birliğini, dünya komünist ve işçi hareketiyle dayanışmayı güçlendirmek, ulusal-kurtuluş hareketini desteklemek ve sömürge bağımlılığından kurtulmuş memleketlerle işbirliğini geliştirmek, barışı ve halkların güvenliğini savunmak, milletlerarası hayatta ayrı sosyal düzenlere sahip devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları prensibinin yerleşmesini sağlamak, emper-

yalızmin saldırgan kuvvetlerine kesin bir direniş göstermektir. Bizim sınıf-sal enternasyonalist politikamızın karakteristik çizgileri bunlardır.

Barış ve sosyalist enternasyonalizm politikası, SSCB'nin elli yıllık tarih-nin ana hatlarından biridir. Bu gerçeği kanıtlamak için, SSCB'nin kurul-masından hemen sonra, o zamanki en yüksek egemenlik organımız MİK Prezidyumunun, yayınladığı bir bildiriyle, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin bütün halklarla dostane işbirliğinden yana olduğunu dünyaya duyurduğunu burada hatırlatmamız yerinde olur.

SBKP XXIV. Kongresince verilen geniş ve somut dış politika programı gereğince parti ve devlet girişimleriyle geliştirilen aktif uluslararası eylem-ler, bize bu bildiriye bugün de yeniden tekrarlama hakkı vermektedir. SBKP Merkez Komitesinin, SSCB ellinci kuruluş yıldönümüyle ilgili karar-namesinde belirtildiği gibi, Sovyetler Birliği, uluslararası alanda sebatlı ve sistemli bir barış ve dostluk politikası yürüten bir kuvvet olarak eylem göstermekte, halkların hak eşitliğini öngören Leninci prensipleri gözet-mekte, sömürgeciliğe, yeni-sömürgeciliğe ve ırkçılığa karşı, her türlü sınıf-sal ve ulusal ezgiye karşı kesinlikle mücadele etmektedir.

Sovyet dış politikasının enternasyonalizmi, her şeyden önce, diğer sos-yalist devletlerle ilişkilerde dostluğun, etraflı işbirliğinin ve karşılıklı yar-dımın güçlendirilmesinde kendini göstermektedir. Biz kardeş partilerin ve sosyalist ülkelerin dış politika eylemlerini ahenkleştirme çabalarına aktif bir katkıda bulunmaya, kendileriyle işbirliğimizi arttırmaya çalışmaktayız. Geçen yıl hazırlanan ve kabul edilen sosyalist ekonomik entegrasyon (bütünleşme) Komple Program'ı da bu işbirliğine faydalı bir hizmette bulunmaktadır.

SSCB, sömürgecilere ve emperyalist saldırganlara karşı kahramanca savaşmakta olan halkları kesinlikle destekliyor. Hem de onlara yalnız mânevi-politik bakımdan destek olmakla kalmıyor, aynı zamanda çeşitli maddi yardımlarda bulunuyor. Sovyet yurttaşları, Viyetnam ve diğer Çin-Hindi ülkeleri yurtseverlerinin ulusal bağımsızlıkları uğrındaki çetin ve yığıtçe savaşlarına şerefli bir katkıda bulunmakla kıvanç duyuyorlar. SSCB, Arap halklarının İsrail saldırganlarına karşı, işgal edilen toprak-larını kurtarmak üzere yürüttükleri savaşı da en sistemli ve etraflı biçim-de destekliyor.

Sovyetler Birliğinin kapitalist devletlere yönelik barışçı girişimlerinde de, Sovyet devletinin uyguladığı dış politikanın enternasyonalist özlüğü belirmektedir. Zira bu girişimler, yalnızca SSCB emekçilerinin çıkarlarına değil, bütün dünya emekçilerinin çıkarlarına da uygundur. Sovyetler Bir-liği ve diğer kardeş sosyalist ülkeler tarafından ileri sürülen Avrupa güvenliği tasarısı, Avrupada uluslararası temas ve ilişkilerin enine-boyuna geliştirilmesi fikrini kapsamaktadır. Bu tasarının gerçekleştirilmesi, Avru-payı bir barış kıtası haline, iyi komşulara yaraşır geniş bir ekonomik, poli-

tik ve kültürel işbirliği kısıtı haline getirebilir ve bu da bütün Avrupa halklarının, aynı zamanda tüm insanlığın özlem ve emellerine uygun olur.

Son zamanlarda, bir kolektif güvenlik sistemi meydana getirilmesi fikrinin birçok Asya ülkesinde de ilgiyle karşılandığına memnuniyetle tanık olmaktadır. Bununla ilgili olarak, böyle bir sisteme temel olabilecek prensipler arasında, devletlerin hak eşitliğinin, onların ulusal egemenliğine ve toprak bütünlüğüne saygının, aralarında işbirliğini geliştirmenin muhakkak surette yer almasını gerekli saydığımızı da belirtmek isterim.

XXIV. Kongreden bu yana geçen zaman içinde, Sovyetler Birliği, Avrupada gerginliğin azaltılması, güvenlik ve işbirliği sorunlarının ele alınacağı bir Avrupa genel konferansı yapılması yolunda önemli adımlar attı. Bu çabalar sayesinde, Avrupanın politik durumunda bir hayli iyileşme oldu ve bunun daha somut belirtileri de Sovyet-Fransız ilişkilerinin başarılı gelişmesinde, Batı Berlin'le ilgili dört yanlı anlaşmanın imzalanmasında görüldü. Biz, Sovyetler Birliği ile Federal Alman Cumhuriyeti arasında ve Polonya ile Federal Almanya arasında imzalanmış olan ve Avrupada mevcut sınırların dokunulmazlığını saptamakla intikamcı ve militarist çevrelere ağır bir darbe indiren antlaşmaların yürürlüğe girmesini büyük bir adım saymaktayız. Silâhsızlanma sorunlarıyla ilgili yapıcı tekliflerimiz de bütün dünyada geniş yankılar uyandırmaktadır. Bilindiği gibi, bu alanda, her şeyden önce Sovyetler Birliğinin girişken ve sistemli politikası sayesinde, artık bazı reel ve olumlu sonuçlara ulaşılmıştır. Sovyetler Birliğinin Mısır, Hindistan ve Irak'la imzaladığı antlaşmalar da, barışın güçlenmesine ve uluslararası işbirliğinin gelişmesine, emperyalizmin boyunduğundan kurtulmuş olan devletlerin ulusal bağımsızlıklarının sağlanmasına yardım etmiştir. Sovyet yöneticileriyle birçok kapitalist memleketler ve gelişmekte olan ülkeler devlet adamları arasında yüksek düzeydeki görüşmeler ve bu arada ABD Cumhurbaşkanı'nın yakın geçmişte SSCB'ni ziyareti sırasında yapılan görüşmeler, bizim XXIV. Kongremizce kabul edilen barış programını gerçekleştirmeye yönelik politikamızın önemli bir unsuru olmuştur. Sovyetler Birliği ile Birleşik Amerika arasında imzalanan antlaşmalar bütün dünyada barışın güçlendirilmesi yolunda atılan önemli yapıcı adımlardır.

Sovyetler Birliğinin en önemli dünya politikası problemleriyle ilgili görüş ve tutumu, memleketimizin ulusal çıkarlarını dile getirmektedir. Bu görüş ve tutumun özde baştanbaşa enternasyonalist olduğunu görmek de zor değildir, çünkü bunlar emekçi yığınlarının, bütün dünya ilerici güçlerinin temel çıkarlarına ve emellerine tamamen uygun düşmektedir. Aynı görüş ve tutum, bu Mayıs ayında toplanan SBKP MK Plenumu'nun kararıyla de yeniden tasvip edilmiştir.

Parti ve Yığınlar

Verner Lamberts

Devrimci partinin işçi sınıfına ve bütün emekçilere karşı davranış tarzı bizim hareketimizin önemli bir problemidir. Bu problemin, doğru dürüst, Marksist-Leninistçe çözümü gereği, yalnızca devrimden önce sınıf savaşlarının karmaşık zorluklarıyla boğuşulduğu dönemle, sömürücü düzenin alaşağı edilmesi için devrimci güçlerin gelişmeleri ve sınıksız saf tutmaları süreciyle sınırlı kalmaz. Bu ödev, proletaryanın egemenliği ele geçirmesinden sonra, yeni toplumun yaratılması ve geliştirilmesi döneminde de yeni bir temel üzerinde ve yeni ölçülerle, devrimci partinin çalışma gündeminde yer alır.

Bundan bir yıl önce, Alman Sosyalist Birlik Partisi (ASBP) VIII. Kongresi, partinin daha sonraki eylem yönlerini belirliyerek, onun yönetmenlik rolünü güçlendirme gerekliliğini etraflı biçimde temellendirdi. Kongre önünde okunan Merkez Komitesi hesap raporunda şöyle deniliyordu: «Sosyalizm kuruculuğunun ölçü ve atılımları ne kadar geniş ve çözülecek ödevler ne kadar karmaşıksa, partinin rolü o nispette daha önemli ve sorumluluğu o nispette daha büyüktür.» Kongrede işçi sınıfının sosyalizm kuruculuğundaki seçkin yeri ve giderek artan sorumluluğu da aynı önemle belirtildi. Emekçileri «tarihin gerçek yaratıcıları» olarak nitelleyen kongre, parti örgütlerini emekçilerle daha yakın ve sağlam bağlar kurmaya çağırırdı.

Bu çağrıda, yalnız burjuva ideologları ve onların düdüğünü öttüren revizyonistler, yani biçimsel mantık kurnazlıklarında birbirleriyle yarış edenler, her hangi bir çelişki görebilirler. İşçi sınıfının ve partisinin tarihsel ödevi sözkonusu olduğu zaman, bu kurnazlar, artık çığnenmiş sakız haline gelmiş sözümona kanıtların yeni varyantlarını dayatmaya kalkar ve şöyle bir yargı yürütürler: İşçi sınıfı iktidarda olduğuna göre, partinin yönetmenliğine lüzum yoktur. Hem bu yönetmenliği parti gerçekleştirdiği takdirde, işçi sınıfının egemenliğinden nasıl söz edilebilir? Bu parti eğer işçi sınıfının partisiyse, bu sınıfla bağlantılarını güçlendirmek gibi bir kaygı göstermesi gereksizdir. Yok, eğer yine de bu bağlantıların güçlendirilmesinden söz ediyorsa, bu takdirde kendisi işçi sınıfının partisi değildir vb. . . vb. . .

Bu sözümona düşünürler şunu anlıyamamışlardır ki, işçi sınıfının kuruluşu bu sınıfın kendi dâvasıdır ve bu sınıf ancak «varlıklı sınıflar tarafından kurulmuş bütün eski partilere karşı duran ayrı bir politik partide örgütlü olarak eylem gösterebilir» (1). Bu sözüm yabana düşünürler, bu

(1) K. Marks ve F. Engels. Eserler, c. 18, s. 162.

sınıfın yeni toplumda da – objektif etkenlerin zoruyla – yönetmenlik durumu almakla ve yine sınıf olarak kendi partisi vasıtasıyla eylem göstermekle ödevli olduğunu da anlamıyorlar. İşçi sınıfı azıl kendi partisi vasıtasıyla egemenliğini gerçekleştirmekte, toplumu yönetmekte, çeşitli emekçi tabakalarını – her birinin ihtiyaçlarını ve çıkarlarını gözönünde tutarak – birleştirmektedir. Proleterler ile komünistler arasındaki karşılıklı ilişkiler hakkında daha Marks ve Engels'in «Komünist Partisi Manifesti»nde verdikleri ve sonra Lenin'in geliştirdiği karakteristik, hayatın yoklamasıyla doğrulanmış olan yeni tipten parti öğretisi, partiyi sınıfın bir parçası, onun önderi, onun – yığınlarla nasıl kurtulacaklarını öğreten, yığınlardan da öğrenen – bilinçli ve örgütlü öncü birliği sayan öğretisi, bütün bu diyalektik gerçekler burjuva ideologları için hep yedi mühürlü kitap olarak kalmaktadır. Revizyonistler için de bu böyledir.

Sosyalizm ile emperyalizm arasında dünya çapında mücadele devrinde, Marksist-Leninist partinin devrim sürecindeki yeri sorunuyla ilgili tartışmalar alabildiğine şiddetlendi. Parti hakkındaki öğretinin doğru biçimde anlaşılması ve somut koşullar gözönünde bulundurularak gerçekleştirilmesi komünist hareketinin daimi ödevidir. Bu öğretisi, komünizm düşmanlarının şiddetli politik ve ideolojik hücumlarına uğramaktadır. SBKP Merkez Komitesinin XXIV. Kongreye sunduğu hesap raporunda belirtildiği gibi, komünist partisinin yönetmenlik rolü sorunu «devrimci hareketin, yeni toplum kuruculuğunun temel sorunlarından biridir. Bugün bu sorun, Marksist-Leninistler ile revizyonizmin çeşitli biçimlerinin temsilcileri arasındaki mücadelede düğüm noktası olmuştur».

İktidardaki komünist partilerinin sosyalizm ve komünizm kuruculuğuna yönelik gergin çalışmaları, toplumun giderek daha yüksek nitelikte yönetilmesi, revizyonistlerin işçi sınıfı partisi tarafından yönetilmekle halkın yaratıcılığının aşağılandığı yolundaki uydurmalarını en iyi biçimde yalanlamaktadır. Kaldı ki, revizyonistlerin halk yığınlarını «kayıрма»ları düpedüz riyakârlıktır, çünkü bu adamlar aynı zamanda partinin yerini bir «elit»in veya bir «spontane hareket»in alması gereğinden söz etmektedirler. Komünist partileri sosyalist toplumu yönetmede de, V. İ. Lenin'in deyimiyle «olayların objektif durumunu tahlilde tam bilimsel açıklık ve evrimin objektif gidişi ile devrimci enerjinin, devrimci yaratıcılığın, yığınların ve aynı zamanda ayrı yarı kişilerin, grupların, örgütlerin, partilerin devrimci inisiyatifinin önemini en kesin biçimde tanımayı mükemmel surette bağdaştırmasıyla bütün diğer sosyalist teorilerden ayrılan» (!) Marksizmin prensiplerini kılavuz edinmektedirler.

Diğer Marksist-Leninist partiler için olduğu gibi, ASBP için de, partinin yönetmenlik rolünü gerçekleştirmede ve yığınlarla iyi ilişkiler kurmada bütün somut ödevler, toplumun içinde bulunduğu tarihsel gelişme aşama-

(!) V. İ. Lenin. Bütün eserleri, c. 16, s. 23.

sının, onun sınıfsal yapısının ve sosyalist dönüşümler sürecinde yaratılan yeni ilişkilerin bilimsel tahlilinden, daha ileri toplumsal gelişmenin objektif ihtiyaç ve olanaklarından ve aynı zamanda subjektif koşullarından doğmaktadır.

ASBP VIII. Kongresinde de belirtildiği üzere ADC'nde sosyalist üretim ilişkileri üstün geldikten sonra, biz artık gelişmiş sosyalist toplumu her bakımdan biçimlendirme çalışmalarına koyulmuş bulunuyoruz. Bu yolda büyük bir ileri adım atılmış olsa da, sorunun kesinlikle çözülmesi için daha pek çok çalışmaya ihtiyaç vardır. Gelişmiş sosyalist toplum basit bir deklârasyon değildir. Hemen öyle ilân edilivermekle gerçekleşmiş olmaz. Gelişmiş sosyalist toplumun kurulabilmesi için, her şeyden önce, üretim güçlerinin, sosyalist toplum ilişkilerinin ve insanların bilincinin daha yüksek bir düzeye çıkarılması gereklidir. Kongrenin kararları partimize ve bütün yurttaşlarımıza işte bu yönü göstermektedir. Bütün toplumsal güçlerin bu hedefi gözetken birliği ancak işçi sınıfının yönetici durumunun mütemadiyen sağlanmasıyla gerçekleşebilir.

Erih Honeker yoldaş Kongrede şunları söyledi: «Proletarya diktatörlüğü, eninde sonunda, bütün dünyada dostlarımızın selâmladığı ve düşmanlarımızın da nefretle karşıladıkları şeydir. Ve biz bundan ötürü, işçi sınıfının diktatörlüğünü ve yönetmenlik rolünü gözbebeğimiz gibi koruyacak, sosyalist toplumun bundan sonraki gelişmesinde de onun anlam ve önemini daha yüksek düzeye çıkaracağız.»

ADC'nin şimdiki gelişme aşamasında işçi sınıfının yönetmenlik rolünün yükseltilmesi, nicel olmaktan çok, nitel bir istektir. İşçi sınıfı toplumun sayıca en dolgun sınıfıdır. Aktif nüfusun toplam sayısı içinde işçilerin ve hizmetlilerin nispi payı 1955 yılında % 78 kadarken, 1970 yılında % 84'ü aşmıştır. Öyle ki, bugün ancak öncelikle bu sınıfın özgül sosyalist çizgilerinin daha da biçimlenmesi, onun politik aktifliği, bütün toplumsal süreçlerin yönetilmesindeki sorumluluğu sözkonusu olabilir.

Bu çizgilerin şimdi de işçi sınıfının çehresini ne derece belirlediği, bir de ASBP'nin üye ve aday üyelerinden % 75'inin, ADC'nin en yüksek egemenlik organı Halk Meclisi milletvekillerinin yarısından fazlasının, mahalli egemenlik organlarındaki halk temsilcilerinin % 60'ının, sosyalist iktisat yönetmenlerinin % 75'inin, savcılarının % 80'inden fazlasının ve yargıçların hemen hemen dörtte üçünün, Ulusal Halk Ordusu subaylarının % 80'inin işçi çevresinden çıkmış olduklarına bakılarak söylenebilir. Rakamlara dayanan şu kanıtlar da emekçilerin yaratıcı aktiflik derecesini göstermektedir: 1966 yılından 1970'e kadar sanayide emek verimliliği % 42 oranında artmış; 1970 yılında ekonominin kamu sektöründe her yedi kişiden biri, 1971 yılında da her altı kişiden biri emekçi yenilikçiler hareketine katılmış ve en azından bir rasyonalizasyon teklifi sunmuştur.

Şimdi işçi sınıfının yalnız öncü bölümünün değil, bütün gruplarının plânlama yönetimine bilinçle katılmaya celbedilmesi, onlarda bu katılmanın gerektirdiği yetenek ve kabiliyetlerin, sorumluluk duygusunun geliştirilmesi lâzımdır. Bunda partinin yığinsal-politik çalışmalarının büyük bir önemi vardır; çünkü başlıca rolü elbette emekçileri toplum yönetimine çekmenin artık yerleşmiş ve en yaygın yöntem ve biçimleri oynayacaktır. Önemli olan, her şeyden önce, emek kolektifleri arasında sosyalist yarışlarının örgütlenmesinde sendikaların aktifliğini, üretim daimi danışma toplantıları, yoldaş mahkemeleri, kadın komiteleri vb. gibi demokratik kurumların, aynı zamanda işçilerinin genç kuşağın eğitimi önemli bir etkileme biçimi olarak brigadların okul sınıfları üzerindeki şeflikleri uygulamasının rolünü ve önemini arttırmaktır.

Sosyalist araştırmalar, üreticilerin büyük çoğunluğunun yönetime katılmaya hazır olduklarını, bunun için her günkü işlerinin dışında gereken dikkat ve gücü esirgemiyeceklerini göstermektedir. Bu hazır oluşu yığinsal bir aktifliğe çevirebilmek için, parti ile sınıf arasındaki «temas»ın daha yüksek bir nitel basamağa çıkarılması gerekmektedir. Toplumsal süreçlerin yönetiminde objektif olarak kendisine yükletilen sorumluluğu taşımaya subjektif olarak da hazır olabilmesi için, bütün işçi sınıfı, Marksist-Leninist öğrenimden geçmeli, yeteri kadar ekonomi bilgisi edinmeli, çalıştığı yerin ve yaşadığı bölgenin durumu ve problemleri hakkında yeteri kadar somut enformasyon almalıdır. Öte yandan, partinin ve parti yönetiminin gerekli sonuçlama ve genellemeleri yapabilmesi için, somut tecrübeyi dikkatle incelemesi, işçilerin fikirlerine ve tekliflerine kulak vermesi gereklidir.

İşçi sınıfının sosyalist çehresi ne kadar çok biçimlenir ve belirirse, onun müttetekleriyle, kooperatifçi köylüler, aydınlar ve diğer tabakalarla ilişkileri de o nispette daha çok gelişir. İşçiler köy ekonomisine gitgide daha büyük ölçüde modern teknik sağlıyorlar. Bu modern teknik köy ekonomisinde de endüstriyel üretim metotlarının yerleşmesine sadece imkân vermekle kalmıyor, aynı zamanda bu mototları kabul ettiriyor. Bunlar olmadan, köyde bundan böyle üretimi ve emek verimliliğini gerektiği kadar arttırmak olanaksızdır. Ne var ki, 1950–60 yıllarında kurulmuş olan nispeten küçük kooperatiflerin çerçeveleri yeni teknoloji kullanımlarına oldukça dar geliyor. Kooperatif işletmeleri, halk çiftlikleri ve gıda endüstrisi kurumları arasında yeni işbölümü biçimleri bulunması objektif bir zorunluk oluyor.

Birçok öncü kooperatifler yenilikçi örgütsel biçimler yaratma örnekleri veriyorlar. Fakat bu süreç henüz kooperatifçi köylülerin hepsini kapsamış değildir. Bu durumda, işçi sınıfına ve partisine, birlik ve ittifak politikası alanında emekçilere azami ölçüde yardımcı ve destek olma, onların tec-

rübesini genelliyerek bütün kooperatifçi köylüler sınıfına endüstriyel metotların gereğini ve üstünlüğünü gösterme gibi önemli ödevler düşmektedir.

Bilimsel-teknik devrim koşullarında işçi sınıfı ile aydınlar arasındaki ittifakın önemi artıyor. Bu ittifakın güçlendirilmesi, partinin düşünsel-politik çalışmalarının önemli sorunlarından biridir. İşçilerle aydınların karşılıklı ilişkileri, burjuva ideologlarının, sağ ve «sol» revizyonistlerin alabildiğine şiddetli hücumlarına konu olmaktadır. Marksizm-Leninizmin düşmanlarının çoğu toplum yönetiminin görülen lüzum üzerine aydınların eline geçmesi gerektiğini iddia etmektedirler, bir yandan da sosyalizmde aydınlara ikincil bir rol verildiğini ileri süren ultra-sol görüşler yayıldıkça yayılmaktadır. Bunların berikisi de, ötekisi de yanlış ve zararlıdır. Pratik hayat, işçi sınıfının ancak aydınlarla ittifak suretiyle, bilimsel-teknik devrimin ulaşımını sosyalizmin üstünlükleriyle başarılı ve organik bir surette bağdaştırabileceğini göstermektedir. Öte yandan, aydınlar zümresi de, ancak işçi sınıfının yönetimi altında çalışarak emekçi halkın selâmetine hizmet edebilir.

ASBP, aydınlar ile işçi sınıfı arasında işbirliğini her suretle destekliyor ve buna yardım ediyor. Aydınlarla işçi sınıfının birbirine yaklaşması, Marksist-Leninist ideoloji temeli üzerinde gerçekleşen bu süreç çeşitli biçimler alıyor. Sosyalist aydınların çoğunluğu işçi sınıfının bağrından çıkıyor ve ona yakından bağlı bulunuyor. İşçiler kendi saflarından mütemadiyen bilginler, mühendisler, sanat adamları çıkarıyorlar. İşçi sınıfının önemli bir bölümü teknik ve ekonomik bilgileri daha esaslı biçimde benimseyerek onları çalışma hayatında başarıyla uygularken, özellikle halk ekonomisinin ileri kesimlerinde doğrudan doğruya üretim fonksiyonları olan, işçi kolektiflerini yöneten teknik aydın temsilcilerinin sayısı da durmadan artıyor.

İşçi sınıfının diğer halk tabakalarıyla birlik ve ittifakı da yeni nitelik çizgileri kazanıyor. Kamu hizmetleri alanının genişletilmesi, zanaatçıları kooperatiflerde emek verimini arttırma yönünde harekete getiriyor. Sosyalist gelişmeye yıllardır devletle birlikte katılan eski sanayiciler, fabrika sahipleri, artık kendi özel mülkiyet hisselerini devlete satmaya karar veriyorlar. Bu olay, ADC'nde sosyalist üretim ilişkilerinin daha fazla güçlenmesine yardım ediyor.

Böylelikle, parti, sınıf ve halk arasında çok yanlı eylembirliği süreci aktif olarak geliyor, halkın bütün tabakaları – birbirinden farklı yeğinlikte olsa da – işçi sınıfının ideoloji ve kültürüyle kaynaşıyor, üretim güçlerinin, üretim ilişkilerinin ve politik üstyapının mütemadiyen gelişmesi süreci içinde tedricen bu sınıfa yaklaşıyorlar. Bilimsel temele oturtulan parti yönetimi ile yığınların girişimi arasındaki sıkı karşılıklı bağlantı daha belirgin bir hâl alıyor. Subjektif etkenlerin önemi giderek artıyor, ve buna elbette ancak sosyalizmin özünü anlamamış olanlar şaşıyorlar. ASBP

MK'nin VIII. Kongreye sunduğu hesap raporunda belirtildiği gibi, daha önceki toplumsal düzenlerin hepsinden farklı olarak, sosyalizm, yığınların bilinçli ve plânlı eylemleriyle yaratılıyor ve geliştiriliyor.

İnsanların bilinçli ve plânlı eylemi, F. Engels'in sözleriyle, «onların şimdiye kadar kendilerine yabancı olan ve tepelerinde doğa kanunları gibi hüküm sürerek hep aleyhlerine işliyen toplumsal eylemleriyle ilgili kanunların, kendileri tarafından tam yetkiyle uygulanması» nı gerektirmektedir. (1) İnsanlara kendi eylemlerinin kanunlarını anlama olanağını yalnız Marksizm-Leninizm vermektedir. Bundan ötürü, partimizi, sadece kendi üyelerinin Marksizm-Leninizmi geniş ölçüde öğrenmelerini sağlamakla kalmayıp, Marksist-Leninist fikirlerin yurttaşlarımızın daha çoğunun dünya görüşlerine temel olması için çaba göstermeyi daima olağanüstü önem taşıyan bir ödev sayagelmıştır. Artık yirmi yıldan fazla bir zamandır uygulanmakta olan parti öğrenim sistemi sayesinde, partimiz üyelerinin 90'ının, yani 1,9 milyon kişinin ve ayrıca 500 bin partisiz yurttaşın Marksist-Leninist ideolojiyi kavrayıp benimsemeleri sağlanmıştır. Büyük işletmelerde, bölgelerde ve illerdeki parti okulları ve yüksek parti okulu, onbinlerce dinleyiciye sağlam bir toplumbilim öğrenimi vermektedir. Gençlik Birliği'nin, Sendikalar Birliği'nin ve diğer toplumsal örgütlerin öğrenim kurumları, basın, radyo ve televizyon da Marksist-Leninist fikirlerin yayılmasına hizmet etmekte, genel öğrenim okullarında, yüksek ve orta öğrenim kurumlarında ve üniversitelerde eğitim çalışmaları da gitgide daha büyük ölçüde Marksizm-Leninizm temeli üzerine oturtulmaktadır.

Parti ve sosyalist devlet tarafından yürütülen eğitim-öğretim eyleminin, burjuva ve revizyonist ideologlarının gözlerinde diken olması rasgele değildir. Onlar hürriyetin ihlâl edildiği diye bir terane tutturmuşlardır. Fakat hürriyete hizmet konusunda, milyonlarca insana, toplumsal gelişme kanunları hakkında esaslı bilgiler edinme ve bunları uygulama olanağı vermekten daha fazla ne yapılabilir? Yığınlar işte bu temel üzerinde «kendi tarihlerini tam bir bilinçle kendileri yaratmaya başlayacaklardır». (2)

Bu yaratıcılığa yönelişin anlamı şudur: Çok yanlış ideolojik çalışmada hiçbir zaman sadece yalın bilgi verilmesi sözkonusu olmamıştır (böylesi hele şimdi en az sözkonusu olabilir); bütün iş, eylem kılavuzu olacak, sağlam kanı olarak yerleşecek, sosyalist devlet yurttaşlarının davranış normlarını belirliyecek «aktif bilgi»yi kazandırmaktır. Sosyalist bilinç, teoriyi kavrayıp benimseme temeli üzerinde güçlenir ve insanların hayatına, her alandaki eylemlerine etki yapar.

Gelişmiş sosyalist toplumda, aşağılanmaktan ve köle edilmekten azat insanın mânevi çehresi artık açıkça biçimlenir. Sömürücülük koşullarını

(1) K. Marks ve F. Engels. Eserler, c. 20, s. 294–295.

(2) K. Marks ve F. Engels. Eserler, c. 20, s. 295.

yaşamamış ve yaşamıyacak olan genç kuşaklar yetişir. Bütün sosyal ve politik yaşayış biçimlerinin baştanbaşa yenilenmesi, insanlarda, vaktiyle sömürçülük düzeni koşullarında körleştirilen veya yozlaştırılan birçok niteliklerin meydana çıkmasına imkân verir. Yeni insanın biçimlenmesinin sürekli ve karmaşık bir süreç olduğu elbette söz götürmez. Yüzyılların ve uzun süre hüküm sürmüş kapitalist ideolojinin üstüste yığıldığı kalıntıların yok edilmesi bir zorunluktur. Bugün insanın gerçek uyanışı, kişiliğin gelişmesinde yeni toplumun yarattığı olanaklar ile bu kişiliğe yönelik yüksek talepler arasındaki karşılıklı etki ve eylemde oluşmaktadır.

Yeni insanın biçimlenmesine tanıklık eden birçok olgudan yalnız bazı- larını burada kaydetmek isteriz: Rekabetin ve yarınına güvensizliğinin ortadan kaldırılmış olması karşılıklı yardıma doğal bir yatkınlık uyandır- makta; işletmede, kooperatifteki kolektif çalışma bir beraberlik duygusu uyandırarak yaratıcılık huzuru vermekte; plâni gerçekleştirme yolundaki eylem ve çaba, insanı çalıştığı işletmenin ve mensubu olduğu toplumun çıkarlarına doğru yöneltmekte; bir işletmenin, topluluğun veya devletin işlerine katılış, insanın bilgi edinme isteğini ve sorumluluk duygusunu teşvik etmekte ve bu da onun kişisel çıkarlarını kat kat aşmaktadır. Doğal olarak, bütün bu oluşma, emek kolektiflerinde ve toplumsal kuruluşlarda sürekli bir eğitim ve öz eğitimle atbaşı beraber yürümektedir. Kolektif, sosyalist ahlâk prensiplerinin ve politik görüşlerin, insanların tutum, dav- ranış ve karşılıklı ilişkilerinin doğal temeli haline gelmesine yardım etmektedir.

Sosyalizm pratiğinin, her şey bir yana, insanın değişmezliğini, onun doğuştan «kurt tabiatı»na sahip olduğunu iddia eden burjuva teorilerini tümünden yalanladığı apaçık ortadadır. Marksist-Leninist partinin yığınlarla ilgili tutumu, özellikle insana karşı davranışında, insanın yaratıcı güçle- rine – duygusalıktan ve aynı zamanda nihilizmden azat – tam güveninde, in- sanlık adına giriştiği eylemde bütün parlaklığıyla kendini göstermektedir. Partimizin VIII. Kongresi bu husustaki görüşümüzü şöyle belirtmiştir: «Bi- zim bütün parti politikamıza sinmiş bir tek amacımız vardır: İnsanların selâmeti için, halkın mutluluğu için, işçi sınıfının ve bütün emekçilerin çıkarları için elimizden geleni yapmak. Sosyalizmin varoluşunun hikmeti de budur. Biz bunun için çalışıyoruz, bunun için savaşıyoruz.»

Bu prensip, plânlanan kesin ve ölçülü diline çevrilerek, yeni beş- yıllığın Kongre tarafından formüle edilen esas ödevinde yoğun ifadesini bulmuştur. Beşyılığın esas ödevi de şöyle formüle edilmiştir: «Sosyalist üretimi yüksek tempolarla geliştirme, bilimsel-teknik ilerlemenin etkin- liğini ve emek verimliliğini artırma temeli üzerinde halkın maddi ve kül- türsel yaşama düzeyini daha da yükseltmek ... «Bu ana hedef ve ona ulaşma araçları parti ile yığınlar arasındaki somut ilişkileri belirlemek- tir. Beşyılık plânın böylece belirlenen esas ödevi, öğrenim ve kültür dü-

zeyini durmadan yükseltmenin sosyalist plânlama için yöneliş noktası olduğunu açıkça göstermektedir.

Parti ile yığınlar arasındaki ilişkiler açısından, gelişmenin her aşamasında ilkönce hangi ihtiyaçların giderilmesi gerektiği sorunu çok önemlidir. Zira kaynaklar sınırsız değildir. Bugün, ADC'nde, emekçilerin sağlığını koruma olanaklarının genişletilmesi, emekli aylıklarının, çocuklu ailelere ve yeni evlilere yardımların artırılması sorunu birinci plâna alınmaktadır.

Parti, çeşitli sınıf ve tabakaların ihtiyaçlarının nasıl geliştiğini dikkatle izlemekte, bunların statik olmadığını ve bir kerede tamamiyle belirlenemeyeceğini de anlamaktadır. Bazı ihtiyaçların daha tam bir biçimde giderilmesi, bunların yenilerini doğurmakta ve geliştirmektedir. Kaldı ki, burada sözkonusu olan yalnızca toplumumuzun gelişme karakterine ve koşullarına uygun ihtiyaçlar da değildir. Halkın bazı grupları için, bu ihtiyaçları, henüz kökü kazınmamış olan küçük burjuvaca hayat görüşleri belirliyebilir veya bunlar şimdi giderilmesi imkânsız ihtiyaçlar olabilir. Partinin ödevi, sadece yığınların ihtiyaçlarını tespit etmekten ve bunları giderme yollarını belirlemekten ibaret de değildir. Parti, eğitsel çalışmalarıyla ihtiyaçların gelişmesi üzerinde etki yapabilir, bunların sosyalist unsurlarını teşvik eder ve destekler, bir yandan da sınıf düşmanının körüklemek istediği küçük burjuvaca, bireyci ve bencil eğilimlere karşı mücadele yürütür.

Emek verimliliğini arttırmaya ve bilimsel-teknik ilerlemeyi hızlandırmaya yönelik yığınsal yaratıcılık, halkın maddi ve kültürel ihtiyaçlarını gidermenin zorunlu koşuludur. Fakat aynı zamanda yaratıcı emeğin kendisi de emekçilerin belirgin ifadeli bir ihtiyacdır.

Bilimsel-teknik devrimin ulaşımalarını sosyalizmin üstünlükleriyle organik biçimde bağdaştırma yalnız bir avuç uzmanın işi değildir. Bu bağdaştırma işiyle, araştırmacılar ve konstrüktörler ödevli olduğu kadar, rasyonalizatörler ve yenilikçiler de ödevlidirler. Bu ulaşımaların üretimde hangi süratle ve ne ölçüde uygulama olanağı bulacağı, yalnız yeni sermaye yatırımlarına değil, aynı zamanda halk ekonomisinin bütün kollarında uygulanacak yararlı rasyonelizasyonlara, yeni metotların ve teknolojik süreçlerin benimsenmesi için emekçilerin vasıflarının tam vaktinde yükseltilmesine de bağlıdır. İşçi sınıfı, kooperatifçi köylüler veya bilim ve teknik görevlisi aydınlar arasında, bilimsel-teknik ilerleme problemlerinin çözümüne katılması gereksiz veya olanaksız bir grup olabileceği düşünülemez. Halkın bütün grupları bu ilerlemede elde edilen sonuçlarla ilgilidirler.

Gerçi bilimsel-teknik devrimin ulaşımalarından yararlanmada sosyalist düzenin üstünlüğü başlangıçta sadece bir imkân olarak mevcuttur. Bu üstünlük ancak yığınlar tarafından değerlendirildiği ve bilinçli olarak

kullanıldığı zaman tamamen eylemsel olur. Bundan ötürü, ASBP, bilimsel-teknik devrim problemlerini çözmede başvurulan sosyalist metotların özelliğini açıklamak, bunların üstünlüğünü yığınların kendi tecrübeleriyle kavramasına yardım etmek için sürekli çabalar harcamaktadır. Böylece, parti ve sendikal örgütler, işletmelerde sosyalist yarışlarını ve rasyonalizasyon hareketini, yalnız üretici emeğin etkinliğini arttırmaya doğru değil, aynı zamanda kolektiflerde çalışma ve yaşama koşullarını mütemediyen iyileştirmeye doğru yöneltmektedirler. Daha yüksek verimliliğe ulaşma yolunda atılan her önemli adım, aynı zamanda emek kültürünü yetkinleştirme yönünde, onun yaratıcılığını arttıracak kaynakları geliştirme yönünde, işyeri güvenliğini yetkinleştirme yönünde de bir ileri adım olmalıdır. Bundan maksat, beşyılığın esas ödevi ile bu ödevi gerçekleştirme araçları arasındaki uyum ve birliğin, gerek bütün toplum, gerekse her emek kolektifi ölçüsünde belirmesini ve herkes tarafından hissedilmesini sağlamaktır.

Parti, iktisat yönetmenlerine, yalnızca plân ödevlerinin – öngörüldüğü gibi ve hattâ aşarak – yerine getirilmesi hususunda değil, kolektifte karşılıklı sosyalist ilişkilerin gelişmesi için en iyi koşulların yaratılması ve kişiliğin biçimlenmesi hususunda da sorumluluk duygusu kazandırmak üzere eğitim çalışmaları yürütmektedir. Sosyalizm, bilimsel-teknik devrimin kapitalizm koşullarında kaçınılmaz olan olumsuz sosyal sonuçlarını bertaraf etmekten çok daha fazlasını yapabilecek durumdadır. Biz bu devrimden sosyal hedeflerimize ulaşma yolunda yararlanmaktayız.

İşimiz hiç de işletmelerin çağdaş teknikten yararlanarak halk ihtiyaçları için daha fazla tüketim malları üretmeleri ve birikimi arttırmalarıyla sınırlı değildir. Bu suretle bir yandan işletmelerin kendi içinde bilimsel-teknik devrimi gerçekleştirmenin de önemi vardır. Partimiz çağdaş tekniğin benimsenip yerleşmesinde dar anlamda teknisizme karşı da mücadele etmektedir. Makineler ve donatılar sadece maddi nimetler üretimi araçlarından ibaret değildir; bunlar aynı zamanda insanların ve kolektiflerin çalışmaları için gerekli koşulları yaratmaktadırlar. ASBP'nin politikası, insanın yaratıcı eylemi için geniş ufuklar açma, emekte girişimlere imkân verme hedefine yöneliktir. Asıl önemli iş, kadroların, sosyalist yönetmenlik stilini istekle kavrayıp benimsiyecekleri biçimde eğitilmeleridir. Sosyalistçe yönetmede, bilimsel araç ve metotlar – elektronik hesaplama tekniği uygulamasından işlemlerin incelenmesine kadar –, alınan kararların görüşülmesine emekçilerin de celbiyle, işletmede sosyalist demokrasinin enine-boyuna geliştirilmesiyle sınırlı değildir.

Sosyalist topluluk ülkelerinin uluslararası kooperatifleşmesi, aralarındaki ekonomik entegrasyon (bütünleşme), bilimsel-teknik devrim problemlerinin çözümünü gittikçe daha büyük ölçüde belirleyip kolaylaştırıyor. Bu devrimin üstünlüklerinden tam olarak yararlanma, yalnızca uzman

kurullarında ortak plânlama ve kooperatifleşme sorunundan ibaret değildir. Bir sosyalist ülke, diğer kardeş ülkelerde plânların yerine getirilmesini belirli nitelikte ne kadar çok ödevi yükümlenirse, halk ekonomisi göstergeleri o nispette daha çok uluslararası kategoriler ve enternasyonal yükümler haline gelir. Her sosyalist ülkenin emekçileri diğer kardeş halklara karşı daha yüksek bir sorumluluk duygusuyla hareket etmeye başlarlar. Bu da yeni sorumluluğun yığınlar tarafından bilinçle kavranmasını, ulusal ekonomik ödevler ile sosyalist ülkeler halklarının yaşama düzeyini yükseltme amacı, bu ortak amaç arasındaki karşılıklı bağların iyice anlaşılmasını gerektirir. Sıkı işbirliği sosyalist ülkelere emperyalizmle mücadelede belirli bir üstünlük kazandırır. Bu olay bütün dünya ilerici güçlerinin yararınadır ve onların mücadelesini kolaylaştırır.

Biz, cephemizde yer aldığımız kesimde, parti ile halk arasındaki karşılıklı ilişkileri baltalamayı hedef tutan emperyalizmin şiddetli hücumlarına göğüs geriyoruz. Emperyalist propaganda, çağdaş yığınsal enformasyon araçlarının her çeşidinden yararlanarak «hayırhah» pozuna girmekte, burjuvazinin işçi sınıfı partisi hakkındaki aşınmış anti-komünist uydurmalarını ve revizyonistlerin ASBP olmaksızın ve ona karşı «sosyalizmi ıslah» öngören «en yeni» teorilerini yurttaşlarımıza dayatmaya çalışmaktadır. Memleket içindeki her olay, partinin her kararı ve partiye dayanan her görüş, devletçe alınan her tedbir, girilen her icraat, daima kamuoyuna şüphe telkin edecek ve en azından endişe ve huzursuzluk yaratacak biçimde, halkımızın sınıf ve tabakaları birbirine düşürülecek, aydınlar işçi sınıfına, köylüler işçilere gençler yaşlılara ve hepsi de elden geldiğince partiye karşı kışkırtılacak biçimde yorumlanmaktadır. Bu yolda her soydan ve boydan milliyetçi ve anti-sovyetik fikirler ideolojik tahrikçilerin pek sevdikleri araçlardır. Bu tahrikçilerin amacı, ADC yurttaşlarının sosyalist bilincinin yükselmesini engellemek, memleketimizi SSCB'nden ve öteki sosyalist ülkelerden koparıp ayırmaktır.

Partimiz düşmanla ideolojik mücadelede büyük bir tecrübe edindi. Bu sayede, şimdi ideolojik mücadelenin daha çok şiddetlenmesini de tam bir hazırlıkla karşıladı. VIII. Kongre, partiye, «bütün ADC işçi sınıfını ve emekçilerini anti-komünizm zehrinden koruma ve sahip olduğumuz daha üstün ideolojik silâhla anti-komünizmi hezimete uğratma» ödevini verdi. Biz yurttaşlarımızın enternasyonal eğitimini iyileştirmeye çalışıyoruz. Sosyalist enternasyonalizme bağlılık, bize, milliyetçiliğe karşı en sağlam mücadele silâhını vermektedir.

Parti ile yığınlar arasındaki ilişkileri hedef tutan emperyalist hücumlarına karşı, daima gereken ciddiyetle tepki gösterdiğimiz bir gerçektir. Fakat şimdiden güvenle söyleyebiliriz ki, ideolojik düşmanlarımız hedeflerinden hiçbirine ulaşamayacaklardır. Biz toplumsal gelişmemizin bütün aşamalarında V. İ. Lenin'in şu sözlerini kılavuz edinmişizdir ve edinmekte-

yiz: «İşçilerin (sonra da bütün emekçilerin) yığıniyle, yani büyük çoğunluğuyla bağ kurmak, başarının en önemli, en bellibaşlı koşuludur.» (1) Biz daima, partinin yalnız doğru ve isabetli ödevler ileri sürmekle yükümlü olmadığı, onun izlediği politikanın emekçilerin çıkarlarını – hem yalnız gelecekteki değil aynı zamanda günlük çıkarlarını da – yansıtması gerektiği, böyle bir politikanın da ancak bizzat yığınların dâvası olarak hayata geçirilebileceği görüşünü çıkış noktası yapıyoruz. Partinin yığınlarla bağlantısının şimdi de durmadan güçlendirilmesi, her önemli sorunun emekçilerle danışılıp görüşülmesi, ileri sürecekleri fikirlerin gözönüne alınması, ihtiyaçlarının titizlikle giderilmesi, kararların alınmasına, büyük ve küçük toplumsal işlerin başa rılmasına onların da katılmalarının sağlanması gerekmektedir. Okuldan ve işletmeden tutun da merkez egemenlik organlarına kadar bütün toplumsal alanlarda, halk sovyetleri, komisyonlar, emekçi aktif grupları gibi yığınsal örgütler eylem göstermektedirler. Toplumsal örgütler yükümlendikleri ödevlerin yerine getirilmesinden kendileri sorumludurlar. Özellikle taşrada, pratik sorunların genel ihtiyaçlara göre çözü lmesinde yığınsal girişimlere yön veren ulusal cephe organları sürekli bir çaba içindedirler. Sosyalist demokrasi organları, yığınların toplum işlerine yaratıcı biçimde katılmalarını sağlamakla olduğu kadar, yönetim ile halk arasında daimi bir diyalog sağlamakla da yükümlüdürler:

Partinin yığınlarla yakın ve çok yanlı ilişkileri, bizim şimdiye kadar ulaştığımız bütün başarıların temelidir. ASBP VIII. Kongresi bu ilişkileri daha da güçlendirmiş ve derinleştirmiştir.

(1) V. İ. Lenin. Bütün eserleri, c. 44, s. 348.

Viyetnam devrimi üstün gelecek

Karlos Alba, Aleksey Masyagin

... Palmiyeler arasında yuvalanmış roketler. Mevzilenmiş uçaksavar topları ve makineli tüfekler. Geçitlerde, köprülerde ve demiryolu boyunca, eğrilmiş ve dikilip kalmış traversler, metal direkler, yuvarlanıp yarmış vagon iskeletleri. Yol kenarlarında bomba çukurları. Yanıp yıkılmış evler, hastaneler, tapınaklar. Sığınaklar, korunma çukurları, «tek kişilik» yuvak biçimi beton delikler. Ve her yerde asker üniformalı ve silahlı insanlar...

Pirinç tarlalarının yeşil fonunda, dizi dizi ve ikibüklüm kadın figürleri göze çarpıyor. Pirinç bitkisini işliyorlar. Mandaların sırtında nice çocuklar büyüklere yardım ediyorlar. Su hazneleri kenarlarında oltalarıyla oyalanan çocuklar da var. «Manzara»nın karakteristik çizgisi, sabahleyin erkenden akşamın geç saatlerine kadar yolları dolduran bisikletliler. Akşamın alaca karanlığında, toplumsal yapıların pencerelerinde, defterine veya kitabına eğilmiş ya da grupça bir konferansçıyı dinliyen insanlar farkediliyor. Yaya kaldırımlara kahve veya çay içmek isteyenler için masalar konulmuş. Geleneksel yeşil çay daima demli...

Bütün bunlar size Viyetnamı söyler. Viyetnam, yani çevresinde birçok politik problemin yoğunlaştığı, dünya kamuoyunun dikkatini üzerinde toplayan memleket. Burada, alabildiğine karmaşık koşullar içinde, Viyetnam devrimi gelişiyor. «Viyetnam» sözcüğü bugün hürriyet ve bağımsızlık davasının yenilmezlik sembolü oldu. Bu sözcük bir yandan da mütemadiyen sömürgeci saldırganlığı, emperyalizmin canavar özlüğünü hatırlatmaktadır.

Amerikanın en sürekli sömürge harbi

Biz, Amerikan hava kuvvetleri akınlarının ve harp gemilerinden açılan top ateşlerinin nispeten sınırlı olduğu günlerde Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti'ni (VDC) ziyaret ettik. O günlerde askersiz bölgenin (17. paralelin kuzeyi) yakınları bombalanıyordu. Bu, Nisan ayındaki askeri saldırılarda tırmanış eylemlerinin biraz yatıştığı bir dönem sayılırdı.

Viyetnam harbi, Birleşik Amerikanın şimdiye kadar yürüttüğü harplerin en süreklisidir. 1945–46 yılları Viyetnam işlerine Amerikan müdahalesinin başlangıcıydı. (!) O zamandan beri Birleşik Amerikada, stratejik dönüşlere gerekçeler arayan ve sömürge hurbine yeni adlar yakıştırmaya çalışan nice başkanlar, generaller ve bakanlar gelip geçtiler ve bu gelip geçme boyunca da müttefikler yavaş yavaş işi haydutluğa döktüler. Değişmeyen

(!) (1954 yılına, Cenevre Konferansı'na kadar, Birleşik Amerika, Fransa'nın Viyetnam'daki sömürgecilik harbi harcamalarının % 80 kadarını ödüyordu.

biricik şey, saldırıları genişletme politikasıydı; kendi iradelerini her araca başvurarak, insanları yığınla yoketmekten, barınaklarını, yaşadıkları çevreyi ve doğayı yakıp yıkmaktan da çekinmiyerek halklara dayatmaktı.

Viyetnam'da barış çoktan bozuldu. Fakat, güney-doğu Asyaya Okyanus ötesi «hürriyet savunucuları»nın gelmesinden sonra, harp gitgide Viyetnamlılara karşı yöneltilmiş bir jenosid (halk kırımı) mahiyeti almaya başladı. Amerikan yetkilileri, Kuzey Viyetnamda havadan ve denizden yalnız askeri hedefleri bombaladıklarını söylüyorlar. Bunun gerçekle ilgisi yoktur. İşte örnek: 1965 yılında Amerikan uçakları Than-Hoa'da birkaç katlı ve 750 yataklı bir hastaneyi yerle bir ettiler. Bu, bombalarını isabetle attıklarıyla övünen pilotlar için bir raslantı mıdır? 1970 yılında bu hastane yeniden kuruldu. Yukarıdan, yanlardan, nerden bakılırsa bakılsın, bu yapının hastane olduğu açıkça görülüyordu. Ne var ki, 26 Aralık 1971'de Amerikan uçakları Than-Hoa hastanesini yine bombalayıp yıktılar. Biz çadırlara aktarılmış hastaları gözlerimizle gördük. Aralarında çoğu başlarından yaralı, kimi kolunu, kimi bacağına yitirmiş çocuklar vardı. Hastane avlusunda da, «boyu» on yaşında bir çocuktan çok daha uzun, patlamamış bir bomba yatıyordu.

Doktor Vo Din Çin şunları söyledi: «Amerikalılar hastanelere hücum ettiklerini biliyorlar. Yapıyı yıktıktan sonra, bilyeli bombalar da atarak, kaçanları öldürmeye çalışıyorlar. Hastanemiz bir mahalle ortasıdır. Diyelim ki, başka hedef gözetiyorlardı, ama bombalar bize rasladı. Yani bunun bir raslantı olduğunu kabul edelim. Fakat «raslantı» niçin tekrarlanır? (!) Ya apayrı kurulmuş 1.600 yataklı bir cüzam hastanesini bombalamalarına ne buyrulur? Bu onların taktiğidir, yani maksatları hastalıkların memleket içinde olabildiği kadar çok yayılmasıdır.»

Harp yılları boyunca Amerikan hava kuvvetleri memlekette 100 hastane, 353 doğumevi, 475 okul, 420 pagoda ve tapınak bombalayıp yıktılar. VDC'nin altı şehri, 64 şehir merkezinden 48'i, 258 bölge merkezinden 133'ü ve 5.178 köyden 3.275'i sistematik olarak bombalandı (altı şehrin üçü tamamen yıkıldı).

Amerikan emperyalizminin ideologları yeni tekniğin taht kurduğu yüzyıla ilkönce ABD'nin girdiğini dünyaya ilân ettiler. Dolayısıyla, bu onların imha araçları tekniği tahtına da çıktıkları anlamındadır. Birleşik Amerika, Viyetnamı, Çin-Hindi'ni imha araçları deneme poligonuna çevirmişti. Fakat Amerikan harp örgütçülerinin bizzat itiraf ettikleri gibi, alabildiğine güçlü ve ultra-modern silâhlar kullanılması bir hayli acıklı sonuçlar vermiştir.

(1) 9 Mayıs 1972 günü «Le Monde» gazetesinde, hastanenin 27 Nisanda tekrar harabeye çevrildiğini okuduk. Muhabir şunları yazıyordu: «Hastaneye hava hücumu ardarda birkaç dalga halinde yapıldı; uçaklar 36 tahrip ve yangın bombası attılar.»

Viyetnam halkının yenilmesi imkânsızdır. Çünkü bu halk, haklı bir dâva uğrunda, hürriyet ve bağımsızlığı uğrunda, yüksek idealler uğrunda savaşmaktadır. Gerçi biz, haklı hareketlerin de geçici yenilgilere uğramasının mümkün olduğunu bilmekteyiz. Viyetnam halkının bu savaştaki metaneti ve başarıları, birbirine organik olarak bağlı birçok etkenlerle açıklanabilir. Bu etkenler, Viyetnam Emekçiler Partisinin politikası, sosyalist düzenin varlığı, halkın şanlı kahramanlık gelenekleri, sosyalist ülkelerin ve her şeyden önce Sovyetler Birliğinin yardımları, uluslararası destek ve dayanışmadır.

Viyetnam tarihinin en büyük direniş savaşı

Viyetnam Emekçiler Partisi (VEP) MK'nin son XX. Plenumu şimdiki savaşı işte bu başlıktaki gibi nitelendirdi. Amerikan emperyalistleri «Kuzey'in Güney Viyetnama karşı saldırılarda bulunduğu»nu iddia ediyorlar. Viyetnam yurtseverleri bu iddiaları aşağılık ve hayasız deklârasyonlar olarak kınadılar. Viyetnam bölünmez bir bütündür. Bu ülke geçmişte yekpâre olarak yüzyıllar boyunca gelişmiş değil midir? Hattâ her şeyden önce Birleşik Amerikanın kendi imzasını inkâr ederek çiğnediği Cenevre Anlaşmaları gereğince de Viyetnamın birleşik olması gerekmiyor mu?

Direniş yıllarında, bombardımanların ve çarpışmaların dehşeti içinde, VDC daima şu açık ve kesin cevabı vermiştir: Amerikan emperyalistlerinin saldırışı karşısında, Viyetnam toprağının her yerinde onlara karşı savaşmak her Viyetnamlının ödevi ve hakkıdır; Kuzey Viyetnam halkının Güney'deki yurttaşlarına yardıma devam etmesine hiç kimse ve hiçbir zaman engel olamayacak, Güney Viyetnam savaşçılarının ve ahalisinin gitgide daha büyük zaferler kazanmalarına da hiç kimse ve hiçbir zaman engel olamayacaktır.

Harp artık yıllardır devam ettiğine göre, haklı olarak herkesin aklından bir soru geçmektedir: Halk buna nasıl dayanıyor? Acaba yorulmuş değil midir? (Zaten bazı burjuva gazetecileri bunun böyle olduğunu iddia ediyorlar.)

Biz yaptığımız görüşmelerde, harbin kolay iş olduğunu söyleyene raslamadık. Ne yandan baksanız, bu harp acı ve çetin bir zorunluk olarak kabul ediliyor. Bugünkü tarihsel durumda halk için çarpışmaktan başka çıkar yol yok. Kendileriyle görüştüğümüz köylüler, askerler, devrim savaşlarına katılmış yaşlılar, hepsi de, bu savaşla ilgili duygu ve düşüncelerini en dolgun biçimde dile getiren Ho Şi Min'in şu sözlerini tekrarladılar: «Harp daha beş, on, yirmi yıl sürebilir ve hattâ daha da uzayabilir. Hanoy, Hayfon ve diğer şehirlerimiz, aynı zamanda fabrika ve işletmelerimiz yıkılıp yerle bir edilebilir, fakat Viyetnam halkı yıldırılamaz! *Bağımsızlık ve hürriyetten daha değerli bir şey yoktur.*»

... Hanoy bölgesinde uçaksavar topları mevzilerindeyiz. Komutan ve komiser bu topçu birliğinin tarihçesini anlatıyorlar. Nispeten genç bir birlik sayılır bu. Bundan ötürü de gitgide belirlenip yerleşen savaş geleceklerine çok önem veriyorlar. Birlik şimdiye kadar 100 muharebe yapmış. Yedi Amerikan uçağı düşürmüş. Bütün er subaylar, işçi ve köylü çocukları. Hepsisi de 1945 Ağustos devriminden sonra dünyaya gelmişler. ⁽¹⁾ Yaşam-sal güçleri yüzlerinden okunan bu gepegenç savaşıçılar durmadan okuyor, talim yapıyor, çağdaş savaş tekniğı ve çarpışma metotlarını öğreniyor, ruhen çelikleşiyorlar.

Birliğin komiseri Tam, şunları anlatıyor:

– Mevzilerimizde tek er kalsak bile, ödevimiz, sükûnet ve metanetle devam etmek. Savaşta birbirimize yardım da şart. Şu gördüğünüz Nguen Tien Ko birçok örnekten biri. Çarpışmada karnından üç yara aldığı halde, gücünden ve azminden hiçbir şey yitirmeden ödevini cesaretle yapmaya devam etti. Çarpışmadan sonra, sıhhiyeler kendisini alıp götürdüler. Karnından plâstik saçmaları ⁽²⁾ çıkarabilmek için birkaç ameliyat yapmışlar. Çok geçmeden, 12 kilo zayıflamış olarak birliğe döndü. Hemen talimlere koyuldu. İşte yine sapasağlam. Kendisine nişan verildi. Geçenlerde de partiye alındı ...

Harp sanatı memlekette herkesin başlıca ödevi oldu. Size üzerimizde derin izlenimler bırakan bir olayı anlatalım: Than Hoa ilinde kadınlardan oluşan bir savunma grupuyla tanıştık. Erkeklerin çoğu orduda olduğu için, kadınlar onların yerini tutmaya çalışıyor, yurt göklerini savunmak, tahrikçileri yakalamak, havadan veya denizden her hangi bir indirmeyi ateşle püskürtmek üzere askerlik sanatını öğreniyorlardı. Kooperatiflerde, fabrika ve işletmelerde, dairelerde, her yerde böyle kendini savunma grupları örgütlenmişti. Sözü nü ettiğimiz kadınlar grubu, bütün cumhuriyette Amerikan uçağı düşürebilen ilk kendini savunma örgütü olmakla ünlüydü. Ve kadınlar arasında savunma grupları örgütleme hareketinin genişlemesine büyük yardımları dokunmuştu.

Hoa Lok kasabasında, bizi karşılayanlar arasında, sessiz-sadasız duran, kısa boylu ve incecik bir genç kızla da tanıştık. Doğrusu ya, biz onu öğrenci sanmıştık. İnce yapısında ve sessiz duruşunda bir komutan kişiliğı görebilmek kolay değildi. Meğer kadın grubunun komutanı oymuş. Adı Nguen Thi Thi. İşte kendi savunma grubu hakkında anlattıkları:

⁽¹⁾ O zaman halk egemenliğı kurulmuş ve Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti ilân olunmuştur.

⁽²⁾ Amerikalılar imha araçlarını yetkinleştirme konusunda bu plâstik saçmalarla da (bilyeler) «başarı»ya ulaştılar. Öyle ki, dağılan bombalara konulan plâstik saçmaların, yaralının vücuduna girdikten sonra, röntgenle bile bulunmaları zor olmaktadır.

– Partinin yurt savunması çağırısı bütün gençliği harekete getirdi. Biz ilkönce tüfek kullanmasını öğrendik ve düşman uçaklarına tüfeklerle ateş açmaya başladık. Uçaksavar makineli tüfeklere kavuşmamızdan sonra, ise bunları kullanmayı öğrenerek savunmaya katılmak isteyenler arttıkça arttı. Bizim grupumuz 35 genç kızdan ibaretti. 6 Haziran 1967’de ilk muharebemiz başarısız geçti. Bazı erkekler homurdanmaya ve «kadın işi değildir bu, yerlerini doldurmaya çalışalım» demeye başladılar. Bu bizi korkuttu. Toplantıda başarısızlığımızın nedenleri görüşüldü. Bellibaşlı iki neden ortaya çıktı: 1) Kızların çoğu heyecanlarına hâkim olamıyorlardı, sinirliy-diler; 2) bu yüzden de komutanın işaretlerine birden uyamıyor, ateş açmakta gecikiyorlardı. Bazıları grupumuzun dağıtılması için dilekçeler yazdılar. Biz daha yaşlıca yoldaşları bütün güçlüklerle rağmen başarılı olacağımıza inandırmaya çalıştık. Ve tekrar geceli-gündüzlü çalışmalara koyulduk.

16 Haziranda bizim mevzilerimiz üzerinden keşif uçakları geçtiler. Artık esas «misafir»lerin gecikmiyecekleri belliydi. Gerçekten da saat 14’de iki uçak görüldü. Şöyle bir dolaştılar. Biri pike yapmaya başladı, öteki yerdeki ateş yuvalarını kolluyordu. Biz birincisine bombalarını atıp gide-siye dek ilişmedik. Ama ikinci uçak her hangi bir tehlike olmadığını dü-şünerek pikeye geçer geçmez, aniden ateş açtık ve onu düşürdük. Tam deniz kıyısına düştü. Kalıntısı şimdi ilimizin müzesindedir.

Bu başarımız üzerine, daha önce gücümüze inanmıyanlar artık kanıla-rını değiştirmeye başladılar . . .

Nguen Thi Thi’nin bu anlattıklarına biz şunları ekliyeceğiz: Bugün Vyetnam halkının nasıl yaşadığını ve savaştığını anlayabilmek için, her-kesçe bilinen birçok kavramların artık terkedilmesi gerektiği düşüncesin-deyiz. Harp insanların, her ailenin töresine, günlük hayatına girmiş bulu-nuyor. Tüm memleket yüzeyi savaş harekâtı sahnesi haline gelmiş durum-dadır. Kişi neyle uğraşıra uğraşsın, nerede ve ne durumda olursa olsun, ortak dâvaya azami ölçüde katılmayı, yani Kuzey’in savunulmasına ve Güney’in kurtuluşuna katkıda bulunmayı başlıca amaç edinmiştir. Asker-ler, köylüler, küçük ticaretle uğraşanlar, çocuklar, herkes, hem savun-maya, hem de üretime şu veya bu biçimde katılmaktadırlar.

Tanıdığımız komiser Tam, bize şunları anlattı:

– Halk bizi daima sıcak bir duygu ve özenle sarıyor. Muharebeden sonra ya da bunaltıcı sıcaklarda kadınlar bize su getiriyorlar. Erlerin söküğü ve yırtıklarını dikip yamalıyorlar. Gençler bizim yanımız sıra çarpış-malara katılıyorlar. Küçükler kamuflaja yarıyacak yeşil dallar ve silâh temizlemede kullandığımız bez parçaları bulup getiriyorlar . . . Emek-çilere yük olmamak için, kışla yapılarımızı kendimiz kurduk. Bir yandan, boş zamanlarımızda pirinç, meyva ve sebze yetiştirmeye çalışıyoruz, elimiz değdikçe de balık avlıyoruz.

Than Hoa ili yönetim komitesinde görevli Nguen Van Şon şöyle bir örnek verdi:

– Amerikan pilotları çokluk «sürekli yaprak dökümü» taktiğini uyguluyor, yani ateş yuvalarımıza göz açtırmıyacak kadar sürekli ve kesintisiz hücumlar yapıyorlar. Böyle hallerde cephane ve diğer ihtiyaçlar ikmalının da kesintisiz ve sürekli olması gerekiyor. Bunun halkın yardımı olmaksızın sağlanması zor oluyor. Size, bizde artık şu veya bu ölçüde alışanlık haline gelmiş olaylardan bir örnek vereyim: Muharebe sırasında, bizim ünlü emek kahramanlarımızdan Ngo Thi Tuen, bataryamıza sandık sandık mermi taşıır. Boyu 1,55'tir bu yoldaşımızın, ağırlığı da 48 kilo. Ama bu kadının taşıdığı her sandık kendisinden çok daha ağır. Tabii, hava hücumunu savdıktan sonra, kendisine bu işi nasıl başardığını sordüğümüz olur. O da hep şöyle cevap verir: «Normal zamanda böyle bir sandığı elbette kaldıramam. Ama savaşın ateşi içinde öyle bir kuvvet geliyor ki insana, abartmasız söylüyorum, daha ağırılarını bile kaldırabilirim . . .»

Bugün toplumda değer ölçülerini kendine göre harp belirlemektedir. Viyetnamda insanlar, kolektifler ve bölgeler, saldırganlara karşı kimin en cesur, becerikli ve etkin biçimde savaşacağı hususunda aralarında âdeta yarıır gibidirler.

Amerikan hava kuvvetlerinin ve donanmasının mütemediyen bombaladığı hedeflerdeki savunucular herkes için örnek olabilecek kahramanlardır. İşte bütün Viyetnam'ın ana yolu olan ve Kuzey'den Güney'e (ta Saygon'a kadar) 2.000 km boyunca uzanan 1 Numaralı şose üzerindeki Hamjong köprüsü bu dediğimiz hedeflerden biridir. Bu köprü düşmanın 5.000 hücumuna, 7.000 tondan fazla bombaya, 500 güdümlü roketle, yüzlerce bilyeli bombaya, destroyerlerin büyük çaplı top atışlarına hedef olduğu halde dayanmıştır ve dayanmaktadır. Burada şimdiye kadar 100 Amerikan uçağı düşürülmüştür. Köprü dolayında bomba veya top mermisi düşmadik bir karış yer yoktur. Söylendiğine göre, çevredeki dağlar bombardımanların etkisiyle hacimlerinin altında birini yitirmiş olsalar da, bu köprü (ki onu gözlerimizle gördük), yaraları ve bereleriyle, demirden bir bahadır gibi hâlâ ayaktaadır.

Than Hoa ilinde, bize buranın saldırganlarla savaşta kendine özgü girişim ve katkılarını şöyle özetlediler: Burada 284 uçak düşürülmüş, 20'den fazla gemi hasara uğratılmış. Kadınlardan oluşan savunma grupları ilkönce burada kurulmuş; bunlar arasından 11 grup, artık birer-ikişer uçak düşürmüşler. Ayrıca yaşlılardan (54–62 yaşlarında olanlardan) oluşan savunma grupları da meydana getirilmiş. Bisiklet, yük taşıma aracı olarak, ilkönce burada ve daha Fransız sömürgecileriyle savaş sırasında kullanılmış ve bu pratik geniş ölçüde yayılmış. O zamanlar basit bir tertibe sokulan tek bisikletle 370 kg yük taşıyabilişler, şimdiyse 750 kg yük taşıyabiliyorlarmış . . .

Hoan Kuy'da, tam da şehir üstünde iki bininci Amerikan uçağını alaya-
şağı etmiş kahramanları ebedileştiren büyük bir anıt gördük. Kuang Nin
ili, meşhur «Tonkin körfezi tecavüzü»nden sonra, 1964 Ağustosunda Ku-
zey'i ilk defa bombalamaya gelen uçaklardan üçünün burada düşürül-
müş olmasıyla haklı olarak övünüyor. Ve Hongay kömür madenleri işçileri,
bu hava korsanlarından birincisinin tam da çalıştıkları ocaklar üzerinde
alaşağı edildiğini söylüyorlar . . .

Dışardan bakılınca, düşman hücumu olmadıkça, hayat normal akışına
devam ediyor. Fakat işinin başındaki herkes, daha ilk alârmıda, hemen
savaşçıların yardımına koşmaya veya kendisi de bir savaşçı olarak eyleme
geçmeye hazır. Bütün halk bir savaşçılar ailesi halinde. Gaddarlıkların
ve harbin uzayıp gitmesinin Viyetnam halkını yoksun edemediği gücün,
güvenin ve iyimserliğin tükenmez kaynağı da iş budur.

Sosyalizmin mevzileri güçleniyor

Saldırlara karşıkoymak ve sosyalizmi kurmak, savunma ile ekonomik
kuruculuğu bağdaştırmak, bugün Viyetnam'ın çözmeye çalıştığı başlıca
sorundur. Memlekette bir halk harbi yürütülüyor. Bu, her şeyin bu harbin
gereklerine uydurulması ve zaferin hizmetine koşulması demektir. Fakat
durum bir bakıma da şöyle özetlenebilir: Viyetnam'da en önemli organik
bölümü savunma olan birleşik bir devrim süreci, sosyalizm kuruculuğu
süreci gelişmektedir.

VEP, emekçilere çağrısında, ana hedefi şöylece formüle ediyor: «En
önemli ödevimiz, memleketimizi kurtarmak üzere Amerikan saldırılarına
karşıkoymak ve aynı zamanda sosyalizm kuruculuğu tempolarını arttır-
maktır.»

ABD'nin VDC'ne karşı giriştiği hava harbi, halkın yaratıcı emeğinin
sonuçlarını daimi bir baltalama etkeni haline geldi. Yalnız 1971 yılında
Kuzey'e iki binden fazla hava hücumu yapıldı. Bundan başka, ülke, şim-
diye kadar görülmedik ölçüde sel baskınlarına uğradı. Bu bakımdan, VEP
MK'nin XX. Plenumu kararınameşi âdeta bir zafer bildirisi gibidir: «1971
yılında ulusal ekonomi canlandırılmış ve daha ileri bir gelişme kaydetmiş;
üretim daha da istikrara kavuşturulmuş, hayat iyileştirilmiştir. Ekonomik
durum daha da iyileşmeye yüz tutmuştur.»

Ülke ekonomisinde tarım üretimi en önemli rolü oynamaktadır. 1971
yılında pirinç maddesi (esas gıda maddesi), hektar başına verim ve pirinç
yetiştirilen arazi toplamı bakımından ve aynı zamanda toplam üretim mik-
tarları bakımından (önceki yıllara kıyasla 400–500 bin ton daha fazla)
eşsiz olmuştur.

Than Hoa ilinin Hoan Kuy ilçesinde tarım kooperatifinin parti örgütü
sekreteri Nguen Van Tan, bize, komünistlerin ve bütün köylülerin pirinç

üretimini arttırmak için nasıl fedakârca çalıştıklarını anlattı. Hektar başına 5 ton ürün alınması genel ulusal ödev olarak öngörülmüşken, burada bu miktarın epeyçe fazlasının elde edildiğini söyledi.

Bu sonuçlar ancak, köylülerin meslek bilgilerinden ve tecrübelerinden daha iyi yararlanılması, pirinç tarımında daha iyi metotların ve tekniğin uygulanması, yüksek verimli yeni türlerin ve daha çok miktarda suni gübre kullanılması sayesinde elde edilebilmiştir. Bir başka deyişle, üretimde artış, yalnız çalışmada şiddeti arttırmakla değil, aynı zamanda köy ekonomisinde gerçekleştirilen nitel değişikliklerle sağlanmaktadır.

Than Hoa ili yönetim komitesi görevlilerinden Nguen Van Şon şunları söyledi:

– Barış zamanında hiçbir ilçede hektar başına ortalama pirinç ürünü 5 tonu bulmuyordu. Şimdi 5 ton öngörülüyor. Gerçi pirinç üretimi tekniği ve koşulları iyileştiriliyor. Ama köylülerin iradesi ve isteği yine de başlıca rolü oynuyor. Köylüler şimdi savaşıclara ve bütün halka daha çok pirinç gerekli olduğunu bilerek, daha çok ve daha iyi çalışmak istiyorlar. Hamjong köprüsü yakınındaki bir kooperatefin şöyle bir şiarı var: «Eğer düşman gündüz bombalarsa, bizler geceleri; eğer geceleyin bombalarsa, bizler gündüzleri çalışacağız; ve eğer gece-gündüz bombalarsa, bizler de gece-gündüz çalışacağız!»

Devrimci karakterli dönüşümler arasında en önemlisi teknik devrim olarak kalmaktadır. Bu devrim, parça-buçuk tarımdan büyük ölçütlü üretime geçilmesine yardım etmeli, yeni sosyalist ilişkilerden yana mücadelenin sonucunu kesinlikle belirlemelidir.

Viyetnam gelişmekte olan birçok memleketleri andırıyor. Burada ekonominin halihazır ve gelecekteki gelişmesine ilişkin problemlerin ne kadar karmaşık olduğunu iyi anlıyor ve bunların optimal çözüm yollarını arıyorlar. Yetersizliklere göz yuman yok. Geri kalmışlık (hâlâ göze çarpmakta olduğu yerlerde) elden geldiğince kısa zamanda giderilmek, gelişme – koşulların elverdiği kadar – çağdaş bilim ve teknik temellerine oturtulmak isteniyor.

Bu bakımdan, işçi sınıfının en fazla yoğun bulunduğu maden kömürü çıkarım merkezi olan Hongay'ı (Kung Nin ili) ziyaretimiz bir hayli ilginç oldu. Burada üretim örgütü bir dereceye kadar çağdaş sanayiinin sembolüdür. Maden kömürü burada açık arazide, basamaklanmış teraslar halinde gözün alabildiğine uzayan muazzam ocaklardan çıkarılıyor. İşçiler ekskavatörlerle çalışıyor, kömür daha ziyade Sovyet yapımı olan 25 tonluk çövmé karoserili kamyonlarla taşınıyor. Ortalıkta pek de insan görünmüyor. Viyetnamın tropik doğasal koşulları içinde böyle bir sanayi bölgesi elbette dikkati çekiyor.

Hatu kesimi ocaklarının parti komitesi üyesi Çan Kuang Fo yoldaş şu bilgiyi verdi:

– İşçiler burada kömür çıkarımını cephe için mücadele sayıyorlar. 1971 yılında ocakları hazırlama plânı % 37 fazlasiyle, kömür çıkarımı da % 23 fazlasiyle yerine getirildi. Biz yeni tekniği azami ölçüde benimsemiş ve çalışmada ilerici metotları uygulama çizgisinden yürüyoruz. Halen maden bölgemizde işlerin % 95'i mekanize edilmiştir. Her makinenin azami verimle çalışmasına gayret ediyoruz.

Çağdaş büyük sanayiın örgütlenmesine yol vermiyen ciddi engeller var. Bombardımanlar yüzünden, çoğu işletmeler ufalanıp yayılmak, daha az elverişli, fakat belki de daha az tehlikeli yerlere sokulmak, dağlarda maskelenmek zorunda kalıyorlar. Bütün bu ve benzeri zorunlukların doğurduğu işlemleri, ekonomiye ayrıca ne kadar yük olduğunu kestirmek zor olmasa gerektir.

Biz dağda, mağaraya sığınmış bir atelyeyi ziyaret ettik. Atelyenin şefi, kendisi de çevresindeki işçiler gibi gepegenç bir adam, Hoang Tin, bize çalışma koşulları ve üretim hakkında bilgi verdi. İşçiler makineleri buraya taşımış ve sağlam birer tabana oturarak takmışlar. İçeriye, dış kaynakların kasara uğradıkları zaman işleyip enerji vermek üzere, elektrik motorlar yerleştirmişler. Burada plân başarıyla yerine getiriliyor. Atelye artık, daha önce hazır getirilen bazı bileşik parçaları ve takımları da kendisi yapıyor. Genç işçiler kuvvet, enerji ve iyimserlikle dolup taşıyorlar.

Halkın kendisini «kolektif malsahibi» olarak hissetmesi için, işletmelerde ve kooperatiflerde demokrasiyi geliştirmek üzere ne gibi tedbirler alındığını anlatan ilgililer, bu arada, karşılaşılan güçlükleri de gizlemediler. Örneğin, yönetim işlerine katılabilmek için, diğer ihtiyaçların yanısıra, serbest vakit de gereklidir. Serbest vakit de, bilindiği gibi, kıt. Herkes olanca dikkat ve enerjisini, saldırganla savaş üzerinde, yükümlendiği ödevlerin gerektiği gibi ve hattâ fazlasiyle yerine getirilmesi üzerinde yoğunlaştırmış. Kendilerinin de itiraf ettikleri üzere, ekonomik eylemde, üretimin yönetilmesinde ve örgütlenmesinde çağdaş metotları uygulama bakımından yeterli tecrübeleri yok. Kooperatiflerde yöneticiler birçok işleri çoğu zaman tek başlarına yükümleniyor, kolektif yönetim metotlarına kolayca alışamıyorlar. Öte yandan, devlet organları bazan kooperatiflerin ödevlerini, yöneticileriyle danışma yapmadan, tespit ediyorlar. Şüphesiz ki, bu gibi ve benzeri olayların yadırganacak yanı yoktur; böyle aksamaların, emekçiler demokrasisinin yaratılmakta olduğu, iktisadi hayatın sosyalistçe yönetimine, emekte yeni disiplin uygulamasına geçilmekte olduğu her sosyalist ülkede şu veya bu biçimde görülmesi olağandır. Kaldı ki, Viyetnamda şimdiki koşullarda bu sorununu böylesine öz eleştiri açısından sözkonusu edilmesi ayrıca bir öneme taşımaktadır.

Viyetnam halkının boğuştuğu dış ve iç güçlükler elbette büyüktür. Bu böyle olsa da, sosyalist toplum hayatının bütün alanlarında gelişme göze çarpıyor. Bunun birkaç belirtelim.

Memlekette devlet egemenlik organları seçimleri yapılabiliyor ve Ulusal Meclis gerektiği gibi çalışabiliyor. Ulusal Meclis'in bu yılın Mart dönemi toplantılarında, ülkenin en önemli politik ve ekonomik sorunlarından başka, «Halk Mahkemelerinin çalışması» ve «halk kontrolü organlarının çalışması» gibi konular da ele alınarak görüşülmüştür.

Ülkede, Viyetnam Emekçiler Partisi'nden başka, diğer partiler (örneğin, vaktiyle küçük burjuvazinin ve burjuva aydınlarının yurtsever tabakaları temsilcilerinin kurdukları Demokrat Parti), Vatan Cephesi, toplumsal yığın örgütleri de eylemedirler. Halen, milyonlarca emekçiyi birleştiren Viyetnam Sendikalar Birliği'nin III. Kongresi hazırlıkları hararetle devam etmektedir.

Viyetnamda öğrencilerin sayısı durmadan artıyor. Şimdi bütün okullarda ve yüksek enstitülerde toplam öğrenci sayısı 7 milyonu buluyor. Sağlık işleri günden güne iyileşmektedir. Kültürel gelişmeye özel bir önem verilmekte, radyo ve televizyon yayınları genişletilmekte, yeni yeni müzeler açılmaktadır. Memlekette her yıl, Başkan Ho Şi Min'in anısına fidan dikme festivali düzenlenmektedir. Bu yıl bu festivale VDC Cumhurbaşkanı Ton Dık Thang da katılmıştır.

Harp daima olağanüstü koşullar yaratır. Böyle zamanlarda açlık da beklenebilir, ihtikâr, yolsuzluklar, ahlâk düşüklüğü de alıp yürüyebilir (örnek göstermek için uzağa gitmek gerekmez, Güney Viyetnam gözlerimizin önündedir). Fakat VDC'nde böyle bir şey yoktur. Saldırgana karşı çok çetin savaş koşulları içinde bile, cumhuriyette hayatın her alanında normal bir ritim yaratılmakta ve sürdürülmektedir. Viyetnam emekçilerinin şimdi mütevazı, gösterişsiz, zor ve bazan çok çetin bir yaşama tarzı vardır.

Yaptığımız ilginç bir konuşmayı da burada anmadan geçmiyeceğiz. Than Hoa'da, akşam vakti, çalışma gününün bütün yorgunluğundan sıyrılmış olarak, ilin parti komitesi üyesi Dang Van Boy yanımıza geldi. Bu saçları ağarmış, yaşlıca, zayıf, tertipli adam, bize, bütün savaş yılları boyunca Amerikalıların 1 Numara lı şose boyunca ulaştırmayı topu topu ancak üç saat kadar durdurabilmiş olduklarını söyledi ve şöyle ekledi:

– Ve her şeye rağmen, savaş ne kadar uzarsa uzasın, işte biz gitgide daha güçlü oluyoruz.

Bu söz öyle rasgele ve sadece güzel söz olsun diye söylenmiş değildir. Tarih, düşmanla savaşta Viyetnam halkının kahramanlık ve fedakârlıklarının yanısıra, büyük emek ve devrim zaferlerini de takdirle kaydedecektir. Amerikan emperyalizminin saldırısına ve Viyetnam devriminin gelişmesini geciktirme çabalarına, VDC emekçileri yeni dünyayı kurmaya yönelik sarsılmaz iradeleriyle karşı koymaktadırlar.

Anti-monopolist demokrasi ve sosyalizm mücadelesi Vili Gerns, Robert Ştaygervald

Vili Gerns, Robert Ştaygervald

Anti-monopolist demokrasi için mücadele ile sosyalizm için mücadeleyi bağdaştırma, gelişmiş kapitalist memleketler komünist partilerinin izledikleri politikanın başlıca problemlerinden biridir. Alman Komünist Partisi'nin (AKP) 1971 yılı Kasım ayında yapılan Düsseldorf Kongresi'nce kabul edilen tezlerinde de bu problem ön plânda yer almaktadır.

AKP, işçi sınıfının Marksist Partisi olarak, sosyalizmi kendisi için son hedef saymakta ve bütün eylemini buna göre düzenlemektedir. Sosyalizmin gerekliliği, komünistlerin geçici bir arzusu veya merak konusu değildir. Toplumsal gelişmenin ihtiyaçları yeni düzenin kurulmasını bugün her zamankinden daha fazla gerektirmektedir.

AKP sözü geçen tezlerinde sosyalizme ulaşmanın ana koşullarını açık olarak formüle ediyor. Bu açıklık, hem işin düpedüz sahtekârlarından, hem de sosyalist toplum hakkında belirsiz tasarımlar ileri sürenlerden uzak kalmaya imkân veriyor. Netekim «demokratik sosyalizm»i şiar edinerek savaştan birçok «genç sosyalist» (!), hiç şüphesiz, görüşleri Marksist-Leninist görüşlere uymasa da, köklü toplumsal dönüşümler için çalışıyorlar. Sosyal-demokrasinin sağcı önderlerine gelince, onlar için bu şiar, her şeyden önce, demokratik olmadığı gibi iddialarla reel sosyalizmi kötüleme ve aynı zamanda kapitalist sistemi bizzat savunduklarını maskeleyen araçtır.

1969'da Essen'de kabul edilen Program Deklârasyonu'nda ve 1971 Düsseldorf Kongresi tezlerinde, sosyalist düzeni kurmanın üç temel şartı şöyle özetleniyor: İşçi sınıfının diğer emekçi tabakalarla ittifak kurarak politik iktidarı ele almak; bütün önemli üretim araçlarının toplum mülkiyeti haline getirilmesi; halk yararına toplumsal plânlama uygulamasına geçilmesi ...

Sosyalizme geçişin, Marks, Engels ve Lenin öğretisinden çıkarılan zorunlu koşulları bunlardır. Ancak bu koşulların hayata geçirilmesi için mücadele edenler kendilerine gerçek devrimci diyebilirler. AKP belirlediği sosyalist hedefleri ilân ederken, Federal Almanya somut koşullarında sosyalizme götüren yolu temizleyecek geçiş aşamasının istemleri için mücadele edilmesi gereğini gözönünde bulundurmaktadır.

V. İ. Lenin, Şubat Burjuva-Demokratik Devrimi'nden Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'ne kadarki dönemde yazdığı «Bizi tehdit eden felâket ve

(!) Alman Sosyal-Demokrat Partisi genç üyelerinin örgütü Not, red.

onunla mücadele yolu» adlı eserinde, devrimci demokrasinin devletini yaratmanın devlet-tekel kapitalizminden sosyalizme geçiş yolunda bir adım olabileceğine işaret ediyordu. Lenin, bu durumda, birçok tedbirler alınarak, büyük sermaye egemenliğinin mevzilerini sarsmanın ve işçi sınıfına daha bu aşamada devlette ve toplumda kesin bir nüfuz sağlamanın tamamen mümkün olabileceğini belirtiyordu. Devrimci demokrasinin sınıfsal özelliğini de şöyle karakterize ediyordu: «Bu henüz sosyalizm değildir, ama artık kapitalizm de değildir. Bu sosyalizme doğru büyük bir adımdır.» ⁽¹⁾

V. İ. Lenin'in yönetmenliği altında uluslararası komünist hareketinin strateji ve taktiklerini işleyen Komintern de, işçi sınıfının politik iktidar savaşının mevcut koşullara bağlı olarak çeşitli aşamalardan geçebileceği görüşüne dayanıyordu. 1922'de Tekcephe taktiklerini tespit eden Komintern IV. Kongresi şunları belirtmişti: «Açık gerici burjuva egemenliğinin şimdiki devresi ile devrimci proletaryanın burjuvazi üzerindeki tam zaferi arasında çeşitli aşamalar vardır.» ⁽²⁾

Kongre işçi sınıfı iktidarına yaklaşma yolu olarak «işçi hükümeti» şiarını ileri sürdü. Böyle bir hükümet, kapitalistlerin kendi mülkiyetlerindeki üretim araçlarını ve kazançları kullanma haklarını sınırlandıracak politik, ekonomik ve mali tedbirler almak ve bu suretle sosyalizm uğrunda daha sonraki mücadele için yol açmak ödevini yükümlenebilirdi. Bu fikirleri geliştiren Komintern'in VII. Kongresi, komünist partilerine, işçi sınıfı egemenliğine doğru geçişin muhtemel biçim olarak bir halk cephesi hükümeti kurmak için mücadele etmek ödevini verdi.

Sosyalizme doğru giden yolda geçilmesi mümkün aşamalar sorunu bugün sadece teori değildir. Birçok sosyalist memleket, halk demokrasisi devleti veya ADC'nde olduğu gibi anti-faşist demokratik devlet adı verilen aşamayı fiilen geçmiş bulunmaktadır.

Bugün iki dünya toplumsal sistemi arasındaki çarpışma koşulları altında, işçi sınıfının diğer demokratik güçlerle ittifak ederek, iç ve dış gericiğin direnişini kırabilecek ve sosyalizme yol açabilecek kadar güçlü bir anti-monopolist demokrasi yaratması olanağı belirlemiştir. 1969 yılı Danışma Toplantısı, bütün demokratik akımları bir politik ittifakta birleştirmeye elverişli önkoşulların var olduğuna işaret etmiştir. Toplantının dokümanlarında bu politik ittifak «memleket ekonomisinde tekellerin rolünü kesinlikle sınırlamayı, büyük sermayenin egemenliğine son vermeyi ve aynı zamanda sosyalizm uğrunda mücadeleye devam için en elverişli koşulları sağlayacak köklü politik ve ekonomik dönüşümleri gerçekleştirmeyi başarabilecek güçte bir örgüt» olarak nitelenmektedir.

⁽¹⁾ V. İ. Lenin. Bütün eserleri, c. 34, s. 194.

⁽²⁾ Dokümanlarla Komünist Enternasyonal (1919–32), M. 1933, s. 298.

Bu hüküm, gelişmiş kapitalist memleketler komünist partilerinin hemen hemen hepsinin program dokümanlarına şu veya bu biçimde yansımış bulunmaktadır. AKP'nin tezlerinde şöyle denilmektedir: «Sosyalizme doğru somuk gelişme yolu sorununu sınıf mücadelesi çözecektir ... Bu konuda zamanımızın sınıf mücadelesi koşullarını gözönüne alan AKP, işçi sınıfının ve diğer demokratik güçlerin, devleti ve toplumu demokratik biçimde yenilemek, anti-monopolist demokrasiyi yaratmak üzere mücadele etmelerinin sosyalizme yol açmak için en elverişli olacağı görüşüne dayanmaktadır.» (1)

Federal Alman Cumhuriyeti'nde sosyalizme götüren yolda anti-monopolist demokrasi için mücadele edilmesi gerektiği sonucunun hangi etkenlerle çıkarıldığı sorusuna cevap vermeye çalışalım.

1. Marks, Engels ve Lenin, sosyalizm uğrunda başarıyla mücadele için, objektif koşullar gibi, subjektif koşulların da gerekli olduğunu defalarca belirtmişlerdir. Objektif koşullar sözkonusu olursa, üretim güçlerinin ve üretim birikiminin yüksek derecede gelişmiş olduğu ve devletin ekonomik hayata dolaysız olarak müdahalesini dikte ettiği FAC gibi bir memlekette, bu koşullar sosyalizm için sadece olgunlaşmakla kalmamış, daha öteye de geçmiştir.

Tezlerde şu husus da belirtilmektedir: «Sosyalizme doğru gelişme otomatikman oluvermez. Sosyalizm ithal edilemez, isyan veya komplo ile de gerçekleştirilemez. Sosyalizme ancak işçi sınıfının ve bizzat halk yığınlarının mücadelesi sonucunda ulaşılır.» (2)

Burada yasal olarak subjektif etken sorunu, yani kapitalizmi devirebilecek ve sosyalist toplumu kurabilecek durumda olan toplumsal gücün bilinç olgunluğu ve savaş yeteneği derecesi sorunu ortaya çıkıyor.

Marks ve Engels, daha «Komünist Partisi Manifesti»nde, kapitalizmin mezarkazıcısının ve sınıfsız komünist toplumun kurucusunun işçi sınıfı olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuçlamayı kılavuz edinen AKP'nin tezlerinde şöyle denilmektedir: «Sınıfsal durumu gereği olarak, işçi sınıfı, toplumsal ilerleme mücadelesinde çözümleyici etkindir. İşçi sınıfı sayıca en büyük sınıf olduktan başka, aynı zamanda sayısı üretimin genişlemesiyle birlikte artan biricik sınıftır. İşçilerin ve emekçilerin, halkın aktif nüfus denilen kesimi içindeki payı Federal Cumhuriyette epeyce artmış bulunuyor. Bu pay 1950 yılında % 70 kadardı; bugün ise % 80'in üstündedir. İşçi sınıfı toplumda en önemli üretim gücü ve tekelci sermayenin başlıca sömürü alanıdır ... İşçi sınıfın büyük işletmelerde birikip yoğunlaşması, örgütselliği, Marks, Engels ve Lenin'in bilimsel teorisiyle silahlı bir dev-

(1) Thesen des Düsseldorf Parteitags der Deutschen Kommunistischen Partei. «DKP kontra Großkapital. Für Frieden, demokratischen Fortschritt und Sozialismus» – (Tezler s. 9).

(2) Aynı sayfa.

rimci partiye sahip olması, durumunu temelden iyileştirme ve kapitalist sömürden kesinlikle kurtulma yolunda başarıyla mücadele etmesinin en önemli objektif koşullarını meydana getirmektedir.» ⁽¹⁾

Fakat FAC'nde işçi sınıfının bugünkü bilinç durumu nedir, bu sınıf kendi durumunu ve tarihsel ödevini ne derecede kavramaktadır? Bu soruya cevap vermeden önce, F. Engels'in, sosyalizm için başarıyla mücadelelenin koşullarını karakterize ederken söylediklerini hatırlıyalım: «Toplumsal düzenin tamamen değiştirilmesinin sözkonusu olduğu yerde, yığınlar buna bizzat katılması, ne uğurda savaşıldığını, ne için kan döktüklerini ve hayatlarını feda ettiklerini kendileri anlamış olmalıydılar.» ⁽²⁾

Komünistler, Federal Almanyada işçilerin ve emekçilerin önemli bir kısmının hâlâ sosyal-demokratik fikirlerin etkisi altında olduklarını ve ASDP yönetiminin politikasına belbağladıklarını hesaba katmaktadırlar. Bizim hoşumuza gitsin veya gitmesin, bu insanlar, kapitalizmin genellikle tam istihdam ve yeterli bir hayat düzeyi sağlayabildiği, memlekette genel olarak demokrasinin hüküm sürdüğü ve köklü değişimlerin gerekli olmadığı kanısındadırlar.

Ne var ki, bu insanların da daha âdil bir düzen istedikleri şüphesidir. 1967 yılı ekonomik bunalımından ve birbirini izliyen döviz sarsıntılarından sonra, işçiler arasında yarısına güvensizlik duyguları başgösterdi ve yaygınlaştı. 1969—71 Eylül grevleri sırasında, bir kısım işçiler arasında, henüz başlangıç halinde de olsa, bir sınıf bilinci oluşmaya başladı. İşçi sınıfının partisi, izlediği politikada bütün bunları gözönünde bulundurmak zorundaydı. Durumu ayık görüşle değerlendiren partinin, en ilerici işçiler çevresinde bile, sosyalist bilinçten geçtik, politik bilinç de yeterli olmadığına göre, bu yeni bilinç belirtisinden yararlanması gerekiyordu.

Bu koşullar altında, hayale kapılmadan ve gerçeklere bağlı kalarak düşünürsek, bir devrimci, sosyalist politika yürütebilmek için yalnız bir olanak vardır: Her şeyden önce, işçi sınıfının ve diğer emekçilerin çoğunluğunun sosyalizm gereğini kendi tecrübeleriyle anlamalarına imkân verecek bir stratejinin işlenmesi gereklidir. Fakat tecrübe, ilkönce, tekeli sermaye egemenliğinin mevzilerinden itilmesi ve nihayet alaşağı edilmesi için mücadele gereğinin ve bu mücadelenin ertelenmezliği gereğinin kavranmasından öteye geçilemediğini, kapitalizmin genellikle yok edilmesi gerektiği kanısının birden telkin edilemediğini göstermektedir.

Bunu bir örnekle açıklayalım. İşçiler ücretlerinin artırılması isteğiyle yürüttükleri mücadelede ilkel bir savaş tecrübesi ediniyorlar. Onların bilinci, «sosyal partnörlük» gibi fikirlerle gölgelenmiş olsa bile, büyük kazançlar elde ettikleri halde işçi ücretlerini arttırmaya yanaşmıyan, grev

(1) Tezler, s. 27.

(2) K. Marks ve F. Engels. Eserler, c. 22, s. 527.

kırıcılar kiralıyan, bunları savunmak için polisin yardımına başvuran ve vicdanlarında hiçbir titreşim hissetmeden «saygıdeğer sosyal partnörler»i işten çıkarıcıları patronların bencilliğini tespit ediyor. İşçiler, çeşitli partilerin, boyuna patronları destekliyen «hür basın»ın rolü hakkında, güya sınıfların üstünde olan, fakat gerçekte zorlama mekanizmasından yararlanarak ve sendikalara ücretler alanında mähut «devlet ölçüleri»ni dayatmaya çalışarak, doğrudan doğruya sermayeden yana bir tutumla sınıf savaşına katılan «demokratik» devletin karakteri hakkında belirli bir kanaya varmaya başlıyorlar.

Tecrübe edinme süreci, ücret arttırımı mücadelesinde başarılar elde edildiği ahvalde de devam ediyor. Her şeyden önce, işçiler, elde edilen ücret zamlarını, hiç değilse bunların önemli bir kısmını, fiyat ve vergi artışlarının alıp götürdüğünü anlıyorlar. Bunu anlamalarında komünistlerin büyük yardımı oluyor. Demek ki, sadece bu biçim mücadelenin yetersizliği, bundan ötürü de bir yandan sendikaların isteklerinin yerine getirilmesi, örneğin işletmelerin kazançları hakkında kendilerine bilgi verilmesinin sağlanması için mücadele edilmesi gereği ortaya çıkıyor. Kazançların bilinmesi, fiyat yükselişlerine karşı ve ücret arttırımı için mücadeleye daha büyük bir alım kazandırabilir.

Fiyat yükselişlerini sınırlıyabilmek için, emekçilerin işletme yönetimine katılmalarının sağlanması uğrunda da mücadele edilmesi gerekiyor. Bu hak uğrunda mücadelenin «sosyal partnörlük» şiarlarıyla ilgisi yoktur. Burada, emekçilerin yönetime katılmasıyla, sermaye yatırımlarını, gelir dağılımını, fiyatlar politikasını, tek sözle bütün ekonomik sorunların çözümünü kontrol edebilmeleri sözkonusudur. Bununla, kazanç alanı üzerinde işçilerin etkili olabilmelerine yol açılacağı da şüphesizdir.

Fiyatları büyük konsernlerin dikte ettiklerini yığınlar gittikçe daha iyi anlıyorlar. Bu durumda, işçilerin ve örgütlerinin demokratik kontrolü koşulları altında esas sanayi kollarının ve büyük konsernlerin toplum mülkiyeti haline getirilmesi gibi bir anti-monopolist isteğin ne kadar sağlam temele dayandığını ispatlamak daha kolaydır. Devletin fiyat artışlarının aktif taraftarı olarak oynadığı rolü, büyük sermayeyi koruduğunu, mücadeleye elde edilen ücret zamlarının önemli bir kısmını vergi artışlarıyla geri aldığını emekçilerin anlamaları, ülkede köklü politik değişimler gereğini kavramaları koşullarını da hazırlıyacaktır.

Şehir ve banliyö taşıt araçları biletlerine yapılan zamları protesto hareketi, kiracıların mücadeleleri, konsernler tarafından çevrenin kirletilmesine karşı yapılan gösteriler, öğretim sisteminde ilerici reformlar isteğiyle girilen aksiyonlar vb. sırasında da, anti-monopolist bilinç unsurlarının doğuşu için gayet elverişli koşullar yaratılmaktadır.

Mücadele, her şeyden önce, koskoca üretim kollarına hükmeden ve muazzam sürüm pazarlarına elkoymuş olan büyük kumpanyalara karşı,

tekellerin egemenliğine karşı yürütülmektedir. Bunlar baş düşmanlardır. Bundan ötürü, şimdiki aşama, bizim için, tekellerin egemenliğini sınırlamak ve bastırmak uğrunda, anti-monopolist demokrasiyi yaratmak uğrunda mücadele aşamasıdır. Biz bunu bugünkü durumla sosyalist hedeflerimiz arasında çok önemli bir bağlaç halkası sayıyoruz. Bu alanda, ancak komünist partilerinin yığınlar arasındaki ideolojik çalışmalarını güçlendirmek suretiyle başarı sağlanabilir. Netekim, bu çalışmaları güçlendirme gereğini Düsseldorf Kongresi de belirtmiş bulunmaktadır.

2. Tezler'de, devlet-tekell kapitalizminin, tekeller egemenliği ile devlet egemenliğinin birleşimi olduğu belirtilmiştir. Bu katmerli egemenlik ancak büyük bir karşıkoyma gücüyle yokedilebilir. Bu gücün karşıkoyma yeteneği de, çıkarları – özel sorunlarda olsa bile – devlet-tekell kapitalizmiyle çelişen bütün sosyal grup ve tabakaları işçi sınıfının yönetimi altında geniş bir ittifakta birleştirebilme başarısına bağlıdır.

Bu anti-monopolist ittifak bugün sadece gerekli değil, aynı zamanda hem ekonomik, hem de politik bakımdan objektif olarak mümkündür. Bunun ekonomik bakımdan gerekli koşullarını, devlet-tekell kapitalizminin yalnız işçi sınıfını değil, köylüleri, esnafları ve aydınların büyük bir kısmını da sömürmekte olması hazırlamaktadır. Ulusal gelirin devlet bütçesiyle yeniden dağılımı mekanizmasından yararlanan devlet-tekell kapitalizmi, hattâ küçük ve orta sermayecilerin kazançlarının bir kısmını da konsernler yararına alıp kullanmaktadır. Söz konusu geniş ittifakın politik bakımdan gerekli koşullarına gelince, bunu da, silâhlanma yarışının ve militarizasyonun yalnız işçi sınıfını değil, çok daha geniş yığınları tehdit etmekle oluşu yaratmaktadır. Demokratik hak ve hürriyetlerin daha fazla kısıtlanması da yalnız işçiler ve memurlar ortamıyla sınırlı değildir. Tekellerle devletin, finans oligarşisiyle devlet bürokratziminin giderek artak ölçüde kaynaşmaları koşulları içinde, küçük ve orta sermayeciler bile, gerçekte egemenlik ortamından tamamiyle kenara itilmiş duruma düşmektedirler. Çağdaş tekell kapitalizminin devleti, bir avuç finans oligarşi grubunun geri kalan bütün halka dönük silâhi durumuna gelmiştir.

Biz geniş bir anti-monopolist birlik ve ittifak gereğini ve objektif olanacağını belirtirken, bu yoldaki güçlükleri de asla gözden kaçırmıyoruz. Biliyoruz ki, küçük burjuva tabakalarının ikircimleri, sonra küçük ve orta sermayecilerin çıkarlarının yalnız tekellci sermayeyle değil, aynı zamanda işçi sınıfıyla da çelişmekte olması bu güçlüklerin en başında gelmektedir. Bu uzlaşmaz çelişki, emekçiler ücretlerinin arttırılmasını istedikçe, en küçük sermayecinin bile hemen tekellerin tarafını tutmasında apaçık kendini göstermektedir. Ne var ki, bu böyle olsa da, işçi sınıfı daima bu ikircimlileri de kendi tarafına çekme politikası gütmek zorundadır. Küçük ve orta sermayeciler, mümkün olan her ahvalde, tekellci sermayeye ve

onun devletine karşı mücadele için, sorunlar çevresi ve süresi belki de sınırlı olacak politik birlik ve ittifaklara çekilmelidirler.

Şüphe yok ki, birlik ve ittifak politikası, daha ziyade emekçilerin diğer kollarının veya tekeli olmıyan burjuva tabakalarının ortak mücadeleye çekilmeleri için gereklidir. Fakat bu politikanın bizzat işçi sınıfının çoğunluğunu kazanma bakımından da büyük önemi vardır. Zira bu sınıfın azımsanamıyacak bir kısmı, hâlâ köyle ve küçük mal üretimiyle şu veya bu biçimde bağlı, burjuva ideolojisi etkilerine de açık bir küçük burjuva kuşatması içinde yaşamaktadır. Doğru bir ittifak politikası, bu insanlara, küçük mülklerin değil, tekellerin kamulaştırılması sözkonusu olduğunu gösterecektir. Bu da işçi sınıfının anti-monopolist bilincinin gelişmesinde kendi ölçüsünde rol oynayacak, girişeceği eylemlerde birlik sağlanmasını kolaylaştıracak ve mevzilerini kuvvetlendirecektir.

AKP, anti-monopolist mücadeleyle sosyalizm mücadelesinin gayet yakından ve kopmaz biçimde birbirine bağlı oldukları kanısındadır. Bu bağlantıyı her şeyden önce anti-monopolist demokrasinin sınıfsal karakteri, politik ve ekonomik güçlerin bu demokrasiye özgü oranı şartlamaktadır. Tezlerde şöyle denilmektedir: «Politik güçler oranında temelli değişimler, işçi sınıfının yönetimi altında ve bütün anti-monopolist güçlerle birlikte gerçekleştirilecek bir devlet egemenliğinin kurulması anti-monopolist demokrasinin temeli olacaktır. Tekelci sermayenin ekonomik egemenliğine, üretimde ve pazarlarda hâkim durumdaki önemli endüstri kollarının, banka konsernlerinin ve büyük sigorta kurumlarının, basın ve kültür tekellerinin, işçi sınıfı ve diğer anti-monopolist güçler ve örgütlerce uygulanacak bir demokratik kontrol altında kamulaştırılması suretiyle son verilecektir.»

Bu kamulaştırmayla tekeli sermayenin egemenliğine son verilmesi, sosyalizm yolunda başlıca engeli ortadan kaldırmak ve aynı zamanda çağdaş devlet-tekel kapitalizminin temellerini yıkmak demek olacaktır. Bundan ötürü, biz, tekellerin emperyalizmdeki büyük rolü dolayısıyla, bunları kamulaştırmanın aynı zamanda kapitalizmin bütün bir toplumsal düzen olarak varlığının fiilen son bulması anlamına geleceği fikrini benimsiyoruz. V. İ. Lenin'in sözleri bir başka biçimde tekrarlanarak denilebilir ki, anti-monopolist demokrasi henüz sosyalizm değildir, ama artık emperyalizm de değildir. Bu, sosyalizme doğru büyük bir adımdır.

Anti-monopolist demokrasi asla kapitalizmin bir gelişme derecesi olarak ele alınamaz (işçi sınıfı tarafından yönetilen ve diğer bütün anti-monopolist güçlerle birlikte gerçekleştirilen, tekellerin mülkiyetinin de devlet eline geçtiği bir devlet egemenliğine kapitalist denilmesi herhalde mümkün değildir). Bunun gibi, anti-monopolist demokrasinin sosyalizmle bir tutulması da doğru olamaz. Zira aralarında, hem politik, hem de ekonomik karakterli çeşitli ayrıntılar korunmaktadır. Başlıca ayrım da, işçi sınıfı

fının politik olgunluk düzeyinde, egemenliği temsil eden ve gerçekleştiren ittifakın genişliğindedir. Kapitalizmde işçi sınıfının politik egemenliği için en azından proletarya özeğinin sosyalizm mevzilerinde bulunması gerekirken, anti-monopolist demokrasi için başlangıçta işçilerin önemli bir kısmının anti-monopolist mevzilerde yer almış olmaları yeterlidir.

Bilindiği gibi, V. İ. Lenin, işçi sınıfının zaferinden sonraki politik egemenliğin karakterini belirlerken, bunun «... emekçilerin öncüsü proletarya ile büyük sayedeki proleter olmıyan emekçi tabakaları (küçük burjuvazi, küçük çiftçiler, köylüler, aydınlar v.s.) veya onların çoğunluğu arasında özel bir sınıfsal ittifak biçimi, sermayeye karşı ittifak, sermayeyi tamamiyle alaşağı etmek için ittifak, burjuvazinin direnişini kırmak ve kendi egemenliğini canlandırma denemelerini ezmek için ittifak, sosyalizmi kesinlikle yaratmayı ve güçlendirmeyi amaçlayan ittifak» olduğunu yazmıştır. (!)

Anti-monopolist demokrasiye gelince, bu, işçi sınıfının yönetimi altında daha geniş bir ittifakı gerçekleştiren devlet egemenliğidir. Belirli bir geçiş süresince böyle bir ittifakın yaratılmasından sonra, toplumsal mülkiyetin yanısıra küçük ve orta kapitalist mülkiyeti ve aynı zamanda şehir ve köy küçük üreticilerinin üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti korunacaktır. Emekçi olmıyan tabakaların veya bunlardan bir kısmının katılığı dolayısıyla, bu ittifak çelişki ve çatışmalardan azat olmıyacak, işçi sınıfının diğer emekçilerle sosyalizmdeki ittifakı için karakteristik olan iç istikrarı da gösteremeyecektir.

Anti-monopolist ittifak işçi sınıfının politik egemenliğinin kurulmasına kadar yaşatılmalıdır. Bu da proletaryanın bilinçinin ve mücadele yeteneğinin artırılmasını, onun devrimci partisinin durumunun sağlamlaştırılmasını, diğer emekçi tabakaların bu parti etrafında toplanmalarını, şehir ve köy küçük üreticilerinin kooperatif temeli üzerinde birleşmelerini gerektirir. Öte yandan, küçük ve orta kapitalist işletmelerine devletin katılması, bunların sahipleri önünde memleketin genel ekonomik hayatına örgütlü biçimde girme perspektifi açacak ve bunu gitgide genişletecektir. İşçi sınıfının yönetmenlik rolü daha bu aşamada sosyalizme doğru daha ileri gelişme için gerekli koşulları önemli derecede sağlayacaktır. Bu arada anti-monopolist demokrasi devletine karşı ters-devrimci aksiyonlar örgütlemeye kalkışacak olanların zora başvurularak yola getirilmesi gerekeceği de söz götürmez.

Ülkemizde sosyalizm için mücadelenin organik bir parçası olarak izlediğimiz anti-monopolist demokrasi politik hattımıza muhalefet eden aşırı sol eleştiriciler, AKP'nin politikasını çok defa tahrif etmeye çalışıyorlar. Burada bu tahriflere dair iki örnek vermek yerinde olur.

(!) V. İ. Lenin. Bütün eserleri, c. 38, s. 377.

AKP'nin anti-monopolist demokrasiyi güya tarihsel bir kaçınılmazlık olarak ilân ettiği iddialarının sık sık tekrarlandığını görüyoruz. Gerçek-teyse, tezlerde, FAC'de sosyalizme doğru gelişme yolu sorununun sınıf mücadelesiyle czleceği kesinlikle belirtilmektedir. Biz şimdiki koşulları çıkış noktası yapıyor ve anti-monopolist demokrasiyi kurmanın sosyalizme doğru gelişme için en elverişli olanakları açacağını düşünüyoruz. Fakat sınıf mücadelesi koşulları, taşlaşmış, gelmiş-gitmez ve değişmez bir şey değildir. Anti-monopolist demokrasi sosyalizme yaklaşımın muhtemel biçimlerinden biridir, fakat kaçınılmaz bir yasallık olduğu söylenemez. şu var ki, bizim daha bugünden mücadelemizi bütün şiddetleyle tekelci sermayeye doğru yöneltmemiz, onun egemenliğini devirmeye çalışmamız ve devleti demokratik yoldan yenilemeye girişmemiz zorunludur. Kısacası, AKP'ne göre, anti-monopolist mücadele gerekliliği ile sosyalizm yolunda anti-monopolist demokrasiyi yaratma olanağı arasında fark vardır.

Öte yandan, aşırı sağ eleştiriciler, bizim politikamızı yererken, çoğu defa G. Dimitrof'un Komintern'in VII. Kongresindeki konuşmalarından yararlanmaya çalışıyorlar. Bilindiği gibi, G. Dimitrof, sağcı oportünist görüşleri eleştirirken, burjuva diktatörlüğü ile proletarya diktatörlüğü arasında kendine özgü bir «demokratik ara aşama» «yaratma» deneylerine karşı, «bir diktatörlükten diğerine barışçıl parlmenter seyrn» hayallerine kapılmalara karşı itirazlarda bulunuyordu. Ve Lenin'in bu sorunla ilgili görüşünü hatırlatarak şöyle diyordu: «Lenin, proletarya devrimi'ne geçiş ve yanaşım biçiminden, yani burjuva diktatörlüğü ile proletarya diktatörlüğü arasında her hangi bir geçiş biçiminden değil, burjuva diktatrlğn devirme yoluna girmekten söz ediyordu.» (1)

Aşırı solcular bu fikri bize karşı kullanmak için, sadece kelimeye tutunarak, her zamanki gibi kafalarını işletmeden, alıntı aktarıyorlar. Gerçekte, G. Dimitrof'tan aktarılan bu alıntı, onun şu sözlerinden sonra gelmektedir: «Bundan 15 yıl önce Lenin bizi bütün dikkatimizle «proletarya devrimine geçiş veya yanaşım biçimleri aramaya» çağırıyordu. Birçok memleketlerde tekcephe hükümeti uygulaması belki de en önemli geçiş biçimlerinden biri olacaktır. «Sol» doktrinerler Lenin'in bu ynergesinden daima yaniziyor, dar görüşlü propagandacılar gibi, «geçiş biçimleri»ni zerrece düşünmeden sadece «hedef»ten söz ediyorlardı.» (2)

Bizim anti-monopolist demokrasi görüşümüz, Lenin'in sosyalizm mücadelesi için geçiş veya yanaşım biçimleri aranması isteğine tamamen uygundur. G. Dimitrof'un, Bernştayn'a ait bilinen formülü mekanik olarak değiştiren ve geçiş biçimlerini düşünmeden sadece hedeften söz eden

(1) G. Dimitrof. Komintern VII. Dünya Kongresi'nde okunan rapor, s. 101.

(2) G. Dimitrof. Komintern VII. Dünya Kongresi'nde okunan rapor, s. 64.

«sol» doktrinelere yönelttiği eleştiri, tam bugünkü aşırı solların tutum ve görüşlerini vurmaktadır.

AKP'nin politikası sağcı oportünistlerin görüşlerinden tamamıyla farklıdır. Biz sosyalizme «barışçıl bir seyran»la geçme olanağı gibi bir düş peşinde değiliz. Politik ve ekonomik egemenlik tekellerin elinde bulunduğu ve adliye, polise ve orduya da sırtlarını dayadıkları sürece, kendi egemenliklerini korumak için bütün bu araçları amansızca kullanmaktan geri duracaklarını düşünmek düpedüz hayalcilik olur. Bunun için, bizler, anti-monopolist demokrasi mücadelesi aşamasının bile sancısız geçeceği iddiasında değiliz. Bu da bir çetin sınıf çarpışmaları aşaması olacaktır. Ve gericiliğin zora başvurmayı göze alıp alamıyacağı, her şeyden önce işçi sınıfının gücüne, anti-monopolist hareketin birlik ve topluluğuna bağlı olacaktır. Program Deklârasyonu'muza koyduğumuz ve Tezler'de tekrarladığımız hüküm bu mücadele aşaması için bile geçerlidir: «AKP, Feredal Alman Cumhuriyeti emekçi halkı için sosyalizme en elverişli geçiş yolu, iç harpsiz bir yol bulmaya çalışmaktadır. Halka karşı kanlı bir zora başvuranlar, daima kendi iktidar ve imtiyazlarını koruma kaygısıyla gözleri dönen gerici egemen çevrelerdir. Sosyalist ve anti-monopolist halk hareketi, ancak büyük sermaye gruplarının kaçınılmaz direnişine karşı azimli bir sınıfsal ve ulusal mücadele içinde, gericiliğin kanlı bir zora başvurmasını önleyebilecek kadar güçlenebilecektir.»

Şüphe yok ki, anti-monopolist demokrasi devletinin yaratılmasından ve tekellerin mülkiyetinin toplum mülkiyeti haline getirilmesinden sonra da, sosyalizm yolunda sınıf mücadelesine ara verilmeyecektir.

Biz hiç de sosyalizm mücadelesinden uzaklaşmış yapmacık bir demokratik ara aşama yaratma denemesine heves etmiş değiliz. «AKP anti-monopolist ve sosyalist dönüşümlerin, kapitalizmden sosyalizme geçişte devrim sürecinin birbirine bağlı aşamaları olduğu görüşündedir.»

Bundan ötürü, anti-monopolist demokrasi için mücadele, sosyalizm mücadelesinin organik bir parçasıdır.

Ulusal kurtuluş hareketi

KIBRIS EGEMENLİĞİ VE ONUN DÜŞMANLARI

Ezekias Papayoanu

Kıbrıs, Rum ve Türk cemaatleri arasındaki anlaşmazlığın çözümüne engel olan politik bir bunalım geçiriyor. Bunun suçlusu, memleketimize yeniden el atma plânlarını gerçekleştirme peşinde olan NATO'cu emperyalist çevrelerdir.

NATO ülkeleri dışişleri bakanlarının 1971 Brüksel toplantısı, daha önce Lizbon'da hazırlanan ve Kıbrıs'ın, emperyalizm himayesinde, her şeyden önce Amerikan emperyalizminin himayesinde Yunanistan ve Türkiye'nin bir protektorası haline getirilmesini öngören plânı kesinlikle onayladı. Bu suretle, ötedenberi Ball, Acheson, Lemnitzer ve Vans'ın başları altından çıkagelmış mâhut tasarılar hafif bir değişiklikle yeniden canlandırıldı. Bu plânın başarılamsı ihtimali gözönünde tutularak, bir de aynı emperyalist kuvvetlerin kontrolü altında çifte enosis (yani adanın Yunanistan ile Türkiye arasında taksimi) adını verdikleri bir «yedek varyant» hazırladılar. Her iki varyantla öngördükleri hedef, adada Kıbrıs devletinin kaza hakkı olmayan İngiliz askeri üslerini korumak ve NATO üslerinin yardımıyla emperyalizminin memleketimizdeki mevzilerini güçlendirmektir.

Bu plân, sosyalist ülkeler ile Arap memleketleri arasında Türkiye, Yunanistan, Kıbrıs ve İsrail'den oluşan kendine özgü bir «tampon bölge» yaratılmasını öngören NATO stratejisinin bir parçasıdır. Bu stratejinin gerçek hareket gücü de, Orta-Doğu'nun «kara altın»ı petrole hâkim olma hırslarıdır. Plân bu yolda Kıbrısın gayet elverişli coğrafi durumuyla, askeri bir atlama tahtası ve roket üssü rolü oynamasını öngörmektedir. Oysa Kıbrısın böyle bir üs haline gelmesi, yalnız Kıbrıslılara karşı değil, aynı zamanda Arap halklarına ve sosyalist devletlere karşı emperyalistlerin kırıyıcı plânlarının uygulama alanı olması demektir. İngiltere adamızda zaten mevcut ve 99 milikare tutarındaki askeri üslerine ek olarak bir de radar tesisleri örgüsü meydana getirmiştir. Ayrıca da üç Amerikan gözetleme istasyonu eylemindedir. Bu teknik araçlar, Arap memleketleriyle sosyalist ülkelerin casusluk maksadiyle gözetlenmesinde kullanılmaktadır.

Zürih Anlaşması'ndan (!) yararlanan NATO yönetici çevreleri, Kıbrısın «kefilleri» olan Türkiye ile Yunanistan hükümetlerine Lizbon'da alınmış

(!) 1959 Şubatında imzalanan ve sonra Londra'da onaylanan Zürih Anlaşması, Kıbrıs'a sınırlı bir bağımsızlık verilmesini; Türkiye'ye, Yunanistan'a ve İngiltere'ye memleketin içişlerine müdahale, gerekli görürse aynı zamanda silâhlı müdahale hakkı tanınmasını; İngiltere'nin askeri üsler bulundurduğu bölgelerdeki eksteritorialite hakkını korumasını öngörüordu.

olan kararları Kıbrıs'a dayatma ödevi verdiler. Emperyalizmin «beyin tröstü», bunun, Kıbrıs'la ilgili kıyıcı plânların gerçekleştirilmesine yardım etmekle kalmayıp, NATO'nun Yunanistan ve Türkiyeden oluşan güney-doğu kanadının güçlenmesini sağlayacağını da ümit ediyordu. Bir başka deyişle, bir taşla iki kuş vurmak istiyorlardı.

Ne var ki, emperyalistler Kıbrıs halkının bu plâna boyun eğmek istemediğini biliyorlardı. Bunun için ilkönce iç gericiliğe dayanarak Yurtseverler Cephesi'ni haklamayı, ülkenin bütün sol güçlerini, öncelikle Kıbrıs İlerici Emekçiler Partisi'ni (AKEL) boğmayı kararlaştırdılar. Bu amaçla üç yönde eyleme geçilmesi öngörülüyordu:

- Halk güçlerini parçalamak, iç harp tohumları ekmek, Kıbrıs Rumlarını «üstün-Rumlar» ve «anti-Rumlar» olarak ikiye bölmek;
- Komünizm korkusu korkuluğunu piyasaya sürmek, Kıbrıs komünistlerinde her ne pahasına olursa olsun silâh «bulmak», anti-komünist histeriyi körüklemek;

- Seçmenlerin % 97'sinin oylarıyla cumhurbaşkanlığına getirilmiş, memlekette yurtsever birliğin ve halk direnişinin sembolü haline gelmiş olan Makarios'u her türlü hücumların boy hedefi yaparak, Atina'daki «milli merkez»e tamamen boyun eğmek zorunda bırakmak, ya da kendisini zorla istifa ettirdikten sonra, politika sahnesinden indirmek.

Kıbrıs'ta cemaatler-arası görüşmelerin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin önerdiği formül (!) gereğince yenilenmesi kararlaştırılınca, memlekette bir bunalım durumu yaratıldı. Anormal durumu sürdürmek isteyen ve Kıbrıs'ın bölünmesi fikrini destekliyen gerici çevreler bir komplâ örgütlediler. Cumhurbaşkanı Makarios'u ve hükümetini zorla düşürmek için her çareye başvurdular. Makarios artık 12 yıldan beri cumhurbaşkanlığı görevinde bulunduğu halde, şimdi aniden yeni bie teori uydurarak, bunun başpiskoposluk göreviyle bağdaşmadığını iddia etmeye kalkıştılar ve kendisini cumhurbaşkanlığından uzaklaştırmak için özel bir kampanya örgütlemeye giriştiler.

Bu kampanyaya girerirken ileri sürdükleri bahane, hükümetin ulusal güvenlik kaygısıyla Çekoslovakya'dan silâh satın almasıydı. Şubat ayında Yunanistan Albaylar Cuntası, Cumhurbaşkanı Makarios'a, Kıbrıs'ın tamamen Atina'nın iradesine tabi olmasını istediği meşhur ultiatomunu gönderdi. Bunun hemen ardından bir hükümet darbesi örgütleme teşebbüsü yapıldı. Ve yalnız halkın süratle seferber olması ve hükümetin kesin tedbirleri sayesinde, darbeciler plânlarını gerçekleştirmekten vazgeçmek zorunda bırakıldı ve memleket bir iç harpten, kan dökümünden kurtarıldı. Halk yığınlarının, üniversite gençliğinin seferber olması ve özellikle 3 Mart

(!) Kıbrıs Rum ve Türk cemaatleri arasında, Yunanistan ve Türkiye temsilcilerinin (istisari oyla) ve bir Birleşmiş Milletler gözlemcisinin katılımıyla, ikili görüşmeler yapılması.

günü 150 bin kişinin katılımıyla yapılan büyük miting, halkın birliğinin, benimsediği cumhurbaşkanını kesinlikle savunma ve Kıbrıs sorununun emperyalizmin çıkarına çözümlenmesine yol vermeme azminin parlak bir gösterisi oldu. Darbeciler, tırmanmak istedikleri iktidar yolunun kendilerine hiç de neşeli bir gezi vaatmediğini, bu yolda halkın en çetin bir direnişle karşılaşacaklarını anladılar ve tilki ile üzüm masasında olduğu gibi bu niyetlerinden kendileri vazgeçtiler.

Kıbrıs'ın üstünü olümcül bulutların sardığı o günlerde, sosyalist ülkelerde ve aynı zamanda dünyanın diğer birçok memleketinde, özellikle Asya ve Afrika memleketlerinde, NATO'nun Kıbrıs'a kıymak istemesi halklar tarafından şiddetle protesto edildi. Atina rejiminin Kıbrıs'la ilgili politik tutumunu yeren halklar, Cumhurbaşkanı Makarios'tan ve Kıbrıs'ın bağımsızlığından yana olduklarını açıkladılar. Kardeş Yunan halkının, onun amansız teröre göğüs gererek, Kıbrıslılarla ve Kıbrıs Cumhurbaşkanı ile dayanışmalarını belirtmeye muvaffak olan evlâtlarının desteği bizler için bilhassa değerlidir. Kıbrıslılar şimdiki Atina rejiminin Yunan halkına silâh zoruyla dayatıldığını bilmekte ve bu kardeş halkın demokrasiyi yeniden canlandırma mücadelesini bütün kalbleriyle desteklemektedirler.

Sözkonusu bunalımın bütün kritik safhalarında Kıbrıs Cumhuriyetinin bağımsızlığı, egemenliği ve toprak bütünlüğünün karşılık gözetmez savunucusu olan Sovyetler Birliği, memleketimize yabancıların sokulma tehditleri karşısında ilgisiz kalamıyacağını hiçbir terddüde yer bırakmıyacak biçimde ilân etti. Gönüllü darbeciler ise, Sovyetler Birliğinin boşuna konuşmadığını, Kıbrıs halkını eylemde desteklemek için yeter derecede kuvvet ve araca sahip olduğunu iyi biliyorlardı. Kıbrıs halkı, işçi sınıfının partisi AKEL, bu bunalımda Kıbrıs'ı savunan, tarihinin en kritik ânında onun halkını ve cumhurbaşkanını destekliyen Sovyetler Birliğine ve diğer dost devletlere candan minnettardır.

Emperyalizmin, kışkırttığı darbecilerle mücadelenin ilk ravntı, Kıbrıslıların ve Kıbrıs Cumhurbaşkanının zaferiyle sonuçlandı. Fakat bu henüz, memleketin bunalımdan çıktığı, durumun normalleştiği ve işin artık Kıbrıs sorununun barışçı yoldan demokratik çözümüne doğru gittiği anlamına gelmez. Şubat ve Martta yaşadığımız gergin günleri, havanın biraz yatıştığı günler izlemiş olsa da, genel durum hâlâ endişe vericidir. Bunalımın suçluları kurdukları plânlardan vazgeçmiş değillerdir. Onlar başarısızlığa uğramışlar, fakat silâhlarını indirmemişlerdir, yeniden saldırıya geçmek için derlenip toparlanmaktadır. Bizi bu hükme vardırان, Yunanistan ve Türkiye hükümetleri sözcülerinin geçenlerde verdikleri demeçlerdir. Her iki taraf da, bu demeçlerinde, yine Kıbrıs'ın içişlerine müdahale hakkı diye direnmekte ve gerçekte adada bir Yunan-Türk ortak yönetimi kurulmasını istemektedirler.

Kıbrıs Türklerinin önderi Denktaş, gerçekte Anakra'nın kuklası olan

bu adam, Kıbrıs'ın bağımsızlığına düpedüz son verilmesini ve adanın Yunanistan ile Türkiye'nin protektorası haline getirilmesini istiyor. Bu suretle de, Yunan hükümetinin Makarios'a gönderdiği mâhut ültimatomu kabul etmekle kalmayıp, Atina albaylarının küstahça iddialarından daha da ileri gittiğini göstermiş oluyor. Denктаş'ın bu ruhtaki demeci, Kıbrıs Türklerinin iradesini ifade etmekten tamamen uzaktır. Bu adam kendi ağzıyla, fakat Kıbrıs halkına karşı girifilen komplonun başlıca tertipçileri olan emperyalistlerin diliyle konuşmaktadır.

Türkiye hükümeti, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine, Kıbrıs iç görüşmelerinde yeni dönemin ancak Ankara tarafından ileri sürülen görüşler üzerinde kanı birliğine varılmak şartıyla başlayabileceğini resmen bildirdi. Bu görüşler de, ne yandan baksanız, Zürih Anlaşması'na dönülmesini öngörmekte, egemenliğimizi sınırlamakta, Kıbrıs halkının ve toprağının bütünlüğünü zedelemekte, bundan ötürü de memlekette Rum ve Türk cemaatleri temsilcileri arasında semereli görüşmeler yapılması olanağını baltalamaktadır. Türkiye hükümetinin görüşleri arasında, bir de, bu görüşmelerin ancak gerekli çözümü araştırma niteliğinde olması şartı vardır. Bu, gerçekte, çözümün kendisini Kıbrıslıların yetkisi dışında düşünmek demektir.

Bunun yanı sıra, Yunan cuntası da Makarios'u Atina'nın ültimatomunu kabule zorlamaya devam etmekte, bu işi yeni Yunan elçisinin Lefkoşe'ye varmasından önce sonuçlandırmak istemektedir.

Bu olaylar gösteriyor ki, Yunanistan ve Türkiye yönetici çevreleri Kıbrıs hükümetine elbirliğiyle baskı yapmak üzere aralarında sözleşmişlerdir.

Memleketimizdeki faşist unsurlar, dışarıdan destek gördükçe, kışkırtıcı aksiyonlarına ara vermiyor, baltalama plânlarını her fırsattan yararlanarak gerçekleştirmeye çalışıyorlar. Ulusal düşmanlık duygularını ve anti-komünist hırsları körükliyen bu unsurlar, AKEL'in ve sendikaların binalarına saldırılar örgütleyiyor, partimizin ve sol güçlerin özel silâhlı birlikler meydana getirdiklerini sözümona ispatlıyan «belgeler» uyduruyorlar. Ama bu provokatörler hiçbir defasında buna dair inandırıcı bir delil ortaya koyamıyorlar.

AKEL partisi, silâhı olmadığını ve özel silâhlı birlikler kurmadığını, üstelik gizli silâh bulundurmanın ve silâhlı gruplar örgütlemenin Kıbrıs ve onun bağımsızlık mücadelesi için tehlike teşkil ettiğini düşündüğünü defalarca açıklamıştır. AKEL Cumhurbaşkanı Makarios'u ve devlet silâhlı kuvvetlerini ardıcıl olarak desteklemekte ve hangi biçimde olursa olsun, gizli silâhlı örgütler meydana getirmenin kesinlikle aleyhinde olduğunu açıkça ilân etmektedir.

Yurtsever güçlerin daima uyanık ve bütün halkın her an seferber olma ya hazır bulundurulması bugün de ihmale gelmez bir zorluktur. Durum ve koşullar, yetkilileri, memlekette anormal durumu devam ettirmeye

çalışan ve darbe tehditlerinde bulunan unsurları silâhsızlandırma ve kendilerinden hesap sorma yolunda kesin tedbirler almaya zorlamaktadır. Memlekette her türlü kanunsuzluk ve silâhlı haydutluklara son verilmesi, Kıbrıs devletine ve onun halkça seçilmiş hükûmetine içerde ve dışarda herkes tarafından saygı gösterilmesinin sağlanması gerekmektedir.

Kıbrıs'ın kaderini kimin belirleyeceği sorunu görüşme konusu olamaz. İlk ve son söz memleketin mutlak efendisi olan halkındır. Kıbrıs kimsenin kuklası değildir. Bu bir bağımsız, egemen devlet ve Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın eşit haklı bir üyesidir. Kıbrıs, himayeyi, ortak yönetimi veya protektora olmayı, Kıbrıslıları ikinci dereceli ulus işlemine tabi tutacak hiçbir statüyü asla kabul etmeyecektir. Kıbrıs halkı, bağımsızlığı için, ne pahasına olursa olsun, mücadele etmekte azimlidir.

Yakın geçmişte politik bunalımın şiddetlendiği günlerde, basında ve gerici çevrelerde maksatlı kışkırtmalara girişenler, çoktan çözülmüş bazı sorunları ve bu arada Yunanistan ve Kıbrıs ilişkileri sorununu tekrar ileri sürmek isteyenler oldu. Atina dikta rejiminin, Cumhurbaşkanı Makarios'a gönderdiği ültimatom, Kıbrıs'ın içişlerine kabaca müdahaleden, onun egemenliğine tecavüzden ve gerçekte diğer memleketlere bu kaba müdahale örneğini tekrarlamaları çağrısında bulunmaktan başka bir şey değildir.

Lefkoşe ile Atina arasında, üst-ast ayırımı prensipine, işçinin patrona bağımlılığı prensipine dayanılarak ilişki kurulamaz. Bu ilişkiler ancak karşılıklı saygıya dayanılarak kurulabilir. Halkımız eşit haklı ilişkilerden yanadır; Kıbrıs Kıbrıstan, Yunanistan da Yunanistandan sorumludurlar.

Bunalımın şiddetle devam ettiği günlerde, memleketimizin hangi kamp-tan olduğu sorununu da deşmek istediler. Bazı gerici çevreler, bu cümleden olarak, Kıbrıs'ın NATO'ya girmesi gereğinden söz ettiler ve bunu da Yunanistan ile Türkiye'nin bu paktın üyesi oldukları gerekçesine dayandırmaya çalıştılar. Besbelliki, bu çevreler, Kıbrıs'ın egemen bir devlet olduğunu, sömürge olmadığını bir türlü kabul etmek istememekte ve onu bu askeri pakta sürüklemeye çabalarından hâlâ vazgeçmemektedirler. Saldırgan emperyalist NATO bloku halkımızın amansız düşmanıdır. Kıbrıs'ın böyle bir pakta işi nedir? Hayır, halkımız «kuret sürüsüne katılan koyun» işlemi görmiye boyun eğmiyecektir.

Kıbrıs, 1960 yılında bağımsızlığının ilânından sonra, pakt-dışı devletler arasında güvenle yer aldı. Güttüğü dış politika Birleşmiş Milletler üyesi ülkeler tarafından takdirle karşılandı. Bu ülkeler, Kıbrıs'ın sesine, küçük bir ulus olduğumuza bakmaksızın, dikkatle kulak vermektedirler, çünkü bu hiçbir yabancı devlete bağlı olmıyan bir sestir. Memleketimiz, topraklarımızda uzun yıllar sürmüş emperyalist egemenliğinin olumsuz kalıntılarından silkinememek, tam erkinlik ve bağımsızlığa kavuşmak için azimle

mücadele etmektedir. Kıbrıs, NATO'cu emperyalist emellere kurban olmayı reddeden genç devletlerin anti-emperyalist kampına mensuptur.

Barışsever ülkelerle ilişkilerini daha da arttırıp güçlendirmesi, Kıbrıs hükümetinin, bütün halka ve anti-emperyalist mücadele davasına sadakatle hizmet etmesine yardım edecektir. Kıbrıs kendisinden yana devamlı olarak mücadele eden sosyalist devletlerle dostluk ilişkilerini azami ölçüde genişletmelidir. Bu ilişkilerin genişlemesi, memleketimizin durumunu bir hayli güçlendirecek, onun politik azatlığının tamamiyle gerçekleşmesine hizmet edecektir.

Kıbrıs'ın kesin kurtuluşu, gerçekten bağımsız, egemen, toprak bütünlüğüne sahip, birleşik, paktlar-dışı, demokratik ve yabancı askeri kuvvet ve üslerden arınmış bir devletin yaratılması yolundan geçer. Böyle bir devletin yaratılması da kolay iş değildir. Bu yolda birçok sorunun çözülmesi, nice ciddi güçlüklerin aşılması gereklidir. Fakat bu ulaşılması tamamiyle mümkün bir amaçtır ve Rumu ve Türkü ile bütün Kıbrıslıların özlem ve emellerine de uygundur. Bundan ötürüdür ki, Kıbrıs'ın bu yoldaki çabaları, sosyalist ülkeler ve çoğu Birleşmiş Milletler üyesi olan paktlar – dışı devletler tarafından desteklenmektedir.

Kıbrıs halkının kurtuluş mücadelesi, Yakın – Doğuda emperyalizme karşı, bağımsızlık, demokrasi ve sosyal ilerilik uğrunda savaşmakta olan halkların ulusal kurtuluş hareketinin kopmaz bir halkasıdır. Bu mücadele, Akdeniz çevresi ülkeleri halklarının bir atomsuz bölge yaratılması uğrundaki mücadelesiyle, Avrupada barış ve güvenlik hareketiyle birleşmektedir.

Kıbrıs halkı ve Cumhurbaşkanı, emperyalizmin baltalama plânlarına karşı, Kıbrıs sorununun demokratik ve barışçı çözümü için mücadele sarılsamaz bir azim sahibidir. Ve Kıbrıs'ın kendisiyle dayanışma gösteren ülkeler tarafından desteklendikçe, güçlüklerle dolu olan bu mücadelede üstün geleceği şüphesizdir.

Antlaşmaların onaylanmalası ve daha sonraki ödevler

Karl-Heinz Nötzel

Federal Alman Cumhuriyeti'nin (FAC) SSCB ve Polonya ile imzalamış olduğu antlaşmaların Bundestag tarafından onaylanmasından hemen sonra, Alman Komünist Partisi Yönetim Kurulu'nun III. Plenumu yapıldı. Bu plenumda, partimiz, bu onaylama işlemiyle, gerek memleketimiz, gerekse bütün Avrupa için büyük tarihsel önem taşıyan bir karar alınmış olduğunu tespit etti.

FAC'de, Alman Komünist Partisi de (AKP) dahil olmak üzere bütün ilerici güçler, düne kadar, sözkonusu antlaşmaların FAC'nin SSCB, Polonya, ADC ve diğer sosyalist ülkelerle ilişkilerinde bir dönümün gerçekleşmesine imkân verdiğini, sağlam ve sürekli bir işbirliğine yol açtığını defalarca belirtmişlerdir (bugün ise bu görüş her zamankinden daha aktüeldir). Antlaşmalar, Avrupada güvenlik ve işbirliği sorunlarıyla ilgili bir Avrupa genel konferansının bir an önce yapılmasını, kıtamızda silâhlı güçlerin ve silâhların azaltılması görüşmelerini de aktif biçimde etkileyebilir. Antlaşmaların onaylanması sonucunda, Batı Berlin'le ilgili dört yanlı anlaşmanın, FAC ile ADC arasında imzalanan transit anlaşmalarının yürürlüğe girmesi için gerekli önkoşullar yaratılmış, ayrıca iki Alman devleti arasında imzalanan ulaştırma antlaşmasının yürürlüğe girmesine elverişli koşullar ortaya çıkmıştır. Demek ki, Avrupanın gelişmesinde yeni aşamanın başlangıcı olarak karakterize edebileceğimiz olanakların meydana çıkarılması sözkonusudur. Kaldı ki, Avrupada mevcut sınırların, bu arada Polonya'nın Batı Oder-Nayse sınırının ve aynı zamanda FAC ile ADC arasındaki sınırın dokunulmazlığının, barışı garantilemenin çözümleyici koşulu olduğu gerçeği de açıkça kabul edilmektedir.

Antlaşmalarda, Federal Almanyanın tartışmalı sorunların çözümü yolunda kuvvete başvurmaktan vazgeçtiği, sınırların dokunulmazlığını kabul ettiği, ne bugün, ne de gelecekte toprak isteklerinde bulunmayacağı açıkça saptanmıştır. FAC ile sosyalist ülkelerin ilişkilerinde bu ilkesel hüküm büyük bir önem kazanmaktadır, çünkü son yirmi yılın tecrübesi, sınırlar sorununun harp veya barış sorunu olduğunu göstermiştir.

Böylelikle, Moskova'da ve Varşova'da imzalanan antlaşmalarda, uğruna FAC komünistleri olarak bizim de savaştığımız çözümler yer almaktadır. Ve bu çözümler, 1969 yılında Moskova'da yapılan Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısı'nın dokümanlarında, SBKP ve ASBP kongrelerinin ve aynı zamanda AKP'nin Düsseldorf Kongresi'nin dokümanlarında formüle edilmiş olan amaçlara uygundur.

Partimiz şimdi, FAC'nin sosyalist ülkelerle ilişkilerinin iyileştirilmesi mücadelesinin yanısıra, anti-komünizme ve anti-sovyetizme karşı daha etkili bir savaş yürütmeyi, FAC işçi sınıfı ile SSCB, ADC ve diğer ülkeler işçi sınıfları arasında gereken sınıfsal ilişkilerin kurulup geliştirilmesi yolunda yeni çabalar harcamayı ödev edinmektedir.

Antlaşmaların onaylanması, barış ve güvenlik koşulları içinde yaşamak isteyen herkesin yararına bir sonuçtur. Fakat uyanıklığı bundan böyle de elden bırakmamak şarttır. Antlaşmaların bütün içeriği ile hayata geçirilmesi daha ziyade bundan sonra verilecek mücadeleye bağlıdır.

Bugünkü durum, en gerici sağcı kuvvetlere karşı gayet uyanık olmamızı gerektiriyor. Bu kuvvetler, Alman Sosyal-Demokrat Partisi ve Hür Demokratlar Partisi koalisyonu hükûmetini düşürmek ve antlaşmaların onaylanmasını önlemek için, iftira ve ayalandan tutun da, milletvekili satınalmaya kadar, her araca başvurmuşlardır. HDB-HSB liderleri Ştraus ve Bartzel, askeri-sanayi kompleksi temsilcileri, iki yıl boyunca bu antlaşmaları torpillemek için ellerinden geleni yapmışlardır.

Gericiiler yenilgiyi kabul etmek zorunda bırakılmışlardır. Fakat kötücül etkileri henüz tamamen bertaraf edilmiş değildir. Onlar gerçeğe boyun eğmek istemiyorlar. Gerici sağcı kuvvetlerin saldırgan plânları konusunda hiç kimse hayale kapılmamalıdır.

FAC ile SSCB ve Polonya arasında imzalanmış antlaşmalarla ilgili olarak, Bundestag HDB ve HSB gruplarının önerge yerine sundukları ortak karar, esas itibariyle, onların artık olumsuzluğu ispat edilmiş olan eski mevzilerde tutunmak istediklerini gösteren bir belgedir. Maksatları serüvencilik politikasını arka kapıdan sokarak tekrar sahneye çıkarmaktır. FAC'nin *burjuva* gazeteleri bile, HDB ile HSB'nin, bu ortak kararla, Brandt-Şel hükûmetini, kendi serüvenci emelleri yönünde bir politika izlemek zorunda bırakmak istediklerini yazdılar. Ştraus ve Bartzel bu ortak karara âdeta antlaşmalardan daha büyük bir önem verilmesini istemektedirler. Bütün bu manevralar açıkça göstermiştir ki, Bundestag'a bu ortak kararı sunanlar antlaşmaların ruhuna ve muhtevasına zarar vermek ve hayata geçirilmeleri yolunu kesmek amacını gütmektedirler. Bundan ötürü, gelecekte her Federal Alman hükûmetinin tutum ve eylemi, antlaşmaların özüne ve içeriğine ne derece ciddiyetle bağlı kaldığına ve gerici çevrelerin bu öz ve içeriği kendilerine göre yorumlama yeltenişlerine karşı ne derece enerjik biçimde mücadele edeceğine bakılarak değerlendirilecektir.

ASDP ve HDP yöneticileri, antlaşmaların onaylanmasından yana bir tutum takındılar. Böylece de, Brandt-Şel hükûmetinin kurulmasından hemen sonra, partimizin yaptığı sonuçlama doğrulanmış oldu. Biz o zaman, memleketi kimin, HDB ve HSB'nin mi, yoksa ASDP ve HDP koalisyonunun

mu yönettiği sorununa işçi sınıfının ilgisiz kalamayacağını açıkça belirtmiştik. Barış ve güvenlik dâvası bakımından bunun hiç küçünsemediyecek bir önemi vardır. Öte yandan, partimiz, koalisyon hükûmetinin mevcut devlet-tekel sistemini koruma ve güçlendirmeye yönelik bir politika izlediğini de gözden kaçırmamaktadır.

ASDP tarafından yönetilen hükûmetin antlaşmaların onaylanmasını sağlama yönündeki eylemini AKP elbette desteklemiştir. Fakat biz, aynı zamanda, onun onaylama dâvasını kendi tekeline alırcasına hasıraltı etmesini, antlaşmaların Bundestag tarafından kabulünü sağlama yolunda güçlü bir halk hareketi yaratmak üzere nüfuzunu kullanmaya yanaşmamasını da eleştirmişizdir. ASDP sağcı önderlerinin, Hür Demokratlar yöneticilerinin, Bartzel, Ştraus ve Şröder'e karşı toleranslı davranmaları, bunların barış için mücadeleye azimli ve iyi niyetlere sahip olduklarından söz etmeleri de haklı gösterilemez. ASBP yöneticileri, ultra-sağcılarla beraberliği kabule yanaşmak ve önerge olarak sunulan dış politika kararını kabul etmekle, gerçekte, muhalefetin, kendi politika prensiplerini Bundestag'e dahil partilerin ortak politika hattı olarak dayatma çabalarına yardım etmiş olmaktadır. Bu olay, memleketimiz halkı için, özellikle işçi sınıfı için, açık bir uyarı olmuştur. Öyle ki, daima tetikte, askeri – sanayi kompleksinin, HDB ve HSB'nin barış düşmanı entrikalarına karşı aktif eylemlere daima hazır bulunmamız gerekmektedir.

Antlaşmaların Bundestag tarafından onaylanmasını sağlama yönünde iki yıl süren mücadele boyunca ve hele gayet nazik anlar yaşadığımız 1972 Nisanında, ensonunda olumlu bir karara varılmasında ve gerici provokatörlerin yenilgiye uğratılmasında başlıca rolü Bon'daki parlâmento mücadelesinin oynadığı herkesçe ve açıkça görüldü. Onaylama, ancak kuvvetler oranının barış ve sosyalizm yararına değişmesi sayesinde, sosyalist devletler topluluğunun ilkesel barış politikası sayesinde, onun Avrupa'da barışı güçlendirmeyi amaçlayan ve halklar tarafından geniş bir tasviple karşılanan girişim ve teklifleri sayesinde mümkün oldu. Bütün bunlar, Alman emperyalizmini yeni koşullara uymak zorunda bıraktı.

Onaylama sonucu olarak, Federal Almanya içinde, işçi sınıfının ve bütün ilerici güçlerin hedeflerine ulaşabilmeleri için daha iyi koşullar meydana gelmektedir. Bu da, barışı güçlendirmenin ve gerginlikleri azaltmanın, işçi sınıfının sosyal ve demokratik hakları genişletme mücadelesi için elverişli koşullar yarattığı anlamına gelir. Demek ki, askeri-sanayi kompleksinin yenilgiye uğratılmasıyla, «kuvvete başvurma» politikası, sosyalist ülkelere karşı saldırganlık tutumu da başarısızlığa mahkûm edilmiş olmaktadır. Biz FAC komünistleri, bu gerçek karşısında, işçi sınıfına, sosyalizm ile barışın karşılıklı biçimde bağlı olduklarını ve birbirlerini şartladıklarını her zamankinden daha büyük bir güvenle açıklayabiliriz.

Antlaşmaların onaylanmasında, yığınların aktifliğinin büyük önemi

vardı. İşçi sınıfı, FAC halkı kendi iradesini mitinglerle, gösterilerle, ihtar grevleriyle ve imza toplamakla ifade ediyordu. Emekçiler AKP'nin yükseltiği şu şiarı birleştirdiler: «Ştraus'u ve Bartzel'i durduralım! Antlaşmaların gerçekleştirilmesi için savaşınız! Brandt-Şel hükümetinin düşürülmesine engel olalım!»

Doğal olarak, olayların gidişini dikkatle tahlil etmemiz, antlaşmaların onaylanması uğrunda mücadeleimizdeki yeni unsurları gözönünde tutmamız gerekmektedir. Bu bizim ittifaklar kurma yönündeki politikamız için önemli sonuçlar çıkarmamıza imkân verecektir. Fakat şimdi de bazı sonuçlar çıkarabiliriz:

– Herşeyden önce, eylembirliğimizin temelini, sosyal-demokratlarla komünistlerin ortak reel çıkarlarına, bütün işçilerin sınıfsal çıkarlarına dayandığı inancımız yeni bir kanıtla sağlamlaştı. Yapılan yığınsal çıkışlar boyunca, öyle haller oldu ki, ASDP sağcı yöneticilerinin anti-komünist kararlarını, ASDP ve AKP üyelerinin ortak çıkarları olmadığı yolundaki iddialarını olayların kendisi yalanladı.

– Çetin direniş mücadelesi içinde, işçi sınıfı, barış ve toplumsal ilerilik savaşının çözümleyici hareket gücü olduğunu bir daha gösterdi; bu sınıfın rolü hakkında gerek «solcu», gerekse sağcı oportünistlerin yaptıkları değerlendirmeler yalanlanmış oldu. Buna dayanılarak, FAC'de işçi sınıfının bilincinin gelişmesinde bir basamak daha yükseliş kaydedildiği haklı olarak söylenebilir.

Halkın büyük bir kısmı, antlaşmaların onaylanması mücadelesinde parlamento-dışı eylemlere de ihtiyaç olduğunu nispeten çabuk anladı. Ve bu eylemlere girişerek, Bundestag'ın kararı üzerinde gerekli etkiyi yapabildi. Yürütülen mücadele, emekçilerin barışçı politikadan doğan yararlara gösterdikleri ilgiyle doğrudan doğruya bağlıydı.

Demokratik harekette yöneltici ve birleştirici kuvvet olarak eylem gösteren partimiz, antlaşmaların onaylanması mücadelesinin her safhasında aktif bir rol oynadı. Biz örgütlediğimiz çıkışlarda, antlaşmaların her şeyden önce, emekçilerin temel çıkarlarına uygun olduğunu işçi sınıfına ve genç kuşağa anlatmaya çalıştık.

Parti Yönetim Kurulumuzun III. Plenumunda, bundan sonra uğrunda mücadele edeceğimiz en yakın hedeflerimizi de tespit ettik. Bu cümleden ilk hedef ve ilk ödevimiz, antlaşmaların hayata geçirilmesini sağlamak için sistemli olarak çalışmaktır. Düsseldorf Kongremiz, askeri masraflar yükünün aşamalı olarak azaltılması isteğini ileri sürmüştür. Bu aktüel ve gerçekçi isteğin yerine getirilmesi, antlaşmaların onaylanmasının mantıklı sonuçlarından biri olmalıdır.

AKP, güvenlik ve işbirliği sorunlarıyla ilgili bir Avrupa genel konferansının hazırlanmasına yönelik bütün adımları selâmlamakta ve desteklemektedir. Federal hükümetin bu dâvaya gecikmeden katkıda bulunması,

konferansın toplanması yönündeki çok yanlı konsültasyonlara katılması için, AKP elinden gelen çabayı göstermektedir.

Biz, Federal Almanyada, ADC ile bir an önce gerekli antlaşmaların imzalanması ve onaylanması uğrundaaki mücadelenin daha da güçlendirilmesi gerektiği düşüncesindeyiz. İki Alman devleti arasında, uluslararası hukuk kurallarına dayanan normal ilişkiler kurulması, eşit haklı olarak Birleşmiş Milletler Teşkilâtı'na alınmaları ve örgütlerine girmeleri, antlaşmaların onaylanmasından sonra atılması gereken ilk barışçı adımdır.

TÜSTAV

Avrupa genel konferansına doğru

Bugün hemen hemen bütün Avrupa memleketleri, güvenlik ve işbirliği sorunlarının ele alınacağı bir Avrupa genel konferansı yapılmasından yana çıkıyor, bunu gerekli ve aktüel buluyorlar. Böyle bir konferansın hazırlanması artık bir pratik politika sorunu halini alıyor. Basın haberlerine bakılırsa, kıtamızda bu sorunla ilgili olarak devletlerarası hararetili temaslara yapıldığı görülüyor. Finlândiya Dışişleri Bakanlığı, konferans hazırlığı ile ilgili çok yanlı konsültasyonların Helsinki'de yapılması için birçok memleket temsilcileriyle görüşmelerde bulunduğunu açıkladı. Avrupa başkentlerinde, konferansın dikkatine sunulacak somut teklifler hazırlama çalışmaları devam ediyor.

Avrupa sorunlarının barışçı yoldan çözümünü öngören tasarılarından çoğunun, devletler arasındaki ilişkilerde – Varşova Antlaşmasına dahil devletler temsilcilerinin son Prag toplantısı Deklârasyonu'nda formüle edilen – temel güvenlik prensiplerine uygun düşmesi dikkate değer bir noktadır. Bu da doğal sayılır. Sosyalist ülkelerin kolektif olarak teklif ettikleri programın gerçekçi ve yapıcı bir karakteri vardır. Bu ülkeler, proletarya enternasyonalizmine sarsılmaz bağlılıklarını koruyarak ve emperyalist çevrelerin entrikalarına karşı direnerek, bir yandan kapitalist devletlerin kıtamızda güvenlik ve işbirliğine yararlı teklif ve dileklerini de gözönünde bulundurmak için içten bir çaba gösteriyorlar. Bu ilkesel politika, Avrupada gerginliğin azaltılmasına karşılıklı itimat havasının sağlamlaşmasına yardım ediyor. Aynı politika, bir yandan, Avrupalıları yine askeri-politik çatışmaların en kötü günlerine doğru, «soğuk harb»e doğru sürüklemek isteyenlerin durumunu da zayıflatıyor. Bugün NATO çerçevesi içinde bile, eski «Atlantik» görüşlerinin yeniden gözden geçirilmesi sürecinin gelişmekte olması rasgele değildir. Kuzey Atlantik Bloku'nun Mayıs sonunda Bon'da yapılan toplantı dönemi bildirisinde, bakanların «Avrupada güvenlik ve işbirliği sorunlarıyla ilgili bir konferansın hazırlanması için çok yanlı konsültasyonlarda bulunmak üzere anlaştıkları» belirtilmektedir.

Bir fikrin büyüklüğü, milyonlarca insanı süratle ve sürekli olarak etkileyip kazanmasında kendini gösterir ve o fikir böylelikle yenilmez bir güç haline gelir. Avrupayı bir çatışmalar bölgesi olmaktan çıkarıp, sürekli bir barış bölgesi haline getirme fikri de kıtanın her bucağında kamuoyunu geniş ölçüde etkiledi ve harekete getirdi. Bu geniş hareket içinde, bugün nice kapitalist memleketler politik öndenleri, parlâmenterler, sendika, gençlik ve kadın örgütleri temsilcileri, kültür, sanat ve din adamları eylem göstermektedirler. Bu kapitalist memleketlerin komünist partileri, Avrupa güvenliği uğrunda yığınsal mücadelenin örgütçüleri olarak hareket ediyor burjuva hükümetleri üzerinde sürekli bir baskı yapıyor, onları bir an

önce tepe toplantısına yöneltmeye çalışıyorlar. Kıta halkları, birlikte çabalarıyla bir barışçı Avrupa yaratılmasına yol açma arzusu ve azmiyle dolup taşıyorlar.

Haziran ayında Brüssel'de, eski dünyanın bütün ülkelerinin binden fazla temsilcisinin katılımıyla yapılan Toplumsal Güçler Genel Kurulu toplantısının sonuçları ve Ağustosta Helsinki'de Avrupa güvenliği sorunlarıyla ilgili bir Uluslararası Gençlik Konferansı yapılmasının kararlaştırılmış olması halkların sözkonusu arzu ve azmini yansıtan dikkate değer olaylardır.

Bir güvenlik ve işbirliği sistemi yaratılmasına yol açmak kolay iş değildir. Gerginliğin azaltılmasını istemiyen saldırgan kuvvetler, Avrupa genel konferansının toplanmasını geciktirmeye ve sonra da bu fikri temelli gömmeye çalışıyorlar. Netekim, böyle bir konferansın yapılması olanağı, ilkönce Batı Berlin'le ilgili dört yanlı anlaşmanın yürürlüğe girmesi koşulluna bağlanmak isteniyordu. Bu anlaşma da ancak FAC'nin SSCB ve Polonya ile imzalamış bulunduğu ve Batı Almanya intikamcı ve militaristlerinin hücumlarına boy hedefi haline getirdikleri antlaşmaların onaylanmasından sonra yürürlüğe girebilirdi. Konferansın toplanması, üstelik bir de SSCB ile ABD arasında stratejik silâhlanmanın sınırlandırılmasıyla ilgili görüşmelerde alınacak sonuçlara bağlanıyordu.

Sovyetler Birliğinin, bütün sosyalist ülkeler topluluğunun aktif barışsever politikası, bu «soğuk harp» taraftarlarının hesaplarını bozdu. FAC ile SSCB ve Polonya arasında imzalanan antlaşmalar onaylanmıştır, Batı Berlin'le ilgili dört yanlı anlaşma da yürürlüğe girecektir. Başkan Nikson'un Mayıs ayındaki Moskova ziyareti sırasında roketsavar savunma sistemlerinin sınırlandırılmasını öngören bir antlaşma imzalanmış, ayrıca da stratejik saldırı silâhlarının sınırlandırılmasına ilişkin bazı tedbirlerle ilgili bir geçici anlaşma yapılmıştır. Yayınlanan Sovyet-Amerikan ortak bildirisinde, Avrupa genel konferansının, «ilgili ülkelerin mutabık kalacakları bir vade içinde ve haksız bir engel çıkarılmaksızın toplanması gerektiği»ne işaret edilmektedir. Böylelikle, Avrupanın barışçı geleceği uğrunda mücadele için sağlam bir ortam yaratılmış olmaktadır.

A. B.

Moskova görüşmelerinin önemi

1972 Mayıs'ında Moskova'da yapılan yüksek düzeydeki Sovyet-Amerikan görüşmeleri ve sonuçları, son yılların uluslararası ilişkiler tarihinin olağanüstü önem taşıyan olayları arasındadır. Moskova görüşmeleri, genel ve somut karakterli sorunlarla ilgili önemli belgeler imzalanması ihtiyacından doğmuştu ve böyle belgeler imzalanmasıyla da sona erdi. Her iki devletin yöneticileri, «SSCB ile ABD'nin ideolojilerinde ve sosyal sistemlerindeki ayrımların, aralarında egemenlik, eşitlik, içişlere karışmama ve karşılıklı çıkar prensiplerine dayanan normal ilişkilerin geliştirilmesine engel olmadığı» nı ilân ettiler.

R. Nikson'un ziyareti sırasında ele alınan problemler listesi ve imzalanana antlaşma ve antlaşmalar kendiliğinden birçok şey söylemektedir. Bunları şöyle sıralıyabiliriz: Roketsavar savunma sistemlerinin sınırlandırılması antlaşması ve stratejik saldırı silâhlarının sınırlandırılmasına ilişkin bazı tedbirlerle ilgili geçici antlaşma; taraflar arasında en yakın gelecekte bir ticaret antlaşması imzalanmak üzere gerekli hazırlığın yapılması hususunda sözleşme ve ticaret sorunlarıyla ilgili bir Sovyet-Amerikan karma komisyonu kurulması kararı; açık denizde ve açık deniz göklerinde çatışmaların önlenmesi tedbirlerine ilişkin antlaşma; taraflar arasında bilimsel-teknik işbirliğini genişletme ve bu alanda çalışacak bir karma komisyon kurulması antlaşması; uzay araştırmalarında ve uzayın barışçı maksatlarla kullanılmasında işbirliği ve bu arada uzayda ortak denemeler yapılması antlaşması; sağlığı koruma alanında ve her şeyden önce konserlerin, kalb ve damar hastalıklarının tedavisi gibi bütün insanlığı ilgilendiren problemlerin çözümünde işbirliği antlaşması; çevrenin korunması ve iyileştirilmesi alanında işbirliği antlaşması; ve nihayet, bilim, teknik, öğrenim ve kültür alanında ABD ile SSCB arasında karşılıklı anlayışı ve genel ilişkileri iyileştirmeyi amaçlayan temas ve mübadeleler antlaşması...

Sovyet-Amerika ikili ilişkilerine değgin bütün bu dokümanların anlam ve önemi, geniş yorumlar gerektirmeyecek kadar açıktır. Moskova buluşmasında, bundan başka, Avrupa, Yakın-Doğu, Çin-Hindi durumu, silâhsızlanma sorunları ve Birleşmiş Millet Teşkilâtı'nın rolünü güçlendirme sorunu gibi son derece önemli uluslararası problemler de görüşülmüştür.

Moskova'da 29 Mayıs günü, SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnef ve ABD Cumhurbaşkanı R. Nikson tarafından imzalanan «Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri arasında karşılıklı ilişkilerin temeleri» adlı dokümanın ilkesel bir önemi vardır. Bu doküman, tarafların, karşılıklı ilişkilerini kurmada sürekli olarak hangi tabana, hangi

uluslararası hukuki temele dayanmayı düşündüklerini tam bir açıklık ve kesinlikle belirlemektedir. Dünya kamuoyu, bu deklârasyonda açıkça ifade edilen düşünceyi, yani tarafların, «üçüncü bir memleketin çıkarlarına hiçbir suretle zarar vermeksizin» daha iyi bir karşılıklı anlayış ve işbirliğine ulaşmaya çalışacakları kaydını büyük bir ilgi ve takdirle karşılamaktadır.

Gerici kuvvetler tarafından yaratılan ve bir hayli uzun süren «soğuk harp» döneminden sonra uluslararası ilişkilerde bunca karşılıklı kuşku ve güvensizliğin üstüste yığıldığı zamanımızda, aynı dokümanda yer alan şu hüküm de özellikle dikkate değer: «SSCB ve ABD, dünya işlerinde kendileri her hangi bir özel hak veya üstünlük iddiasında olmadıkları gibi, hiç kimseye de böyle bir hak veya üstünlük tanımazlar. Onlar bütün devletlerin egemen eşitliğini kabul ederler.»

Dünya basınında çıkan yorumlarda, Moskova buluşmasında birçok hususta mutabakata varılmasını belirliyen gerekçeler sorunu büyük bir yer tutmaktadır. Sovyetler Birliğiyle ilgili olarak, herşeyden önce onun izlediği politikanın ardıcılığı ve sürekliliği belirtilmektedir.

BSKP MK'nin XXIV. Kongredeki hesap raporunda, L. İ. Brejnev şunları söylüyordu: «Bizim, kapitalist memleketlerle ve bu arada ABD ile ilgili ilkesel politik hattımız, barış içinde yanyana yaşama prensiplerini ardıcıl ve tam olarak gerçekleştirmekten, her iki tarafa yararlı ilişkileri geliştirmekten, buna hazır olan devletlerle de, karşılıklı ilişkilerimize azami istikrar karakteri kazandırarak, barışı güçlendirme alanında işbirliği yapmaktan ibarettir.» SBKP, Birleşik Amerika ile ilişkileri iyileştirme ve geliştirmeyi, ilân etmiş olduğu ünlü barış programının hiçbir zaman dışında tutmamıştır. Ve Sovyet komünistlerinin gazetesi «Pravda», bir başyazısında haklı olarak şunları söylemektedir: «Moskova görüşmeleri ve bu görüşmelerde varılan anlaşmalar, SBKP XXIV. Kongresi tarafından kabul edilen, partimiz tarafından, onun Merkez Komitesi ve MK Politbürosu tarafından ısrarla ve devamlı olarak hayata geçirilmekte olan barış programını pratikman gerçekleştirmenin önemli yeni adımlarıdır.»

Yüksek düzeydeki Sovyet-Amerikan görüşmelerini doğru biçimde değerlendirmek, varılan sonuçları gerekli perspektifin aydınlığında görebilmek için, bu buluşmayı soyut olarak, kamuoyunu bir an için şaşırtmayı amaçlayan bir diplomatik epizot olarak değil, son yıllarda sosyalizmin giriştiği barış taarruzunun organik bir parçası olarak ele almamız gerekir. Bu buluşma olanağı, dergimizin sayfalarında daha önce de belirtildiği üzere, milletlerarası alanda barış ve ilerilik yararına değişen yeni kuvvetler oranından doğmuştur. Ve kuvvetler oranının barış ve ilerilik yararına değişmesi, Avrupada durumun bir hayli istikrara kavuşturulmasına bir gerçeklik kazandırmış, Sovyetler Birliği ve Polonya ile FAC arasında bilinen tarihsel antlaşmaların imzalanmasını, Batı Berlin'le ilgili dört yanlı

anlaşmanın yürürlüğe girmesini, ADC ile FAC arasında bazı önemli anlaşmalar imzalanmasını vb. mümkün kılmıştır.

Dünya güçlerinin yeni oranı, Sovyet-Amerikan ilişkilerinde de serin esintilerin hissedilmesine yol açtı ve imzalanan anlaşmaların etkinliğine de kendine özgü bir güvence olarak objektif bir katkıda bulundu. Bununla beraber, şunu da önemle kaydetmeliyiz ki, Sovyetler Birliği yüksek düzeyde görüşmeyi kabul etmekle, ilkesel dış politika hattını zerre kadar değiştirmede, Sovyetler Birliği halkının, diğer sosyalist ülkeler halklarının, bütün barışsever devletlerin, bütün kurtuluş savaşçılarının sürekli çıkarlarının gerektirdiği ardıcıl mevzilerinde sebat göstermeye devam etti. Bu hususu belirten ÇKP MK organı «Rude Pravo» gazetesi şunları yazdı: «Moskova görüşmelerinde, Sovyetler Birliği, kendi mevzilerini çıkış noktası yaptığı gibi, sosyalizm ve ilerilik güçlerinin mevzilerini de çıkış noktası yapıyordu; zira Sovyetler Birliğinin Leninci dış politikasında, onun kendi çıkarlarıyla uluslararası komünist hareketinin, bütün barışsever insanlığın çıkarları organik biçimde bağdaşmaktadır.»

Dünya basını, Amerika Cumhurbaşkanı Moskova'da görüşme masasına oturtan gerekçelerin tahliline de büyük bir yer vermektedir. Bu gerekçeler arasında günün politik hesaplarının gerektirdiği konjonktürel ve kalımsız düşünceler de elbette ki vardır. Fakat R. Nikson'un Moskova ziyareti, aynı zamanda çağımızın yukarıda sözünü ettiğimiz yeni politik karakter çizgilerinin bir ifadesidir. Eğer Amerikan politik sözlüğünün bilinen deyişle söylesek, bu ziyaret, Amerikan dış politikasının dünden kalma bazı dogmalarını «azaplı» bir «yeniden değerlendirme»nin sonucudur. Gerçekten de, Beyaz Saray önderinin Kremlin'de «Moskova'ya ancak barışçı tutumla girilebilir» biçiminde bir beyanda bulunabilmesi için, dünyada birçok değişimler olması, sosyalist sistemin ve Sovyetler Birliğinin milletlerarası itibar ve gücünün eşsiz bir yükseliş kaydetmesi gerekmişti.

Amerikan politikacıları için, Moskova'da yüksek düzeyde görüşmeye götürülen yol, daha ifadeli bir deyişle, komünizmi «yoğun bir karşılıklı geriletme», «durdurma», «tehdit» ve hattâ «püskürtme» gibi, zamanın sınamalarına dayanamamış geçici doktrin ve görüşlerin kalıntılarıyla alaca gölgelidir. Tabii ki, biz artık Amerikan politik Olimp'inde, körükörüne anti-komünizmin doğurduğu bütün bu tehlikeli siyasal hulyaların bundan böyle unutulmaya terkedildiğini iddia etmek istemiyoruz. Zira, aynen Amerikan basınının deyimini kullanarak söylemek gerekirse, o dorukta yalnız «güvercinler» değil, aynı zamanda «atmacalar» ve türü-tüyü belirsiz daha nice «kuşlar» yuvalanmaktadır.

Fakat bugün, şimdiki Sovyet-Amerikan anlaşmalarına, uygulanmaları bütün dünya halklarının yararına sonuçlar verecek olan bu belgelerin imzalanmasına götürülen yolun, Sovyetler Birliği tarafından, sosyalist ülke-

ler tarafından daima savunulan prensiplerin, yani toplumsal düzenlerinin başkallığına bakılmaksızın bütün devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları prensiplerinin üstün gelmesiyle çizilmiş olduğunu önemle belirtmemiz gerekir. Yakın denilebilecek bir geçmişti, bu prensiplerin, emperyalist devletler kampında ne gibi hücumlara hedef tutulduğu herkesçe bilinmektedir. Emperyalist kampta, bu prensipler formülüne, içinde her hangi bir tuzak olduğu sanılarak, asla yanaşmamayı usul edinmişlerdir, bunlar unutulmadığı içindir ki, biz komünistler, bugün, SSCB ile ABD arasında karşılıklı ilişkilerin temellerini saptayan dokümanda, birisi çağdaş emperyalizmin baş devleti olan bu iki büyük devletin, bundan böyle «bu atom yüzyılında aralarındaki ilişkileri sürdürmek için barış içinde yanyana yaşamaktan başka bir temel olmadığı ortak kanısını kılavuz edinecekleri» hükmünü memnuniyetle okumaktayız. Şu var ki, her şey, büyük ölçüde, bu prensipin Amerikan politik pratiğinde nasıl gerçekleştirileceğine bağlıdır.

Amerikalıların ruh halinde meydana gelen değişimleri değerlendirmeye çalıştığımız bu sözlerimizi bazı kanıtlarla desteklemek de yerinde olur. «Nü York Tayms» gazetesi, ABD Cumhurbaşkanı'nın Moskova'ya hareketi arifesinde şunları yazdı: «Nikson'un Sovyetler Birliğine ilk gidişinde bir hayal oyunu olarak görülen işbirliği, şimdi Amerikan kamuoyuna önemli ve doğal sayılması gereken bir iş olarak görünüyor. Bundan 15 yıl önce sadece anti-komünist tutumlarından ötürü seçilmeye layık görülen politikacıların, bundan böyle Sovyetler Birliğiyle anlaşmalara varılması için çalışmayı ödev edinmeleri gerekiyor.» Değişmenin bundan daha açık bir ifadesi olamaz sanırız. Bu değişme, birçok etkenin dolaysız sonucudur. Bu etkenler arasında, sosyalizmin dev askeri-politik potansiyelinin daha gerçekçi olarak değerlendirilmesi ve «anti-komünizm»in verimsizliği kanısının günden güne güçlenmesi de; halen birinci plândaki «viyetnamlaş-tırma» doktrininin yenilgiden yenilgiye uğradığı Viyetnamda bir zafer olanağı inancının yitirilmiş olması da; Amerikan iş çevrelerinin, sosyalist dünyanın bunalımlardan azat ekonomisiyle etraflı ve her iki taraf için elverişli ilişkilerin geliştirilmesi gibi çok vaatkâr bir biznes olanağının dışında kalmaktan duydukları korku da; hattâ ayık düşünebilen nice politikacıları sosyalist dünya ile normal işbirliğinin yararlı olduğunu açık-tan anlamış bulunan kapitalist kampının kendi içinde tecrit durumuna düşmekten sakınmaları da vardır.

Sovyet-Amerikan görüşmelerinin zor olduğu ve görüşlerin kesinlikle farklı olduğu birçok alanın varlığını doğruladığı hiç de sır değildir. Fakat bunun beklenmedik bir şey olduğu söylenemez, çünkü iki toplumsal sistemi objektif olarak birbirinden ayıran sorunlar vardır. SBKP bu buluş-mada da, dış politikada, emperyalizmin saldırgan gizli plânlarına meta-netle karşıkoyma ve anti-emperyalist güçleri desteklemeyi, olgunlaşmış uluslararası sorunlara yapıcı tarzda bir yaklaşım, anlaşmazlık sorun-larına barışçı çözüm yolları aramakla bağdaştırmayı, bir yandan da ideo-

lojik mücadelede uzlaşmazlığı, karşıt sosyal-ekonomik toplumsal sisteme sahip devletlerle her iki taraf için yararlı ilişkiler kurup geliştirmekle başdaştırmayı mükemmel surette başardığını göstermiştir. Şüphe yok ki, sosyalist barış politikasını gerçekleştirmenin bundan ötesi de, gerginliğin azaltılmasına karşı olanlarla, saldırgan emperyalist kuvvetlerle çetin bir mücadele gerektirecektir.

Moskova görüşmelerinin oldukça karmaşık bir milletlerarası durum içinde yapıldığını da bir an bile hatırdan çıkarmamalıyız. Karamsarlar, görüşmelerin genellikle yapılabileceğine inanmıyorlardı. Uluslararası gerginliği sürdürmeye çalışanlar bu buluşmanın olmaması ihtimalini sevinçle karşılıyorlardı. Gerçekten de, böyle bir şey, saldırı ve harp kuvvetlerinin başarısı demek olur ve uluslararası alanda gelişme halindeki olumlu süreçleri uzun süre aksatabilirdi.

Moskovada yapılan anlaşmaların bütün dünya halkları için reel bir yararı olduğunu kabul etmemek gerçeklere aykırı gitmek olur. İki büyük devletin, askeri cepheleşmeleri ve bir atom harbi ihtimalini bertaraf etmek için ellerinden geleni yapmayı kararlaştırmış olmaları, henüz bir karar olarak bile, uluslararası duruma yeni ve sağlam bir unsur getirmektedir. Bu nihayet kuru lâftan ibaret bir deklârasyon da değildir. Karar askeri çatışmaya sürüklenme tehlikesini azaltacak birçok tedbirlerle de desteklenecektir. Netekim, stratejik silâhların sınırlandırılması sorunlarında varılan son derece önemli anlaşmalar bu tedbirler arasındadır.

Vaktiyle, bazı çevreler ve bu arada «hızlı devrimci geçinen bazı kim-seler, silâhsızlanmayla ilgili problemlerin tedrici ve aşamalı çözümü metodunu küçümseyip karalamaya çalışıyorlardı. Bu metod, onların gö-zünde «yığınları aldatma»dan başka bir şey değildi. Şimdi bütün bu peşin yargı sahipleri, insanlığın tepesine çöken büyük tehlikeyi azaltmak için her olanağı kullanan Sovyetler Birliğinin, öteki sosyalist ülkelerin haklı olduklarını görmektedirler. Son yıllarda silâhsızlanma dâvasının şu veya bu problemleriyle ilgili olarak imzalanan antlaşma ve anlaşmalar, Mos-kova'da bu defaki yüksek düzeyli görüşmelerde tarafların nükleer-roket silâhlarını sınırlama sorununda vardıkları anlaşmalara çıkabilmeleri için basamak hizmeti görmüşlerdir. Ve bu yeni anlaşmalar, bir nükleer harp tehlikesinin azaltılmasına yardım eden en önemli tedbirdir.

Gerçi bugün, hem Moskova buluşmasının sonuçlarından, hem de genel-likle Viyetnamda emperyalistlerin açtıkları harbin devam ettiği bir sırada ABD ile görüşme masasına oturulmasından memnun olmıyan kişiler de vardır. Böyle bir hoşnutsuzluğu son yıllarda âdet haline getirdikleri görü-len bu kişiler, işi itfıralarla Sovyetler Birliğine çullanmaya kadar vardırı-yor, onu Çin-Hindi halklarının çıkarlarını «unutmak»la suçlamaya kalkışı-yorlar. Oysa, savaşmakta olan Viyetnam halkına hiç tereddütsüz en bü-yük yardımı Sovyetler Birliğinin yaptığı, Viyetnam kurtuluş kuvvetlerinin

savaş alanında düşmanı yıldıran en etkin silâhlarını onun verdiği kim-
senin inkâr edemeyeceği bir gerçektir.

Moskova Bildirisi'nde de görüldüğü gibi, Sovyetler Birliği bu Sovyet-
Amerikan görüşmelerinde de, ilkesel tutumundan bir milimetre bile gerile-
miş değildir. Bildiride şöyle denilmektedir: «Sovyetler Birliği, hürriyet,
bağımsızlık ve sosyal ilerilik uğrunda Viyetnam, Laos ve Kamboçya halk-
larının yürütmekte oldukları haklı savaşla dayanışmasını bir daha belirt-
miştir. Viyetnam probleminin çözümü yolunda VDC ve Güney Viyetnam
Cumhuriyeti tarafından yapılan, reel ve yapıcı bir temel teşkil eden tek-
lifleri kesinlikle destekliyen Sovyetler Birliği VDC'nin bombalanmasına son
verilmesinden yana, Çin-Hindi halklarına – dışarıdan hiçbir müdahale
olmaksızın – kendi kaderlerini belirleme olanağı verilmek üzere, ABD
askeri birliklerinin ve müttefiklerine ait kıtaların Güney Viyetnamdan
tamamen ve kayıtsız-şartsız çekilmelerinden yana olduğunu tekrar açık-
lamıştır.» Görüşmelerde, bundan başka, Arap halklarının haklı dâvasını
Sovyetler Birliğinin desteklemeye devam edeceği, Yakın-Doğu prob-
leminin barışçı yoldan çözümü prensiplerine ilişkin MK Güvenlik Konseyi
242 numaralı kararının gerçekleştirilmesine yardım etmeye hazır olduğu
da doğrulanmıştır.

Kardeş sosyalist ülkeler halkları, komünist ve işçi partileri, dünya ilerici
kamuoyu, Sovyet-Amerikan görüşmelerinin sonuçlarını büyük bir takdirle
değerlendiriyorlar. Onlara göre, bu görüşmeler, SBKP XXIV. Kongresi tara-
fından kabul edilen, günün yürürlükteki ödevlerinin çözümü işini, barış,
hürriyet ve halkların güvenliği, toplumsal ilerleme ve sosyalizm uğrunda
mücadelenin uzun vadeli perspektifleri ve hedefleriyle organik biçimde
bağdaştıran ve bundan ötürü de yeryüzünün bütün barışsever halklarının
çıkarlarına uygun olan barış programının uygulanması yolunda yeni bir
adımdır.

Yan Prajski

İktidarı elde etme mücadelesi biçimleri

Dergimizde bu konuda daha önce yayımlanan yazılarda, Marksist-Leninist teorinin sosyalist devrime ilişkin komple problemleri ele alınmış, çağdaş koşullar içinde dünya devrim sürecinin ve bu sürecin itici güçlerinin özellikleri tahlil edilmişti. Bu tahlilin geliştirilmesi, yasallıkla, devrimin esas sorununun, yani politik egemenlik ve bunun ele geçirilmesi biçimleri sorununun açıklanması sonucuna götürür. V. İ. Lenin şunları yazmıştı: «Devlet egemenliğinin bir *sınıfın* elinden diğerine geçmesi, *devrimin* – gerek bu kavramın kesin bilimsel anlamı, gerekse pratik-politik anlamıyla ilk, bellibaşlı, esas belirtisidir.» ⁽¹⁾

İktidarın işçi sınıfı tarafından ele geçirilmesi, sosyalist devrimin kanunu, onun zafere ulaşmasının mutlak şartıdır. Engels'in «yeni topluma giriş kapısı» dediği proletarya politik egemenliğinin kurulması, devrimin yapıcı ödevlerini yerine getirmek için, sosyalizmi ve komünizmi kurmak için objektif olarak zorunludur. Demek ki, iktidar için mücadele, bütün devrimci güçlerin, uluslararası komünist hareketinin bütün birliklerinin sınıfsal strateji ve taktiğinin içeriğini belirliyen etkidir. Ama bunun böyle olması, hiç de bu mücadelenin her zaman ve her yerde aynı biçimlerde yürütüldüğü anlamına gelmez. K. Marks daha 1872 yılında şöyle diyordu: «İşçi zamanla politik iktidarı eline almalıdır ... Ama biz hiçbir zaman bu hedefe her yerde aynı araçlarla yürünmesi gerek diye bir şey söylemiş değiliz.» ⁽²⁾ V. İ. Lenin, Marksist devrim teorisinin bu önemli noktasını geliştirip derinleştirerek şunları belirtmişti: «Marks, darbenin biçimleri, metotları ve yolları bakımından kendi ellerini – ve aynı zamanda sosyalist devrimin gelecekteki eylemcilerinin ellerini – bağlamıyor, darbe sırasında ne kadar çok yeni problemler ortaya çıkacağını, darbenin seyri boyunca bütün durumun nasıl değişeceğini ve darbenin seyrinde bu değişimin ne kadar sık ve *güçlü* olacağını gayet iyi *biliyordu*.» ⁽³⁾ Velhâsıl, devrimci eylemler yoluna koyulmuş yığınların girişmelerini ve yaratıcılıklarını kösteklemekten başka bir şeye yaramayan politik klişeler ve dogmatik yönergeler Marksizme tamamen yabancıdır.

Zamanımızın – dünya çapında kapitalizmden sosyalizme geçiş çağının – tarihsel pratiği, devrimci mücadelenin – kendi genel yasallıklarının da belirlediği – biçimlerinin çeşitliliğine ilişkin Marksist-Leninist görüşün önemini tamamiyle doğrulamıştır. İktidarın işçi sınıfı tarafından ele geçirilmesine götüren yolları isabetle seçme, bununla ilgili olarak somut ko-

⁽¹⁾ V. İ. Lenin. Bütün eserleri, c. 31, s. 133.

⁽²⁾ K. Marks ve F. Engels. Eserler, c. 18, s. 154.

⁽³⁾ V. İ. Lenin. Bütün eserleri, c. 36, s. 304.

şulların özelliklerini, durumun özgürlüğünü, kuvvetler oranını gözönünde bulundurma gereği sorununun işlenmesi, komünist partilerinin ve bütün uluslararası komünist hareketinin teorik ve pratik eyleminde önemli bir yer almıştır. V. İ. Lenin'in deyimiyle, Marksizm-Leninizm bu alanda da "... deyim uygunsa eğer, yığınsal pratikten öğrenmektedir." (1) Devrim mücadelesi tecrübesiyle giderek zenginleşen Marksist-Leninist teori, proletaryaya, iktidarı almanın en etkin araç ve yollarını benimsetecek sağlam bir kılavuz vermektedir.

1. Sosyalist devrim, daima birçok cephede – politik, ekonomik, ideolojik – birden çarpışma işidir. Bunun gelişme biçimleri, hem iç etkenlere, hem de dış etkenlere ve bunların somut uygunluğuna bağlıdır. İç etkenler cümlesine, memleketin ekonomik ve kültürel gelişme düzeyi, proletaryanın örgütlülük derecesi, sınıf güçlerinin oranı, yerli demokratik kurumların durumu, ulusal gelenekler vb. girer. Dış etkenler de, diğer ülkelerin devrimci güçleriyle bağlantı ve işbirliğinin sağlanlığı, milletlerarası genel durum, komşu devletlerle ilişkiler vb. hususlarını kapsar. Her uygulamada, iktidar mücadelesinde seçilen taktiğin özelliklerini belirliyen eşsiz bir durum yaratılabilir.

Devrimci eylemlerin uygulanmasında mümkün olan biçimler her ne kadar çeşitli olsalar da, bunlar en genel plânda iki esas uygulama biçimine indirgenebilir: Birincisi, barışçı yol, yani silâhlı gücü başvurmadan devrimi başarma yoludur. İkincisi, barışçı olmıyan, yani silâhlı güce başvurulmasını gerektiren yoldur. İkisi arasındaki bağıntı sorunu, sosyalist devrim teori ve pratiğinin en önemli sorunlarından biridir. Bu sorun artık yüz yıldan fazla bir zamandan beri uluslararası işçi hareketinin dikkat merkezinde yer almaktadır. Ve bütün bu süre boyunca, proletaryanın devrimci öncüsü, barışçı olan ve olmıyan devrim yolunu dogmatik biçimde birbirine karşı koyan sağ ve «sol» oportünistlerin görüşlerine mukavemet gösteregelmiştir.

Marksizm-Leninizm, iktidara ulaşma hareketinde, revizyonistlerin devrim için biricik «olgunlaşma» olanağını gördükleri barışçı biçimlerin mutlak hale getirilmesini kesinlikle reddeder. Fakat barışçı olmıyan mücadele yolunu solcuların yaptıkları gibi putlaştırmak, «iktidarı yalnız silâhın yarattığı» iddialarına saplanmak da kabul edilir şey değildir. Sağ ve «sol» oportünistler görünüşte birbirlerinin karşısında yer alsalar da, gerçekte, donmuş kalıplara genellikle bağlılıkta ve canlı devrimci pratiğe önem vermemekte birleşmiş durumdadırlar.

İktidar mücadelesinin barışçı olan ve olmıyan yolları arasındaki bağıntı sorununun açıklanması için, doğrudan doğruya devrimin biçimlerinin sözkonusu olduğu gözönünde bulundurulmalıdır. Devrim, hangi biçimde yapılırsa yapılsın, daima daha önceki egemen sınıf iktidarının alaşağı edil-

(1) V. İ. Lenin. Bütün eserleri, c. 14, s. 2.

mesidir ve bu anlamda zor kullanımdır. Proletarya ve onun sınıfsal müttefikleri, burjuva devlet makinesini değiştirmek için, ya «silâhın eleştirisi»ni, ya da «eleştirinin silâhı»nı uygulamak, yani her iki ahvalde de askeri, politik veya mânevi zorlamaya başvurmak durumundadırlar. V. İ. Lenin'in dediği gibi: «İşçilerin ve köylülerin dolaysız düşmanlarına karşı yönelik devrimci zor kullanım olmadan, bu sökürcülerin direnişini kırmak mümkün değildir.» ⁽¹⁾

Anti-komünist propaganda, sosyalist devrimin insancıl amaçlarının sözü etmeden ve devrimci zorlayışın karakterini tahrif ederek, Marksist-Leninistleri mutlaka silâhlı savaşa başvurmak istemekle suçluyor. Oysa gerçek bunun tam tersidir. İşçi sınıfı, komünist partileri, toplumda sosyalist dönüşümleri daima kan dökümüne meydan vermeden gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. «Barışçı ajitasyonun hedefe daha çabuk ve daha emen olarak ulaştırabileceği yerde isyana kalkmak çılgınlık olur.» ⁽²⁾ K. Marks'ın bu sözleri, devrimci mücadele biçimlerinin seçiminde gözetilen prensibi dile getirmektedir. Ne var ki, sınıf çarpışmaları, centilmenlerin, silâhı peşinen ve karşılıklı muvafakatle seçtikleri düellosuna benzer. Sömürücü sınıfların proletaryaya çeşitli baskılarla çullandıkları, onu politik eylemini aktif biçimde geliştirme olanağından yoksun ettikleri yerde, devrimciler için silâhlı eylemlere başvurmaktan başka çıkar yol yoktur.

Tekelci kapitalizme kadarki toplumda, bu düzenin yükselip emperyalizme geçmesi önkoşulları biçimlenirken ve burjuvazinin emekçilere karşı saldırısı şiddetlenirken, K. Marks ve F. Engels silâhlı ayaklanmayı iktidarı ele geçirmenin en muhtemel tarzı sayıyorlardı. O zamanlar proletaryanın iktidar mücadelesi pratiği Paris Komünü tecrübesiyle sınırlıydı. Fakat Marksizmin kurucuları silâhlı savaş yoluna o zaman da mutlak gözüyle bakmıyorlardı. K. Marks, Amsterdam'da yapılan bir mitingte şöyle diyordu: «Biz çeşitli memleketlerin kurumlarını, âdetlerini ve geleneklerini gözönünde tutmamız gerektiğini biliyoruz; ve biz, işçilerin amaçlarına barışçı yollarla ulaşabilecekleri, Amerika gibi, İngiltere gibi (eğer sizin kurumlarınızı daha iyi tanısaydım, bunlara belki Hollânda'yı da katardım), memleketler bulunduğunu da inkâr etmiyoruz.» ⁽¹⁾ Ve 1890 yıllarında, artık K. Marks'ın ölümünden sonra, F. Engels, işçi sınıfını, iktidar mücadelesinin barışçı yolu gibi, barışçı olmyan yolunu da tutmaya hazır olmaya çağırıyordu.

Asrımızın başında emperyalizmin gerici ve militarist eğilimlerinin güçlenmesi, V. İ. Lenin'i, dünya sosyalist devriminin birinci aşamasında zorlayışlı silâhlı mücadelenin kaçınılmaz olduğu sonucuna vardırdı. O zaman

⁽¹⁾ V. İ. Lenin. Bütün eserleri, c. 40, s. 117.

⁽²⁾ K. Marks ve F. Engels. Eserler, c. 17, s. 635.

tarihsel bakımdan temellendirilen bu sonuçlama, yasal olarak, dünyada somut durumun, emperyalizmin ekonomi ve politikasının tahlilinden doğuyordu. Fakat devrimin barışçı yoldan gelişmesi perspektifi sınırlandırdı. Zaman da, V. İ. Lenin, proletaryanın silâha başvurmadan iktidara ulaşması için her olanaktan yararlanılması gerektiği düşüncesindedi. Lenin şöyle diyordu: «İşçi sınıfı, iktidarı elbette barışçı yolla elde etmeyi yeğ tutar.» ⁽²⁾ Ve Lenin proletarya partilerine, bilâistisna bütün mücadele biçimlerini kavramalarını, bunları bağdaştırmaya ve süratle birinden diğerine geçmeye hazır olmalarını öğütlüyordu.

II. Marksist-Leninist öğretinin etken ve reel insancılığı, kurucularını, devrimci dönüşümleri gerçekleştirme mücadelesinde daima halk için en sancısız yolu aramaya, hattâ yukarıda işaret ettiğimiz gibi, barışçı yol olanaklarının en sınırlı olduğu zaman bile, bu araştırmayı elden bırakmamaya sevketmiştir. V. İ. Lenin iktidarı barışçı yoldan elde etmeye elverişli bir perspektifi gayet değerli buluyor ve böyle bir olanağı en büyük özenle araştırıyordu. Rusya'da otokrasinin 1917 Şubatında alaşağı edilmesinden sonra, Lenin, bütün iktidarın Sovyetlerin eline geçmesi yoluyla burjuva-demokratik devriminin silâh gücüne başvurulmadan sosyalist devrime yükselmesi olanağına işaret etti. O günkü durumda böyle bir geçiş olanağı reeldi, çünkü geniş demokratik haklar elde edilmişti, doğrudan doğruya yığınlara yönelik bir zor kullanım yoktu ve Rus burjuvazisi zayıf düşmüştü. Ne var ki, silâh kullanan karşı-devrimin saldırısı, gerçekte karşı-devrimi tamamiyle destekliyen oportünistlerin (menşevikler ve eser'ler) ihaneti bu yolu kapadı. 1917 Eylülünde, Kornilof isyanının bastırılmasından sonra, V. İ. Lenin yine iktidarın barışçı yoldan işçi sınıfının eline geçmesi perspektifini görüyor ve partiyi bu perspektifi herhalde değerlendirmek üzere çaba harcamaya çağırıyordu. Fakat, yine küçük burjuva partilerinin uzlaşma politikası gütmeleri yüzünden, bu olanak da kullanılamadı.

Tarih, proletaryanın iktidarı barışçı yolla elde edebileceği hakkındaki Marksist-Leninist öngörüyü doğruladı. Merkez ve güney-doğu Avrupa halk demokrasisi ülkelerinin tecrübesi bunu apaçık göstermektedir. Bu ülkelerde, demokratik devrimin üstüngelmesinden sonra, komünist ve işçi partilerinin yönetimindeki proletarya bu devrimin nispeten barışçı yolla sosyalist devrime yükselmesini sağlayabildi.

Yakın geçmişte, Şili'de, Lâtin Amerika tarihinde ilk defa olarak, anayasal olanaklar kullanılarak halkçı bir hükümet kurulabildi. Bu hükümet şimdi devrimci dönüşümleri gerçekleştirme yolundadır. Luis Korvalan yoldaş bu konuda şöyle dedi: «Sol partiler bu hükümeti kurdular, yani poli-

(1) K. Marks ve F. Engels. Eserler, c. 18, s. 154.

(2) V. İ. Lenin. Bütün eserleri, c. 4, s. 264.

tik iktidar mekanizmasının devlet yönetiminde başlıca rol oynayan kısmını ele geçirdiler.» (1)

Proletarya devrimini barışçı yoldan gelişmesinin koşulları ve temelleri nelerdir? Bunlar, her şeyden önce, belirli bir asgarî düzeyde burjuva-demokratik hürriyetlerinin varoluşu, işçi sınıfının gücü ve örgütselliği ve halkın çoğunluğunun bu sınıf etrafında toplanmış olmasıdır. Bu koşullar var oldu mu, burjuvazinin emekçilere karşı silâhlı zor kullanma olanağını bulamayacağı ve buna cesaret de edemeyeceği bir ortam yaratılmış demektir. Günümüzde dünya sosyalist sisteminin varoluşu gibi bir etken büyük bir önem kazanmıştır. Kapitalist memleketler emekçileri, yürüttükleri mücadelede sosyalist devletlerin her bakımdan desteğine güvenebileceklerini bilmektedirler.

Milletlerarası alanda kuvvetler dengesinin değişmesi ve bunun belirli ölçüde bazı kapitalist memleketlere de yansması sonucu olarak, devrimin barışçı yoldan gelişmesi ihtimali daha da arttı. Bu barışçı yolu öngören Marksist-Leninist anlayış, komünist ve işçi partileri temsilcilerinin uluslararası danışma toplantıları (1957, 1960 ve 1969) dokümanlarında, birçok kardeş partiler kongrelerinin kararlarında yaratıcı biçimde geliştirildi. 1960 yılı Danışma Toplantısının Bildirisinde, sosyalizme barışçı yoldan geçiş olanağını gerçekleştirmenin «işçi sınıfının ve bütün halkın çıkarlarına, ülkenin genel ulusal çıkarlarına uygun olabileceği» (2) belirtildi. 1969 yılı Uluslararası Danışma Toplantısı'nın dokümanında da aynı fikir şöyle formüle edildi: «Komünist ve işçi partileri, somut sorunların çözümünde özel bir yaklaşım gerektiren çok çeşitli ve özgül koşullar içinde çalışmaktadırlar. Her parti, Marksizm-Leninizm prensiplerini kılavuz edinecek, somut ulusal koşulları da gözönünde bulundurarak, izliyeceği politikayı kendi başına tesbit etmekte, sosyalizme geçişte duruma bağlı olarak barışçı yolu veya barışçı olmıyan yolu ve aynı zamanda kendi ülkesinde sosyalizm kuruluşu biçim ve metotlarını seçmektedir.» (3)

Devrimin barışçı yoldan gelişmesi değişik biçimlerde olabilir. İktidarı silâha başvurmada elde etmede parlâmentodan yararlanmak da olanaklardan biridir. Daha 1930 yıllarında, gelişmiş kapitalist memleketler işçi hareketine, değişen koşullara uygun yeni bir taktik hazırlama ödevi verildiği zaman, demokratik anti-faşist halk cephesi uğrunda mücadele eden komünist partileri bir halk parlâmentosu, bir halk hükümeti temeli üzerinde sosyalizme geçiş perspektifleri üzerinde durmuşlardır. Komintern'in

(1) «Yeni Çağ» sayı 12, 1970, s. 906.

(2) Rusça: «Barış, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi program dokümanları, s. 77.

(3) Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Danışma Toplantısı. «Yeni Çağ», 1969, sayı 7, sayfa 513.

VII. Kongresi materyallerinde de sosyalizme geçiş için yeni yollar bulunması olanağından söz edilmiştir.

Komünistler, olanağı bulunabilen yerde, parlâmentoda kesin bir çoğunluk kazanılması ve böylece parlâmentoyu oluşturan kuvvetlerin oranı değiştirilerek, bu kurumun gerçekten halk iradesini yansıtır hale getirilmesi için savaşılmaktadırlar. İkinci Dünya Harbinden sonra, komünistlerin bu alandaki fikirleri bazı halk demokrasisi ülkelerinde gerçekleştirildi, bunların parlâmento kurumları, yeni ve devrimci bir içerik kazandı. Hitler faşizminin Sovyet Ordusu tarafından hezime uğratılması sonucunda meydana gelen koşullar, parlâmentolar içindeki bu başarılı dönüşüme büyük ölçüde yardım etti. Harpten sonraki dönemde, sosyalizme barışçı yoldan geçmede parlâmentodan yararlanma olanağı, mâkul bir tarz olarak bir çok partilerin programlarında ve uluslararası danışma toplantıları dokümanlarında yer aldı ve teorik bakımdan işlenerek geliştirildi.

Hemen belirtelim ki, komünistler, barışçı yoldan iktidarı elde etmekle, bu amaç için parlâmentodan yararlanmayı bir ve eşit saymazlar. Bir yandan devrimcilerin parlâmento eylemini prensip bakımından hoşgörmeyen solcu görüşü reddeden komünistler (daha 1905 yılında V. İ. Lenin bu görüşü anarşist bir budalalık olarak nitelemişti), öte yandan böyle bir eylemi mutlak hale getirmenin de büyük bir hata olacağı kanısındadırlar. Parlâmenter mücadele, ancak tekellerin egemenliğine karşı olan proletaryanın ve diğer sosyal tabakaların yığınsal devrimci hareketine dayandığı ölçüde verimli olabilir. Yunanistan Komünist Partisi MK'nin parti IX. Kongresine hazırlık Tezlerinde belirtildiği üzere, bu gerçeğin unutulması, «parlâmentodaki eyleme, haddinden fazla önem verilmesi ve parlâmentodışı yığınsal çalışmaların, her şeyden önce işçi sınıfı içindeki çalışmalarını ihmal edilmesi» Yunanistan'da demokratik güçlerin uğradıkları yenilginin nedenlerinden biri olmuştur.

Komünistler, iktidarın barışçı yoldan elde edilmesinde, parlâmentodan yararlanma sorunundan başka, devlet makinesinin demokratlaştırılması, ekonomi yönetimine emekçilerinde katılmalarının sağlanması, egemen sınıfların halk aleyhtarı politika uygulamaları olanaklarını sınırlayan bir kamuoyu yaratılması vb. gibi mücadele yönlerini de öngörmektedirler.

Devrimin barışçı yoldan gelişmesi, kapitalizmin pürüzsüz olarak sosyalizme yükselip geçivermesi değildir: egemen sınıfların politik egemenlikten gönüllü olarak vazgeçmeleri anlamına gelmez. Dolayısıyla, devrimin barışçı yoldan gelişmesinde de sınıf mücadelesi kesilmez ve dinamizminden bir şey yitirmez. Bu barışçı gelişme yolunda da, devrimci partinin emekçi yığınlarını gericiğin saldırısına karşı direnişe ve iktidarı diğer araç ve yollarla almaya hazırlamasını gerektiren nazik durumlar ve beklenmedik dönümler gelip çatabilir. Yoksa, yenilgiye uğrama ihtimali de vardır. L. K. Prestes, Brezilya'da 1964 yılındaki gerici askerî darbenin ve

demokratik güçlerin uğradıkları yenilginin nedenlerini tahlil ederken, özetle şöyle diyor: «... esas itibarıyla, biz, devrimi âdetâ çatışmasız ve çarpışmasız, sakin bir süreç zannederek, mahut ,barışçı yol'un olanaklarını yanlış değerlendiriyordu.»⁽¹⁾

Kapitalist memleketler komünist partileri, barışçı yoldan iktidar mücadelesi taktiğini hazırlarken, becerikli bir davranışla, burjuvazi üzerinde çeşitli ekonomik ve politik baskı araçlarını da öngörüyorlar. Bu partiler aynı zamanda sözü geçen baskı araçlarının reel olankalarını da mâkul biçimde değerlendiriyorlar. Bu cümleden olarak, işçi sınıfının denenmiş mücadele araçlarından biri de genel ulusal grevdir. Fakat, V. İ. Lenin'in belirttiği gibi, bu genel grevi, iktidarı elde etmenin başlıbaşına bir yolu saymak ve ondan başaramıyacağı bir ödevin çözümünü beklemek de hata olur. Lenin, Rusya'da 1905 Devrimi tecrübesini genelliyerek, devrimsel bunalım koşulları içinde genel grevin ancak işçi sınıfını daha yüksek mücadele biçimlerinden yararlanmaya hazırlama rolü oynadığını belirtir.

III. Milletlerarası emperyalizmin devrimci hareketlere karşı saldırısını şiddetlendirdiği, gerici rejimlere doğrudan doğruya silâhlı yardımda bulunduğu günümüzde, burjuva-demokratik hürriyetlerinin sınırlı olduğu ve politik mücadelenin barışçı koşullarda gelişmesi olanağının asgariye indirildiği bazı memleketlerin komünist partileri devrimi geliştirmede barışçı olmanın yolu tuttular. Kardeş partiler bu yola koyulurken, durumlarını güçlendirmek ve devrimci güçlerin birliğini sağlayabilmek için politik araçlardan yararlanmayı da ihmal etmiyorlar. Kolumbiya Komünist Partisi MK Genel Sekreteri H. Vieyra şöyle diyor: «... Memleketimiz de devrim barışçı yoldan olamayacaktır. Fakat partimiz aynı zamanda şimdiki koşullarda en önemli ödevin işçi sınıfının birliği için mücadele olduğu kanısındadır.»⁽²⁾

Sömürücülerin devrimle alaşağı edilmeleri çeşitli eylem biçimleri uygulanmasını gerektirir. Bunlar arasında silâhlı ayaklanma özel bir yer tutar. K. Marks, F. Engels ve V. İ. Lenin ayaklanmayı iktidar mücadelesinin en yüksek noktası sayarlar. V. İ. Lenin ayaklanmayı hazırlamanın temel prensiplerini ayrıntılarıyla işlemiştir.

Ayaklanmanın kanunları öğretisi, gerek Blankizm ve avantürizme, gerekse sağcı oportünizme karşı şiddetli bir fikir mücadelesi ortamında yaratıldı. Oportünistler silâhlı mücadele fikrinin kendisini silkip atarken, Blankistler objektif koşulları genellikle hiçe sayıyor, bütün sorunun sadece bir grup komplocunun azmine bağlı olduğu düşüncesiyle, ayaklanmanın per yerde ve her zaman başlayıp üstünegelebileceği fikrini savunuyorlardı. Gerçekte bunlar ayaklanmayı komployla, iktidarın tepe katlarında hükü-

(1) «Barış ve Sosyalizm Problemleri», sayı 6, 1968.

(2) Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Danışma Toplantısı. Moskova, 1969, s. 168.

met darbesiyle bir tutuyorlardı. Blankizmin ve «sol» darbeciliğın tam karşıtı olarak, V. İ. Lenin, elverişli objektif koşullar yaratılmadıkça, devrim durumu meydana gelip olgunlaşmadıkça, silâhlı savaşa başlamanın doğru olamayacağını ispat ediyordu. Ayaklanma komploya değil, yalnızca partiye de değil, devrimci sınıfa, yığınların devrimci kalkınışına dayanmalıydı. Ayaklanma ancak genel ulusal bunalım koşullarında, halk çoğunluğunun yardım ve desteğı garantilendiğı takdirde, başarılı olabilirdi. 1917 Ekim Devrimi arifesinde V. İ. Lenin şunları yazıyordu: «Eğer devrimci parti devrimci sınıfların ön birliklerinde ve ülkede çoğunluğa sahip değilse, ayaklanmanın sözü bile edilemez.» (1)

V. İ. Lenin, Rusya'da 1905 ve 1917 devrimleri tecrübesine dayanarak, bir savaş sanatı sıfatıyla silâhlı ayaklanmanın temel kurallarını belirledi. Onun ayaklanma hakkındaki görüşünün, zamanımız devrimci güçleri için son derece aktüel olan başlıya hükümlerini şöylece sıralayabiliriz: Ayaklanmanın başarısı öncelikle yığınlara önderlik yeteneğine sahip bulunan devrimci parti tarafından sağlanabilir; ayaklanmanın hazırlanması ve uygulanması bu partinin memleketteki durumu büyük bir dikkat ve ihtimamla incelemesini ve etraflı bir örgütleme eylemi yürütmesini gerektirir.

Rusya devrimi ve diğer birçok ülkedeki devrimci mücadele tecrübesi, Lenin'in bu hükümlerini doğruladı. Netekim, 1918 yılında Macaristan'daki ayaklanma Konsey Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla sonuçlandı. İkinci Dünya Harbi sırasında birçok memlekette girişilen anti-faşist ayaklanmalar sonucunda halk-demokrasisi devletleri kuruldu. Bu ayaklanmaların hazırlanmasına ve uygulanmasına komünistler aktif olarak katıldılar.

Silâhlı mücadele mutlaka ayaklanma biçiminde gelişmez. Devrimci pratiğın gösterdiği gibi, silâhlı mücadele çete hareketleri gibi, vatandaş harbi gibi diğer somut biçimlere de dökülebilir.

V. İ. Lenin burjuvaziye karşı yürütölen vatandaş harbine «sınıf mücadelesi çeşitlerinden biri» (2) adını veriyordu. Tarih, karşı-devrimin, Rusya, Finlândiya, Macaristan, İspanya Çin vb. gibi nice memleketler proletaryasını vatandaş harbine girişmek zorunda bıraktığına dair birçok örnekle doludur. Ve buna yol açan da, yalnızca emperyalist harpler değil, Komintern VI. Kongresinin tezlerinde belirtildiğı gibi, aynı zamanda «bugünkü kapitalizmin, sınıf mücadelesini son derece kızıştıran ve doğrudan doğruya devrim kıvamına vardiyan «normal» durum ve koşullarıdır». (3)

Silâhlı mücadelenin, şu veya bu tarzda yürütölmesinin etkinliğı, daha ziyade devrimin objektif ve subjektif koşullarının olgunlaşma derecesine bağılıdır. Komünistlerin anlayışına göre, devrim strateji ve taktiğı, her memlekette ve bütün tarihsel koşullarda uygulanması mümkün bir stan-

(1) V. İ. Lenin. Bütün eserleri, c. 34, s. 337.

(2) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 30, s. 14.

(3) «Belgelerle Komünist Enternasyonalı», s. 807.

dart kuralları derlemesi değildir. Silâhlı mücadele birçok memlekette objektif olarak gerekli olabilir, fakat bunun böyle olması, bu devrimci eylem tarzının her kıtada ve her zaman biricik kabul edilebilir biçim olduğu anlamına gelmez. Eğer memleketin durumu, sınıf güçlerinin reel oranı silâhlı mücadeleye elverişli değilse, bu taktirde de böyle bir mücadeleye girişilmesi devrimciler için çok kötü sonuçlar doğurabilir, yenilgiye ve hattâ felâkete uğramalarına sebep olabilir ve nihayet gericiliğin baskılara geçmesine yol açabilir. Netekim, 1965 yılında Endonezya'da olaylar bu biçimde gelişmiştir. Ve tersine, Küba'da, halkın dört elle desteklediği devrimci öncünün silâhlı mücadelesi, devrim koşullarının kıvama gelmesini çabuklaştırmış ve ensonunda iktidarın devrimci güçler tarafından ele geçirilmesine yol açmıştır.

İşte bundan ötürü, Marksist-Leninistler, silâha başvurulmasına her zaman ve her ahvalde yeğ tutan, diğer mücadele biçimlerinin önemini, demokratik tekcephe kurulması pratiğini küçümseyen «sol» serüvencilerin taktiğini kesinlikle eleştirmektedirler.

IV. Günümüzde, gelişmiş kapitalist memleketler komünist partileri, sosyalizme geçiş aşaması olarak geniş demokratik dönüşümleri öngören programlar hazırlamışlardır.

Marksizm-Leninizm, genel demokratik ve sosyalist hareketler arasındaki derin organik bağlantıyı daima belirtegelmiştir. Lenin der ki: «Demokrasiyi sonuna kadar geliştirmek, böyle bir gelişmenin *biçimlerin* aramak ve bunları *pratikte* denemek v. s. gibi hususların hepsi, sosyal devrim mücadelesinin organik ödevlerinden biridir.» ⁽¹⁾ Günümüzde demokrasi için mücadeleyle sosyalizm mücadelesi birbirine daha çok yaklaşmış olup, hedefleri birbirine örülmektedir. Politik hürriyetler, barış ve ulusal bağımsızlık uğrunda demokratik istekler, bütün keskinliğiyle gericiliğin başlıca dayanağı olan tekelleri sermayeye karşı yöneltilmiştir. Esasen, kapitalist memleketlerde, halkın çoğunluğunu işçi sınıfının, yani çağımızın en devrimci ve tekeller egemenliğini devirme gücüne sahip sınıfının etrafında sınıksız birleştirme işi anti-monopolist şiarlar altında başarılmaktadır. Halkın çoğunluğunu işçi sınıfının etrafında birleştirme sorununun radikal çözümüyse ancak sosyalizm yoluyla mümkündür. 1969 yılı Danışma Toplantısı şuna işaret etmiştir: «Bütün demokratik akımların, belirli bir memleketin ekonomisinde tekellerin rolünü kesinlikle sınırlayabilecek, büyük sermayenin egemenliğini yokedebilecek ve aynı zamanda sosyalizm mücadelesinin sürdürülmesine en uygun koşulları sağlayacak köklü politik ve ekonomik dönüşümler yapabilecek bir politik ittifakta birleştirilmesine elverişli dönüşümler, elbirliğiyle yürütülen anti-monopolist ve anti-emperyalist eylemler seyri içinde yaratılmaktadır.» ⁽²⁾

(1) V. İ. Lenin. Bütün eserleri, c. 33, s. 79.

(2) Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Danışma Toplantısı, «Yeni Çağ» 1969, sayı 7, sayfa 512.

Komünistlerin anlayışına göre, demokratik dönüşümlerin, gerek sosyalizmi «reformlar toplamı» ve sonucu sayan reformist görüşle, gerekse reformları tamamiyle reddeden solcu davranışla hiçbir ilişkisi yoktur. Marksizm, işçi sınıfının son amacı – sosyalizm – uğrunda yürüttüğü mücadeleyi, onun günlük ekonomik, politik ve sosyal isteklerinin gerçekleştirilmesi uğrundaki mücadeleden ayırmaz. Gerçi genel demokratik dönüşümler henüz sömürüye son vermez ve üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti yoketmez. Fakat bu dönüşümler, sosyalizm için mücadeleyi daha ileri götürme koşullarını hazırlamakta, çünkü büyük sermayenin levizilerini zayıflatarak ve böylelikle işçi sınıfının mevzilerini güçlendirerek bu sermayenin egemenliğini sınırlandırmakta, gericiğin tecrit edilmesine ve ilerici güçlerin birleştirilmesine, emekçilerin girişimlerinin geliştirilmesine ve onların yeni bir toplum düzeni kurulması gereğinin bilincine varmalarına yardım etmektedir.

Gelişmiş kapitalist memleketlerin çoğunun komünist partilerinin programlarında, şimdi proletaryanın politik iktidarı elde etmesi koşullarını hazırlayan geçiş karakterli istemler önemli bir yer almaktadır. Meydana gelen durumu isabetle değerlendiren bu partiler, bugün kapitalizmin derhal sosyalizmle değiştirilmesi sorununu ileri sürmüyorlar. Bunlardan çoğu, sosyalizm için mücadelede belirli aşamalar olması gerekliliğini gözönünde bulundurarak, tekellerin egemenliğini yansıtan bugünkü iktidarın, halk çoğunluğunun isteklerini yerine getirebilecek güçte bir ekonomik ve politik demokrasiyle değiştirilmesi ödevini ortaya koyuyorlar.

Fransız Komünist Partisi'nin kabul ettiği «Halk birliği demokratik hükümeti programı»nda da köklü politik, ekonomik ve sosyal dönüşümlerin gerçekleştirilmesi öngörülmektedir. Somut demokratik hedeflerin sosyalizm yolunda ileri hareketle organik olarak birleştirilmesi, Alman Komünist Partisi'nin önerdiği antimonopolist demokrasi görüşünün, ABD Komünist Partisi'nin programına aldığı tekellere karşı halk birliği fikrinin, Kanada komünistlerinin yeniledikleri programlarında formüle edilen ve anti-monopolist bir koalisyon ve bu koalisyonu dayanan bir hükümet kurulmasını öngören ödevin ana muhtevasını teşkil etmektedir.

Bugün birçok büyük sermaye ülkelerinde ufukta işaretleri beliren sosyalist devrimi geliştirme biçimlerinden birinin içeriği hakkında söyleyebileceklerimiz bu kadardır.

Biz güçlü devrimci süreçlerin gelişmekte olduğu bir zamanda yaşıyoruz. Son yıllarda birçok kapitalist memlekette gelişen sınıf çatışmaları, köklü toplumsal dönüşümlere yol açabilecek yeni savaşları müjdelemektedir.

A. Rodrigues

Türkiye komünist partisi merkez komitesi birinci sekreteri yakub demir yoldaşın Prag'ta SSCB'nin 50 kuruluş yıldönümü dolayısıyla tertiplenen uluslararası konferansta yaptığı konuşma

Yeryüzünde ilk sosyalist devlet: Sovyetler Birliği, çağımızın en önemli problemlerinden birine, milli meseleye klasik bir çözüm örneği verdi.

V. İ. Lenin ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi, milli meseleyi proletaryanın sınıf mücadelesiyle sıkıca bağlı görüyor, onu sosyalizm uğrunda mücadeleden ayırmıyorlardı, bütün halkların emekçilerinin birleşmeleri zorunluğunu biteviye belirtiyorlardı: «Bütün ülkelerin proleterleri ve ezilen halkları birleşiniz!» şiarı. Lenin sosyal ve milli mücadele arasındaki sıkı bağlılığa verdiği önemi açık ifade ediyor. Sovyet halkları Leninin ve partisinin önderliği altında bu şiarı milli ezgiye, emperyalizme, sömürüye karşı mücadelede eylem kılavuzu edindiler, sonunda çok milletli devletlerini kurdular.

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi Çarlık Rusyası halklarını sosyal ve milli ezgiden kurtardı, eşit haklara sahip milletler ve halklar topluluğu içinde birleşmeleri için gerekli şartları yarattı. «Rusya Halkları Deklarasyonu», «Bütün Doğu Rusya müslümanlarına sesleniş» Rusya Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Federasyonunun ilk Anayasası ve diğer belgeler bütün milli, dini imtiyazları kaldırdılar, her türlü politik eşitsizliğe son verdiler.

Emperyalist istilâcılar ve iç gerici kuvvetler bozguna uğratıldıktan sonra Leninin partisi özgür, eşit haklara sahip kardeş halkların Sovyet Sosyalist Cumhuriyetlerinin gönüllü birliği plânını hazırladı ve hayata geçirdi. Aynı ayrı halkların yeni tip devlet birliği: Sovyet Cumhuriyetlerinin Sosyalist Federasyonu tarihsel gelişmenin objektif şartlarını karşılıyordu. Plânlı, tek bir sosyalist ekonomi meydana getirilmesi, emperyalizmin gerici kuvvetlerin yıkıma sürüklediği üretim güçlerinin yeniden kurulması, emekçilerin refah seviyesinin yükseltilmesi, sosyalizm ve komünizm kuruluşuna geçilmesi, menfaatleri ve amaçları ortak olan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetlerinin kardeşçe birleşmelerini, işbirliğini, yardımlaşmalarını gerektiriyordu. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetlerini, devrim kazanımlarını korumak gibi teker teker yerine getiremeyecekleri ortak bir görevde birleştiriyordu.

Kapitalist çember, sömürme ağına düşme tehlikesi, çok milletli tek bir

federal devlet içinde birleşmeyi genç sovyet cumhuriyetlerine emrediyordu.

Leninci milli politikanın parlak sonuçları, yalnız Sovyet komünistlerinin değil, biz başka ülkelerin komünistlerinin de göğüsünü kabartacak niteliktedir. Bunu şimdi Marksizmin-Leninizmin düşmanları, emperyalistler ve ajanları bile artık tartışmıyorlar. Çarlık Rusyasının eski geri kalmış halklarının yeni hayatı, milli ve sosyal kurtuluşları için savaşılan kapitalist ülkeler emekçilerini ve ezilen halkları büyük ölçüde etkilemektedir. Emperyalistlerin rahatını kaçıran budur, ve onlar, sağ ve «sol» oportünistlerin Marksizm-Leninizm dönemlerinin de yardımına baş vurarak, Sovyetler Birliğinin bu etkisini azaltmaya çalışıyorlar.

Sovyet halkları sarsılmaz, yenilmez birliklerine Büyük Vatan Savaşında, tarihin en amansız, en çetin sınavından geçerek gösterdiler. Komünizm kuruluşu sürecinde bu birlik gittikçe daha da pekişiyor. Sovyet halklarının safları daha da sıklaşıyor, yardımlaşmaları daha da büyüyor ve genişliyor. Sovyetler Birliği halkları arasında sıkı işbirliği, yardımlaşma Sovyet toplumunun objektif gelişme kanunu niteliğini aldı.

Sovyet toplumunun kuruluşu sayesinde, onun maddi temeli gibi, Sovyet halklarının manevi çehresi de değişti. Çarlık Rusyanın geri kalmış ucrabölgelerinin yerinde ekonomice gelişmiş, milli kültürü diriltten, ona sosyalist muhteva veren Sovyet Cumhuriyetleri yükseldi. Sovyetler Birliği halklarının hak eşitliği, çok milletli burjuva devletlerinde olduğu gibi, göstermelik, formal bir eşitlik değildir. Hayata geçirilmiş olan bu eşitliğin parlak kanıtları Oktobr devriminden önce süzünmeğe mahkûm bırakılan halkların şimdi elde ettikleri başarılarıdır. Aşağıdaki veriler bu gerçeği dile getiriyor: 1913 yılından 1971 yılına kadar Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliğinde 99 kat artan sanayi üretimi Kazahistanda 158 kat, Ermenistanda 201 kat, Kırgızistanda 211 kat artmıştır. Milli cumhuriyetlerin Kültür alanında elde ettikleri sonuçlar daha az heyecan verici değildir. Yayınlanan rakamlara göre, Özbekistanda nüfusun her onbinine düşen yüksek okul öğrencisi sayısı 192, Kırgızistanda 150, Kazahistanda 146, Tacikistanda 145 ve Türkmenistanda 131 dir.

Bu verileri bazı kapitalist devletlerin verileriyle karşılaştıralım: Nufusun her onbinine düşen yüksek okul öğrencisi sayısı İtalyada 65, İngilterede 63, Federal Almanyada 49, Türkiyede 29, Pakistanda 26, İranda 14 dür.

Lenin prensiplerine bağlı Sovyetler Birliği Komünist Partisinin daimi ilgisi halkın maddi ve manevi hayatına nitesel değişiklik getirdi. Proletarya enternasyonalizmi, sosyalist patriotizm ruhunda, işçi sınıfının ideallerine, Marksizm-Leninizme bağlı yeni kuşaklar yetişti. Bunlar insanın insan tarafından sömürülmesinin, milli ezginin amansız düşmanlarıdır.

Leonid İliç Brejnev, Sovyetler Birliği Komünist Partisinin 24'cü kongresindeki raporda bu soru üzerinde durarak şöyle diyordu: «Parti, bütün emekçileri, bundan böyle de sosyalist enternasyonalizm ruhunda, her ne bi-

çimde olursa olsun, nasyonalizm, şovenizm, milli dargörüşlülük ve kurum-luluk belirtilerine karşı amaçsız ruhta, bütün milletlere, halklara derin saygı ruhunda yetiştirecektir.»

Sovyetler Birliği Komünist Partisi, sosyalizm ve komünizm kuruluşu süre-çinde gelişen yüzden fazla milletin, halkın büyük kardeşlik birliğinin yara-tıcısıdır. SBKP'nin enternasyonal politikası ve pratiği, çok milletli toplumun menfaatleri ile ayrı ayrı her milletin menfaatlerini ahenkle birleştirmenin parlak örnekleridir. SBKP'i milli politikasıyla, Marksizmin-Leninizmin hazi-nesine değer biçilmez teorik ve pratik katkıda bulundu.

Oktober Devrimi daha doğduğu günlerde sömürge ve yarı sömürge ülkelerde kurtuluş mücadelelerine büyük etki yapmaya başladı. Ve Sov-yetler Birliği Asya, Afrika ve Lâtin Amerikada halkların milli ve sosyal kurtuluş mücadelelerini desteklemeye devam ediyor. Sovyetler Birliği, kur-tulan memleketlerle politik ve ekonomik işbirliği, eşit hak ve karşılıklı menfaat prensiplerine dayanıyor. Bu işbirliği gelişmekte olan memleket-lerin politik bağımsızlıklarının muhafazasına, ekonomik bağımsızlığa ka-vuşmalarına yardım ediyor. Sovyetler Birliğinin milli kurtuluşlarında ve sosyal ilerlemelerinde halklara yardıma bundan böyle de devam edece-ğine şüphe yoktur.

Çağımızda milli mesele, özellikle çok halklı ülkelerde büyük önem taşıyor. Milyonlarca insan hâlâ emperyalizmin, sömürgeciliğin boyundu-ruğu altında bulunuyor. Birçok halklar milli ve sosyal ezgi altında inle-mekte devam ediyor. Bunlar milli varlıklarını bile sürdürmek hakkından yoksundurlar. Kùltürlerini, dillerini geliştiremezler. Oysa bu halklar büyük kaynaşmış yığınlar halinde kendi tarihi topraklarında yaşamaktadırlar.

Türkiye Komünist Partisi, milli meselede milletlerin kendi kaderini ken-dileri tayin etmesi prensibini kılavuz edinmiştir. Ama bu prensip bizce de milletlerin bir birinden mutlaka ayrılmasının kabul ve propaganda edilmesi zorunluğunu koşmaz. Kendi kaderini tayin etme prensibi, halk-lara kendi kaderlerini kendilerinin tayin etmesi hakkının ve bu arada ayrılma yahut bu veya şu milletlerle veya milletle devlet bağlarını muha-faza hakkının tanınmasını gerektirir. Bugün «sol» oportünistlerin olduğu gibi sağ nasyonalistlerin de saldırısına uğrayan bu prensipi, milletlere kendi kaderlerini kendileri tayin etme hakkı tanınması prensipini biz böyle anlıyoruz. Ve bu anlayış Leninci prensiplere tamamiyle uygundur.

V. İ. Lenin Oktobirden hemen sonra şöyle yazıyordu: «Biz, ezilen millet-lerin kendi kaderlerini kendileri tayin etme özgürlüğünü yani bağımsız-lığını, yani ayrılma özgürlüğünü, parçalanmış ekonomi veya küçük devlet-ler hayali kurduğumuz için istemiyoruz, tersine biz büyük devletler isti-yoruz, milletlerin gerçekten demokratik gerçekten enternasyonalist bir temel dışında düşünölemeyecek olan yakınlaşmalarını, hattâ kaynaşma-la-rını istiyoruz.

Böylece, milletlerin kendi kaderini kendileri tayin etme hakkı ve ayrılma, birbirine bağı olmakla beraber, iki ayrı kavramdır. Biz Türk komünistleri bu meseleye her zaman bu açıdan baktık.

Son olarak, bir defa daha belirtmek isterim ki, ortak düşman emperyalizme karşı savaşan ayrı ayrı milletlerin emekçilerinin kardeşçe birliğini sağlamak Marksçı-Lenincilerin, komünistlerin en önemli ödevlerinden biri olarak kalıyor.

TÜSTAV

«Yeni Çağ» dan Okuyuculara

Sayın Okuyucular,

Dergimize karşı istekler günden güne artıyor. Ve biz, bunları elimizden geldiği kadar karşılamaya çalışıyoruz. Okuyucularımızdan, adresleri açık ve doğru olarak yazmalarını, özellikle şehir ve mahalle numaralarını titizlikle belirtmelerini rica ederiz. Çünkü bu numaralarda, genellikle adreste küçük bir hata, derginin elinize geçmesini engellemektedir. Sonra, adres değiştirdiğinizde, yeni adresinizi bize derhal bildirmeniz gerekir.

Dergiyi arkadaşlarınız arasında da tanıtmak ve okutmakla ulusal ve sosyal kurtuluş davamızın saflarına yeni savaşçılar kazandırmış olursunuz.

Dergiye henüz abone olmıyanlar, arzu ettikleri takdirde, adresimize bir mektup yazarak isteklerini bildirebilirler.

Bundan başka, aşağıdaki kitapları edinmek isteyenler de bu dileklerini bir mektupla adresimize yazabilirler.

1. DAVA VE MÜDAFAA (1951 tevkiflerinde Türkiye Komünist Partisi yönetiminin başında bulunan *Zeki Baştımar*'ın Askeri Mahkeme önünde yaptığı müdafaa),

2. SOVYETLER BİRLİĞİ KOMÜNİST PARTİSİNİN PROGRAMI,

3. NAZIM HİKMET, BÜTÜN ESERLERİ (Şimdiye kadar 7 cilt çıkmıştır),

4. BİLİMSEL KOMÜNİZM,

5. LENİN (biyografisi),

6. S. *Üstüngel*'in Sovyetler Birliği'ni anlatan «GÜNEŞLİ DÜNYA» adlı eseri,

7. *Ahmet Saydan*'ın, Alman ulusunun sosyalist devletini bütün yönleriyle tanıtan «ALMAN DEMOKRATİK CUMHURİYETİ» adlı eseri,

8. BÜYÜK OKTOBR 50 YAŞINDA.

Adresimiz :

Yeni Çağ – Stredisko pro rozšírování tisku,
Praha 6, Thakurova 3, Czechoslovakia

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Elli yıllık kardeş birliği. N. V. Podgorni'nin yazı kurulumuzun sorularına cevapları 488

Verner Lamberts

Parti ve yığınlar 501

Karlos Alba, Aleksey Masyagin

Viyetnam devrimi üstün gelecek 512

Vili Gerns, Robert Ştaygervald

Anti-monopolist demokrasi ve sosyalizm mücadelesi 522

Ezekias Papayoanu

Kıbrıs egemenliği ve onun düşmanları 532

Olaylar, yankılar, düşünceler

Karl Heinz Nötzel

Antlaşmaların onaylanması ve daha sonraki ödevler 538

A. B.

Avrupa genel konferansına doğru 543

Politik yorum

Yan Prajski

Moskova görüşmelerinin önemi 545

Marksizm-Leninizm ve zamanımız

A. Rodrigues

İktidarı elde etme mücadelesi biçimleri 551

Özel sayfalar

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Yakub Demir yoldaşın Prag'ta, SSCB'nin 50. kuruluş yıldönümü dolayısıyla tertiplenen uluslararası konferansta yaptığı konuşma 561

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!